

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

TÁRSADALMI JUTTATÁSOK

SZÁLLÓLAKÓK

(3. oldal)

TÖRTÉNESEK TANÁCSKOZÁSA

(6. oldal)

A VILÁGBAJNOKSÁG DÖNTŐJÉBEN
A MAGYAR CSAPAT

(15. oldal)

Harmincöt éve jött létre az első gyermekváros

EMLÉKÜLÉS HAJDÚHADHÁZON

A Magyar Pedagógiai Társaság gyermek- és ifjúságvédelmi szakosztálya és hajdúvárosi tagozata, a Hajdúhadház nagyközségi Tanács, Hajdúhadház és Téglás TIT-szervezete a hajdúhadházi gyermekváros megalakulásának 35. és Ádám Zsigmond születésének 75. évfordulója alkalmából október 30-án,

pénteken ünnepséget rendezett a hajdúhadházi Földi János Könyvtárban.

Harmincöt évvel ezelőtt, 1946-ban Hajdúhadházon jött létre Ádám Zsigmond irányításával az első magyarországi gyermekváros. Az intézmény megalakulására emlékeztek a gyermekváros egykori pedagógusai, lakói.

Balogh Erzsébet tanácselnök köszöntötte az ünnepség résztvevőit, majd dr. Simon Gyula, a Magyar Pedagógiai Társaság társelnöke, Elő Zoltán, az MSZMP Fejér megyei Bizottsága archívumának vezetője, Tóth László igazgató, a Magyar Pedagógiai Társaság gyermek- és ifjúságvédelmi szakosztályának elnöke, Kelemen Lajos, a budapesti Róbert Károly körúti nevelőotthon igazgatóhelyettese emlékezett Ádám Zsigmond tevékenységére és a gyermekváros egykori életére s annak fontos társadalmi szerepére. Az ünnepségre eljött Ádám Zsigmond özvegye, aki férje pedagógiai hagyatékát felajánlotta Hajdú-Bihar megyének. Zárszólt dr. Bajkó Mátyás, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem docense mondott.

Az emlékülés résztvevői befejezőleg megtekintették a gyermekváros életéről készült archívfilmet, valamint a könyvtárban rendezett kiállítást.

Dr. Simon Gyula emlékezik a gyermekváros megalakulására

Nemet mondunk a fegyverkezésre!

A leszerelési hét eseményei

Közvéleményünk élénk figyelemmel kíséri a nemzetközi helyzet fejleményeit. Világosan látja, hogy az új imperialista stratégia a globális biztonság veszélyeztetésével elsősorban Európa — így hazánk — népeinek békés építőmunkáját fenyegeti, s a fegyverkezés fokozására irányuló amerikai törekvésekkel itthon s külföldön milliók tiltakozó szavát, állásfoglalását kell szembeszegézni. Így öszszegezhetők azoknak a megmozdulásoknak, külpolitikai fórumoknak, békegyűléseknek a tapasztalatai, amelyek az október 24. és 31. közötti leszerelési héten rendeztek az ország városaiban, falvaiban, üzemekben.

Elmélyül az a felismerés, hogy az emberek beleszólhatnak a politika alakításába, jövőjük formálásába. Méltón tükrözi ezt a debreceni ipari szövetkezetek fiataljainak megmozdulásán megfogalmazott tiltakozó tervet is.

Az ezekben a hetekben országosra sorra kerülő munkahelyi ifjúsági parlamentek nyilvánosságát is felhasználják a fiatalok véleményük kifejtésére. Az új fegyverrendszerek tervezett európai telepítése miatti felháborodást, az ifjúság békevágyát kifejező állásfoglalás született például a Tatabányai Szebányák Vállalat, a Hajdúhadházi ÁFESZ és a gyomai sütőipari üzem parlamentjén.

Elsők a vízügyiek

A MEDOSZ-VETÉLKEDŐ MEGYEI DÖNTŐJE

A Magyarországi Földmunkások Országos Szövetsége megalakulása 75. évfordulójának tiszteletére országos vetélkedősorozatot indított a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete.

A vetélkedő megyei döntőjét október 31-én, szombaton délelőtt rendezték meg a Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsának székházában. Ezt megelőzően az alapszervezeti versenyek keretében tizennyeg helyen mintegy 180 szocialista brigád vetélkedett. Ezeknek a versenyeknek a győztesei (tizenegy háromfős csapat) bizonyíthatóan felkészültségüket a szombati döntőn.

A vetélkedő résztvevői, valamint a megye csaknem 17

ezer MEDOSZ-tagjának képviselői előtt Pocsai István, a MEDOSZ megyei bizottságának titkára — a döntő zsűri-jének elnöke — emlékezett a szakszervezet születésnapjára, a földmunkásmozgalom hőseire. Ezt követően a versenyzők öt fordulóban adtak számot — szóban és írásban — tudásukról.

A vetélkedőn első lett a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság Széchenyi brigádja. Jutalma ötezer forint és részvétel a december 12-én megrendezendő országos döntőn. Második a Hajdúhadházi Fafeldolgozó Üzem Bocskai István brigádja, harmadik a Hajdúvárosi Állami Gazdaság Ifjúság brigádja. Három-, illetve kétezer forint jutalmat kaptak.

A felnőttnevelés szakemberei

VITAÜLÉS DEBRECENBEN

A Kossuth Lajos Tudományegyetem felnőttnevelési és közművelődési tanszéke, a Magyar Népművelők Egyesülete, a Kölcsey Ferenc Művelődési Központ és Ifjúsági Ház — az egyetemi népművelési képzés indulásának 25. évfordulója alkalmából — november 1-én, 2-án és 3-án közművelődési képzési és tudományos vitaülést rendez.

A programsorozat ma, november 1-én 17–22 óra között, a végzett hallgatók baráti találkozóval kezdődik: az eseményt a Kossuth Lajos Tudományegyetem felnőttnevelési és közművelődési tanszékén rendezik meg.

A Déri Múzeum nagytermében november 2-án reggel 9 órai kezdettel előadás-sorozat indul a népművelőképzés, a tantervek és képzésformák, a gyakorlati képzés, a fakultációs oktatás, a szakműveltség és hivatástudat kérdéskörében. Este 8 órai kezdettel az újkerti Nevelési Központ szakest, baráti találkozó színhelye lesz.

November 3-án — ugyancsak reggel 9 órai kezdettel — a Kölcsey Művelődési Központ konferenciatermében a tudományos műhelymunka legújabb eredményeiről rendeznek vitafülést.

A háromnapos konferenciát dr. Kormos Sándor, a Művelődési Minisztérium közművelődési főosztálya vezetője nyitja meg.

A szövetkezet elárusítóhelyén fólia alatt tárolják a csemetékét

Több mint 120 ezer gyümölcsfacsemete a debreceni Hunyadi Tsz-ből

A debreceni Hunyadi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet fő profilja a növénytermesztés és állattenyésztés, de az elmúlt esztendőben jelentős beruházásokat eszközölt a közös gazdaság csemetékert fejlesztésére is. A szövetkezet a város vezetőinek a javaslatára alapján vállalta, hogy kialakít egy olyan díszfa- és gyümölcsfa-csemetékert, amely a nagyüzemi telepítésekhez termel alapanyagot, de kielégíti az egyre nagyobb mennyiségben jelentkező kistermelői, háztáji igényeket is, amely Debrecenben, de a megye különböző településeiben is jelentkezik.

Ennek alapján létesült a most már 70 hektáros csemetékert, amelyben díszfa- és gyümölcsfa-oltványokat nevelnek folyamatosan, több éven keresztül az előbb említetteknek értékesítésére.

A csemeték alatt gép lazítja a talajt
(Tárkányi Béla felvételei)

Szállításhoz kötözik a növé nyeket

Szász Bertalan, a csemetékert vezetője ezzel kapcsolatban elmondotta: — A hosszan tartó meleg,

napsütéses őszt kedvezett a csemetenevelésnek. Kiváló minőségű csemeték és díszfákat tudunk eladni vevőinknek. Az elmúlt hetek rendkívül kedvező, meleg időjárása teljesen megelégette a csemeték, s ez nagymértékben befolyásolja minőségüket. Október első felére terveztük a nagyobb tömegű kitermelést, de a közbejött, mintegy 40 milliméternyi eső ezt lelassította. Azt határozottan tudom állítani, hogy kiváló minőségű csemetét tudunk vevőinknek adni. Az idén kitermeltem mintegy 120 ezer darabból 40 ezret a lakosságnak adunk el, a többit pedig nagyüzemeknek telepítésre. Bőséges választékot tudunk kínálni: őszibarackból 18-félet, szilvából 4 fajtát, de cseresznye, meggy, alma, körte is nagy mennyiségben áll rendelkezésre. A tulajdonképpeni szőlőoltvány-eladásunk november hónapban kezdődik, de három fajtát természetesen már most is árusítunk: Zalagyöngyét, Csabagyöngyét és Cardinalt. Nagy kereslete van a 14-féle különböző színárnyalatú rózsafajtánknak, s ezen kívül árusítunk ribizlit és kőszmetét is. A cserjék egy részét úgynevezett előnevelő edényekben árusítjuk.

Jelenleg a Határ út és a Kishegyesi út sarkán, az ifjúsági sporttelep szögletében egy faházban, illetve a mellette felállított fóliás-torban árusítanak.

Egy hét a világpolitikában

HÉTFŐ: Dél-afrikai támadás Angola déli része ellen — A francia parlament megszavazta az államosítási törvényt — Asszad szíriai államfő látogatása Bulgáriában.

KEDD: Madridban folytatódik az európai biztonsági és együttműködési találkozó — Ali Abdullah Szaleh észak-jemeni államfővel tárgyal Moszkvában Leonid Brezsnyev — A beteg finn elnök, Kekkonen nyugalomba vonult.

SZERDA: A LEMP Központi Bizottságának ötödik plénuma megerősítette funkcióiban Jaruzelski hadseregparancsnokot — Lengyelországban a Szolidaritás egyetemes „figyelmeztető” sztrájkot szervezett — A washingtoni szenátus 52:48 arányban engedélyezte az amerikai-szaúd-arábiai AWACS-üzletet — A spanyol parlament elutasította a baloldali pártok javaslatát népszavazásra a NATO-hoz való csatlakozás kérdésében.

CSÜTÖRTÖK: Lázár György miniszterelnök befejezte NSZK-beli hivatalos látogatását — Az OPEC genfi értekezletén 1982-ig befagyasztották az olaj árát — Hosszein Musszavi lett Irán új miniszterelnöke.

PÉNTEK: Varsóban összeült a szejm, hogy megtárgyalja a sztrájkellenes törvényt — Befejeződtek a román-nyugat-német államfői tárgyalások — Arafat kedvezően nyilatkozott a szaúd-arábiai közel-keleti rendezési tervről.

SZOMBAT: A Szolidaritás felszólította helyi szervezeteit, fejezzék be a „vadsztrájkokat” — Az észak-jemeni államfő Algériából Damaszkuszba érkezett — A csádi elnök a líbiai csapatok távozását követeli.

A HÉT 3 KÉRDÉSE

Mit lehet várni a madridi találkozótól?

A madridi Kongresszus Palotában háromnapos szünet után ültek össze újra 33 európai és 2 amerikai ország képviselői, hogy megpróbálják tétő alá hozni — lehetőleg még karácsony előtt — az értekezlet záródokumentumát. Az tulajdonképp 30 százalékos el is készült, amint erre Iljicsov, a szovjet delegáció vezetője rámutatott. De az is igaz, hogy épp a legfontosabb kérdésekben hiányzik még a sokat emlegetett „consensus”, azaz minden résztvevő egyetértése. Ezek a fő problémák: az európai leszerelés és a katonai enyhülés kérdéseinek megvitatására hivatott konferencia ügye, továbbá az úgynevezett bizalomépítő intézkedések kérdése.

A rendkívül lassú előrehaladás, az ismétlődő éles viták ellenére is szükség van a madridi találkozóra, hiszen ez olyan fórum, amely lehetőséget ad az enyhülési folyamat megőrzésére, illetve továbbvitelére. A résztvevők többsége igényli az enyhülést Európában, ezért is lehetett

elérni egyes területeken leg-
alább is előzetes konkrét
megállapodásokat (kötelezett-
séget vállalni a terrorizmus
elleni közös fellépésre, meg-
egyezni a gazdasági együtt-
működés terén hozandó in-
tézkedésekről, az információ
és az emberi kapcsolatok elő-
mozdítását célzó döntésekről
stb.).

Az elmúlt év novemberében elkezdődött madridi tanácskozás máris sokkal hosszabb időt vett igénybe, mint a korábbi hasonló összejövetelek annak idején Belgrádban. A nemzetközi helyzet feszültté válása is tükröződik a madridi vitákban. Eddig az előrehaladást főleg az amerikai küldöttség magatartása akadályozta. Sokáig elzárkóztak attól is, hogy a korábban gyakran hasznosnak bizonyult közvetlen szovjet-amerikai egyeztetéssel próbálják áthidalni az ellentéteket. Mindenesetre most sor került egy megbeszélésre Iljicsov és Max Kampelman nagykövet, az Egyesült Államok küldöttségének vezetője között.

Hogyan alakul a lengyelországi helyzet?

A lengyelországi erőpróbán a szocializmus és a nép igazi érdekeit szolgálták az olyan események, mint a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának 5. plénuma és a parlament ülése, viszont továbbra is csak mélyítették a válságot az úgynevezett vadsztrájkok éppúgy, mint a szerda délelőtt a Szolidaritás szakszervezet által meghirdetett egyetemes figyelmeztető sztrájk.

Teljesen jogos a lengyel pártnak és kormánynak az a megállapítása, hogy a „sztrájkterror” lehetetlenné teszi az ország súlyos válságából a kibontakozást. Ezért nyúlt hozzá a szejm (a parlament) a sztrájkjog kérdéséhez. A szerdai, úgynevezett figyelmeztető sztrájk nem volt

teljes. A varsói jelentések jeleztek, hogy mind több lengyel dolgozó döbben rá: a sztrájkokkal csak a népgazdaságnak, végső soron saját magának okoz jövétleneket kárt. Viszont a Szolidaritás központi vezetőségének egyes, mérsékeltebb elemeleit szemben a szélsőségesek újabb térhódítása éppúgy megfigyelhető, mint az is, hogy vidéken itt és ott szocialistaellenes elemek a Szolidaritás központjának utasításait sem veszik figyelembe, és vadsztrájkokat szerveznek.

A Lengyel Egyesült Munkáspárt és a kormány vezetése Jaruzelski hadseregparancsnok kezében összpontosul. A párt első titkára, miniszterelnök és nemzetvédelmi miniszter az 5. plénum által

Lázár György miniszterelnök a hétén hivatalos látogatást tett a Német Szövetségi Köztársaságban. Képünkön: vendégelölője, Helmut Schmidt kancellár társaságában (Fotó: AP — MTI — KS)

funkcióiban megerősítve folytatja a küzdelem irányítását azért, hogy „Lengyelország végre normális, stabil ország legyen”.

A pártplénumon nagy hangsúlyt kapott a megállapítás, hogy a lakosság ellátása politikai kérdés, megoldására mindenekelőtt társadalmi-politikai téren kell erőfeszítéseket tenni. Jaruzelski rámutatott arra, hogy a lengyel nép ismét nagy segítséget kap a Szovjetuniótól, amely például ebben a negyedévben további 30 ezer tonna húst szállít Lengyelországba.

Mit jelent az OPEC döntése?

Az olajexportáló országok szövete, az OPEC az idén már megemésztette próbálkozott az olajárak egységesítésével, többször vitáztak tagállamai arról is, hogy tovább emeljék-e az árakat, vagy meg lehet egyezni bizonyos időre

utóbbi hónapokban egyre csökkent, hiszen mindenütt takarékoskodnak a drága „fekete arannyal”. A tényleges árat még a drága olajak a piacon jelentkező országok is mind alacsonyabban kellett hogy megállapít-

Hazaérkezett közép-amerikai körútjáról az Olasz Kommunista Párt vezetője, Enrico Berlinguer kubai látogatásán kívül megbeszéléseket folytatott a nicaraguai forradalmi vezetés tagjaival is

való befagyasztásukban. Eddig ugyanis 32 dollárt kért egy hordó olajért Szaúd-Arábia, a legnagyobb olajszállító, és hallani sem akart az olajár emeléséről, egyik-másik afrikai ország viszont 41 dollárért szerette volna értékesíteni olaját, s még további áremelést is kívánatosnak tartott.

A világpiacra a kereslet az

sák. S most Genfben az OPEC 13 tagállama megegyezett: Szaúd-Arábia 32-ről 34-re emeli a maga olajának árát, a minőségi felárral számított olaj maximális ára pedig a többieknél hordónként legfeljebb 38 dollár lehet. Ezek az árak 1982 végéig maradnak meg.

A világsajtó úgy értékeli, hogy „az OPEC kapitulált a világpiac előtt”. Nagy visszhangot keltett a venezuelai olajminiszternek az a kijelentése is, hogy „a múlté már az olajár örökös emelésének lehetősége”. A hírmagyarázók nagy része összefüggést keres Szaúd-Arábia olajár-emelése és az amerikai dollár értékének csökkenése között, illetve még arra is figyelmeztet, hogy az AWACS-üzlettel egy időben jött létre az OPEC-döntés, amelyben Szaúd-Arábiának meghatározó szerepe volt... Azt a 8 és fél milliárd dollárt, amit az amerikai fegyverekért fizet Szaúd-Arábia, részben az olajár emeléséből is tudja előteremteni. Persze, ez a „valami valamiért” csak az amerikai-szaúd-arábiai viszonylatban jelentkezik. A tőkés országok közül azok, amelyek a drágábbban szállító arab vagy afrikai államoktól vásárolták olaját, most fellélegezhetnek, kevesebbet kapják az értékes energia-hordozót. És, ami szintén fontos dolog: 1982 végéig tervezhetnek már!

Pálffy József

Hazánkba érkezik Ali Nasszer Mohamed

Kádár Jánosnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárának és Losonczy Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének meghívására november 2-án, hétfőn párt- és állami küldöttség élén hivatalos, baráti látogatásra hazánkba érkezik Ali Nasszer Mohamed, a Jemeni Szocialista Párt főtáskára, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság Legfelsőbb Népi Tanácsa elnökségének elnöke, miniszterelnök.

Ali Nasszer Mohamed, a 1971-ben a Legfelsőbb Népi Tanács az Elnöki Tanács tagjává és miniszterelnökké választotta, s megerősítette honvédelmi miniszteri tisztségében. 1974-ben oktatásügyi miniszterre is kinevezték. Az 1977-ben végrehajtott kormányátalakítás után csak miniszterelnöki tisztségét tartotta meg.

Az 1978. június 26-i puccskísérlet leverése után az Elnöki Tanács elnökévé nevezték ki. Ezt a funkciót 1978 novemberéig töltötte be. Akkor megválasztották a Legfelsőbb Népi Tanács elnökségébe. Tevékenységéért az angol megszállók többször le tartóztatták. 1963-tól az angol elleni fegyveres harc irányítására létrehozott nemzeti front tagja, 1964 végén a kiképző front parancsnoka. 1965-ben katonai iskolán tanult Kairóban. Ezt követően a nemzeti front katonai irányításának tagjává választották. A függetlenség kivívása után fontos tisztségeket töltött be.

1978. a Jemeni Szocialista Párt megalakulása óta a párt politikai bizottságának tagja. A JSZP Központi Bizottsága 1980. április 26-án a Legfelsőbb Népi Tanács Elnökségének elnökévé választották Ali Nasszer Mohamedet. (MTI)

Útban a Venus felé

MOSZKVA (MTI)

Nem a legrövidebb úton jut el a Venus bolygóhoz az új szovjet bolygóközi űrjármű, a Venus-13, amely pénteken reggel indult útnak a bajkonuri űrrepülőtérről.

Bár a bolygó a jövő év januárjában — bolygóközi távolsággal mérve — igen közel lesz a Földhöz, a ballisztikai szakértők más időpontot választottak. A rajtra nem minden időpont alkalmas; általában másfél évenként van olyan, mintegy kéthetes szakasz, amikor a Venus felé a kutatóállomás indítására. Így az új állomás

megérkezte idején a Föld és a Venus távolsága mintegy hetvenmillió kilométer lesz, a Venus-13 azonban addigra mintegy 360 millió kilométeres utat tesz meg.

A hordozórakéta pénteken a Földtől mintegy 170 kilométeres magasságban levő orbitális pályára állította az űrjárműt. Nem egészen egy kör megtétele után, körülbelül egy órával a földi indítást követően, üzembe helyezték azt a hajtóművet, amely útnak indította a Venus-13-at az égitest felé.

Az indítás nagyon pontosan sikerült, és a sonda a megadotthoz igen közel álló pályára tért.

Schmidt? Carter?

WASHINGTON (AP)

Haig amerikai külügyminiszter csütörtökön hangoztatta: az európai hadszíntéri nukleáris fegyverek nyugat-európai állomásoztatására vonatkozó döntés elsősorban Helmut Schmidt bonni kancellár kezdeményezésére született. Schmidt ezt egy 1977-ben, Londonban elhangzott beszédében vetette fel első ízben.

Schmidt kancellár viszont a Baltimore Sun című amerikai lap pénteki számában megjelent interjújában azt mondotta, hogy az eurorakéták telepítését első ízben Carter, akkori amerikai elnök hozta szóba a fejlett tőkés országok guadeloupe-i csúcstalálkozóján, 1979 januárjában.

Mint emlékeztet, a

NATO 1979 decemberében hozott határozatot az 572 „eurorakéta” 1983-ban kezdődő telepítéséről.

A rakétákra vonatkozó döntés felelősségét a nyugat-európai és az amerikai vezetők feltehetően azért is igyekeznek egymásra hátrítani, mert az utóbbi hetekben Nyugat-Európa-szerte, a többi között Bonnban, Párizsban, Londonban, Brüsszelben és Rómában összesen mintegy 750 ezer ember tüntetett az eurorakéták ellen.

Kissinger volt amerikai külügyminiszter Szingapúr-ból figyelmeztette a nyugat-európaiakat, hogy hagyják abba a tüntetéseket, mivel a rakéták telepítésének engedélyezésével — szerinte — nem az amerikaiaknak tesznek szíveséget.

A közélet hírei

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására szombaton hazánkba érkezett a Dominikai Kommunista Párt küldöttsége, amelyet José Cuello, a párt politikai bizottságának tagja vezet.

A delegációt a Ferihegyi repülőtéren Nagy Gábor, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője fogadta. Október 25-től 31-ig a SZOT meghívására hazánkban tartózkodott a svájci szakszervezeti szövetség küldöttsége Helga Kohler elnök vezetésével. A küldöttség magyarországi tartózkodása során ismerkedett a dolgozók élet- és munkakörülményeivel, a szakszervezetek munkájával, különös tekintettel a nők érdekében végzett szakszervezeti tevékenységre, a nőknek a tár-

sadalomban, a munkában és a családban betöltött szerepére. A küldöttséget fogadta Jakab Sándor, a SZOT főtáskárhelyettese. A delegáció szombaton elutazott hazánkba.

Szombaton reggel hazautazott Belgrádból az országgyűlés Apró Antal elnök vezette küldöttsége, amely a szövetkezési nemzetgyűlés meghívására öt napot töltött jugoszláviai látogatáson. A küldöttséget a pályaudvaron Dragoszlav Markovics, a szövetségi nemzetgyűlés elnöke búcsúztatta.

Szombat délután hazaérkezett Budapestre a küldöttség. A Keleti pályaudvaron Péter János, az országgyűlés alelnöke fogadta. Jelen volt Milan Veres, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság budapesti nagykövete.

2. HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ — 1981. NOVEMBER 1.

Iparosít...
szálló...
még elva...
galmak...
váltakoz...
szakított...
sebben...
dott, lak...
lebb kere...
sok ha tá...
olyan va...
saját au...
az ember...
Akadnak...
egyik...
szálhattá...
szállóban...
Ma ali...
ben m...
egyik k...
legjobb...
rosszabb...
megyel...
Vállalat...
Sziacs J...
András...
cai épül...
szak vé...
sig tart...
szét. Ele...
beszélget...
lólakó v...
következ...

1. // // //
Nyírabr...
minc ki...
centől, s...
hetetlen...
negyedik...
életét...
testvérét...
lános ut...
vállalatár...
diákszálló...
éven át...
egy dan...
útra a s...
— most...
gőhid ut...
— Fél...
hajnalban...
ertem ha...
MHSZ-be...
tői tanf...
tudom...
rást...
— Ha...
lyamra, v...
— Akko...
— Nem...
— Sok...
mintha...
minden h...

Hogy kilábaljunk a demográfiai hullámvölgyből

A családi pótlék közvetlen pénzügyi hozzájárulása a gyermeknevelés költségeihez. A családi pótlék reálértéke és átlagkeresetekhez viszonyított aránya egyaránt növekedett az utóbbi másfél évtizedben. A családi pótlék így a három- és többgyermekes családok átlagos gyermeknevelési költségeinek jelenleg mintegy 40 százalékát fedezi. A kétgyermekes családok esetében ez az arány körülbelül 25 százalék.

A gyermeknevelést segítő természetbeni társadalmi juttatások köre szintén jelentősen bővült. Jelenleg ezer bölcsődés korú gyermekre 139 bölcsődei hely jut, 42-vel több mint öt évvel ezelőtt. Az óvodai helyek száma öt év alatt 90 ezerrel gyarapodott. Az óvodába járó gyermekek száma azonban ennél is gyorsabban, 149 ezerrel nőtt.

Mindent egybevetve — azt is figyelembe véve, hogy a gyermekek szükségletei 14 éves korig alacsonyabbak a felnőttekéinél, illetve, hogy a közös családi szükségletek (fűtés, világítás stb.) nem növekednek arányosan a családtagok számával — a kétgyermekes családok jövedelmi színvonala kb. háromnegyede, a háromgyermekeseké kb. kétharmada, a négy- és többgyermekeseké pedig mintegy fele az eltartott gyermeknélküliekének. Ezek az arányok az 1977. évi felmérés következtetése, azóta — a családi pótlékek emelésével — valamelyest javultak.

A jövőben csak a három és több gyermek után fizetett családi pótlék reálértékének megőrzésére vállalkozhatunk. De az idő múlásával még ezek a családok is anyagi helyzetük romlását fogják érzékelni. Ennek objektív alapja, hogy a gyermekek fogyasztása növekedésükkel arányosan emelkedik. Így még a változatlan reálértékű családi pótlék is a gyermeknevelési költségek mind kisebb hányvadát fedezi. Olyan helyzetben, amikor főbejáró a szülők reálbére sem növekedhet, még inkább igaz a szólásmondás: kis gyerekek kis gond, nagy gyerekek nagy gond. Csak a gyermeknevelés fokozott anyagi és erkölcsi megbecsülésével lábalhatunk ki a demográfiai hullámvölgyből, kerülhetjük el, hogy a jelenlegi rendkívül alacsony születési arányszám tartóssá váljon.

A szociális kiadások kiemelkedően nagy és

egyre növekvő hányadát a nyugdíjak teszik ki. Mind a nyugdíjasok száma, mind a kifizetett nyugdíjak átlagösszege évről évre gyorsan nő. Még 1960-ban száz keresőre 16, 1980-ban már 41 nyugdíjas jutott. Az átlag nyugdíjak növekedése főleg a nyugdíjasok összetételének változásából adódik. Az újonnan nyugdíjba lépők — a gyarapodó szolgálati évek és az emelkedő átlagkeresetek révén — egyre magasabb nyugdíjat élveznek. Hozzá kell tenni, hogy az alacsony nyugdíjak is emelkedtek — részben automatikusan, részben központi döntések hatására.

A nyugdíjak összege 1971 januárjától minden évben 2 százalékkal emelkedik. 1974 januárjában az automatikus nyugdíjemelés havi legkisebb összegét 30 forintban határozták meg; ez 1981 júniusától 100 forintra emelkedett. Így terveinknek megfelelően immár intézményesen garantált az átlag alatti nyugdíjak reálértékének megőrzése. A VI. ötéves terv egész időszakában évi 4,5–5 százalékos fogyasztói árszínvonal-emelkedéssel számolunk, s az automatikus emelés minimális összege, a 100 forint garantálja tehát a 2000–2500 forint összegű nyugdíjak reálértékének megőrzését.

A 2000–2500 forintonál nagyobb összegű nyugdíjak vásárlóerejének megőrzésére nincs biztosíték. Az 5000 forintonál magasabb nyugdíjak esetében a 4,5–5 százalékos ár-emelkedésből az automatizmus 2 százalékot ellensúlyoz, a fennmaradó 2,5–3 százalék, nyugdíjemelés nem fedezett árszínvonal-növekedés pedig a nyugdíjak vásárlóerejét csökkenti. Az 5000 és a 2500 forint között levő nyugdíjaknál visszafelé haladva azonban egyre kisebb a vásárlóerő-csökkenés.

A nyugdíjasok száma és az átlagnyugdíjak összege jelenlegi gyors ütemben a 80-as évek közepéig növekedik. Négy-öt év múlva 100 keresőre várhatóan 45 nyugdíjas jut, s az átlagnyugdíj valószínűleg meghaladja majd az átlagkereset 60 százalékát (jelenlegi 51 százalék). Ezeket a csúcserteket követően a nyugdíjak gyors növekedési üteme erősen mérséklődik.

(Vége)

Kovács József

MENNI KELL AZ ÁRUÉRT

Mit kínál a bolt falun?

A vámspércsi ABC vezetője, Vályi Lajos meghűléssel bajlódik, de az egy nappal korábban, kedden bejelentett látogatás hatására mégiscsak bejött dolgozni. Hétfőn szállított utólag hűsítőanyagokat a hűsítőautó az ABC-nek. Több mint harmincfajta, összesen hétmázsányi áru érkezett. Szerda reggel az ABC vezetője „érte ment” az áruért, és újabb hétmázsányit, tizenhatféle hűsítőanyagot hozott. A boltban van is kínálat. A hétfői, a rendes áruszállításból három-négyféle hűsítőanyag, a boltvezető ügyességének köszönhetően másik tizenkettő. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az Állatforgalmi és Hűsítőipari Vállalat vezetői tudtak arról: a vámspércsi AFESZ boltjainak áruellátását szeretnénk megvizsgálni. Talán ezzel is magyarázható, hogy viszonylag bőven kaptak árut.

Ezek szerint a megoldás az, hogy menni kell az áruért. Ezt bizonyítja az AFESZ nyírábrányi ABC-je, ahol szalonnán kívül alig találhatunk valami a hűsítőanyagok pulcján. A bolt erre a hétre szóló kerete 570 kilogramm töltelékű és négy mázsa sertéshús. Hétfőn három mázsa töltelékű áru érkezett, és a keddi szállítási hús nagy része is elfogyott. Atnézve az üzlet rendelését és a szállított mennyiségeket, feltűnő volt, hogy kevés „kereten kívüli” árut rendeltek.

Erről a keretről kevés szó esik. Sokan úgy tudják: tökehusból, hűsítőanyagokból bőséges az ellátás, csak a kereskedők a hibások, mert nem rendelnek. Ez félreértés. Tökehusból és bizonyos hűsítőanyagokból meghatározott mennyiség kerülhet a boltokba. Nyilvánvalóan a vásárló „kész”, felhízlalt állatok mennyisége, a vágóhidak kapacitása, az export lehetőségei és egyéb tényezők határozzák

Húsz kilométer nem nagy távolság. A megyeszékhelytől körülbelül ennyire van Hajdúszoboszló, de Vámspércs is. A kisváros és a közepes nagyságú község áruellátása azonban különböző. Más a boltok gazdája, mások az igények is.

A vámspércsi ABC nem kielégítő hűsítőanyag-ellátását nemrégiben a Napló hasábjain is szóváltották. A hét közepén, szerdán tett látogatás egyik célja épp ennek ellenőrzése volt. Előzetesen azonban áruellátási tájékoztatót kértünk a Hajdú-Bihar megyei Állatforgalmi és Hűsítőipari Vállalattól és a FÜSZÉRT-től.

meg, mennyi tökehus és hűsítőanyag kerülhet a boltokba. A megyei keret beosztásáért a tanács kereskedelmi osztálya a felelős. A hússal, hűsítőanyagokkal történő ellátást épp ezért a keretgazdálkodás alá nem eső termékekkel lehet javítani.

Ilyen például a disznósajt, a hurkafélék, a kenőmájás készítmények és a különböző szalonnák. A vámspércsi AFESZ ellátási területén és a többi helyen is elsősorban ezekből a hűsítőanyagokból kell a választékot tartani. Mi szükséges ehhez? Az AFESZ áruforgalmi szakembergárdája felmérhetné a gyorsan változó igényeket. Ezután az ipar illetékeseivel egyeztetve, a nem kereset árakra az eddigieknél nagyobb mennyiségre szóló szerződést kellene kötni (ha az ipar kapacitása ezt engedné). Így a választék bővítő cikkek folyamatos rendelkezésére lehet javítani a kínálatot.

A hűsítőanyagok iránti kereslet különben sem választható el a hűsítőanyagok kínálatától. A kishatármenti forgalom miatt egyébként is nagyobb az igény a konzervek iránt, így nemcsak a középmezőben élőkre kell gondolni az áru megrendelésekor. Vámspércsen jó is a kínálat.

Nyírábrányban épp a FÜSZÉRT-túra után érkezünk az ABC-be. A boltvezető, Csányi Dánielné bosszankodva mutatja a megrendelőt. — Háromszázhusz sertésmájkrém, százötven marhamájkrém, nyolcvan különleges vagdalthúskonzervert rendeltünk. Nem kaptunk semmit, pedig — úgy láttam — volt a kocsin. Igaz, csak egy-egy kartonnal. Nem jött sampon és bébiétel sem.

Ezek alapján úgy tűnik, lesz mit hallgatnia a FÜSZÉRT területi instruktorának, akit épp a vámspércsi ABC-ben láttunk egy kis szakmai tapasztalatszerzésen. Bár a szállító vállalat mentességére szolgáljon, hogy hatféle rendelt bébiételből hozott egyfajta. A választék huszonkilenc típusra terjed ki. Így ha huszonkilencféle rendelt volna a boltvezető, elképzelhető, hogy húszféle lett volna.

Ez az eset is azt bizonyítja, hogy a kiskereskedelmi egységekben dolgozók szakmai tudása, kapcsolatai meghatározzák a minőségi áruellátást. Elsősorban az dönt: mennyire hajlandók „menni az áruért”. Igaz, eredetileg a szállító vállalatok feladata, hogy a boltokba vigye az árut, de aki jobb választékot, bőségebb kínálatot akar, az saját szállításra kényszerül. Ezt a véleményét osztja Vályi Lajos, a vámspércsi ABC vezetője is, aki a szállítók között első helyre rangsorolta a FÜSZÉRT-et.

A vámspércsi iparcikk-ruházati vegyesbolt egy kisebb áruház raktárkészletével rendelkezik. Nagy Sándor, az iparcikk-ruházati vezetője készségesen sorolja, milyen áruja nincs. Vasaló, horganyzott lemez, különböző vízszereles cikkek vannak a listán. (Mind ott volt a VASVILL „Vevők vagyunk” kiállításán.)

— Ha ötféle árut kérhetne és kapna, mit választana? — kérdezem.

— Ötven darab Simson kismotort, legalább száz darab szovjet gyártmányú női és férfikerékpárt, családi házába való Totya vagy egyéb kazán, alumínium radiátort és hőtárolós kályhát. Szép lista — állapítjuk meg közösen —, majd nem mindegyik jó minőségű és viszonylag alacsony ára miatt országos hiánycikk.

A ruházati részleg vezetője Ács Gáborné női és gyermekruházat, harisnyanadrág, meleg fehérnemű, gumicsizmák és munkaruhák kérte. Ha az utóbbiból kevesebbet, de a többiből azért bővebben lehet látni a debreceni üzletekben.

Az összekötő azonban így sem kedvezőtlen. A vámspércsi és a nyírábrányi élelmiszer ABC-ben a készlettel nem kisebb a választék, mint a megyeszékhely nagyobb Csemegéüzletében vagy egy lakótelep ellátó vendéglátó ABC-ben. A községi boltok 2–2,5 millió forintos havi forgalma sem hasonlíthat össze a vendéglátó 6–7 milliójával.

Alapvető élelmiszerekből, ruházati és iparcikkekből mindkét községben jó az áruellátás. A többi cikkből a választék a boltvezetőt is mulik. No meg azon, hogy a szövetkezet kereskedelmi szakemberei — sok munkával, rengeteg utánjárással — vállalkoznak-e a lakosok igényeinek jobb kielégítésére?

Hajdu István

Iparosítás és munkásszálló — tíz-tizenöt éve még elválaszthatatlan fogalmak voltak. Az idők változtak, a családok elszakított életet egyre kevesebben vállaltak. Aki tudott, lakóhelyéhez közelebb keresett munkát; mások ha távol dolgoztak is, olyan vállalatnál, amely saját autóbusszával hordja az embereket reggel, este. Akadnak azért sokan, akik egyik megoldást sem választhatták. Ők munkásszállóban laknak.

Ma alig van Debrecenben munkásszálló. Az egyik közülük — nem a legjobb, s nem is a legrosszabb — a Hajdú-Bihar megyei Tanács Egitőipari Vállalat. Fejes Lajos, Szűcs József és Nánási András ott, a Vágóhid utcai épületben tölti a munkásszálló műszakvezetői tevékenységét. Életükről, terveikről beszélgetünk. Három szállólakó vázlatos portréja következik.

1.

Nyírábrány. Falu harminc kilométerre Debrecentől, s a távolság legyőzhetetlen. Szűcs József már negyedik esztendeje éli életét szüleitől és három testvérétől távol. Az általános után szakmát mai vállalatánál tanult, s a diákszállón lakott három éven át. Azután bejáró volt egy darabig, de májostól újra a szállót választotta — most már persze a Vágóhid utcai, a felnőttekét. — Fél negykor keltem hajnalban, este fél hétkor értem haza. Májustól az MHSZ-be járok autózestől tanfolyamra, azóta nem tudom vállalni a bejárást.

— Ha nem járna tanfolyamra, vállalná? — Akkor igen. — Nem jó itt? — Sokkal kényelmesebb, mintha otthonról jönnék minden hajnalban,

— Mivel telik az idő estként? Mozi, szórakozás? — Nekem telik mulik, a KRESZ-t tanulom. Nem igen járok a városba. — És ha vége a tanfolyamnak? — Meglátom. Azt hiszem, januártól újra bejárrok. Télen fél nyolckor

kezdünk, nem kell olyan korán kelni, fél hatkor indul a busz Ábrányból. — Később, ha újra fél negykor kell kelni? — Lehet, hogy bejövök a szállóba megint. Sok tervem van, amit meg akarok valósítani. Szeretnék levizsgázni nehéz pótkocsiból, azután meg a fűtés-kolára iratkoznék.

— Akkor már három szakmája lesz. Melyiket választja? — Az a körülményektől függ. Ahol könnyebben el lehet helyezkedni, ahol többet fizetnek. Legjobb most a fűtőt fizetik. A fűtészszerelem nagyon nehéz szakma, ott milliméterre kell dolgozni, de nem keresünk jól. Persze van, ahol jobban megbecsülik a fűtészszerelemet, például Pesten vagy Pakszon.

— Miért nem megy Paksra? — Az még ennél is rosszabb volna. Nem vagyok én hozzá szokva, hogy távol legyek az otthoniaktól.

— A szállóban meddig marad? — Azt még nem tudom. Amikor végeztem, úgy képzeltem, jó lenne egy lakás Debrecenben, onnét el tudnék járni mindenhol, meg nem is unatkozna úgy az ember.

— Itt unatkozik? — Igen, néha. Szeretek bajolni mindenfélével, itt azt nem lehet. A Kondoros alatt szerettem volna ví-

kendtelket, ott foglalatostkodnék gyümölcsfákkal. — Otthon vannak gyümölcsfák? — Két hold, teli. Rengeg barackfa, szerintem az a legkedvesebb, meg alma. — Annak a jövedelméből nem telne a kondorosi kertre?

— De telne. Csak most a bátyám szeretne kicsit, arra gyűjtünk. — Miért nem ment kerékpárra, ha ennyire szereti a gyümölcsöt? — Most annak mennék.

2. Nánási András gépmunkás az asztalosüzemben. 1959. január 12-én jött el Nyírábrányfalvára, a szövetkezet élől. A földet a felesége vitte magával a közösből, ő meg indult Debrecenbe, az építőiparba. Huszonkét éve a vállalatnál, huszonkét éve szállólakó. A hétvégeken kívül hét közben is hazamegy este. Megtudni: mi történt otthon.

— A lányomnak van két iker gyereke, itt laknak Debrecenben, őket minden héten meg szoktam nézni. Különbözik meg főzők magamnak, vacsorázok, azután lefekszem.

— A család, a feleség nem hiányzik? — Ha most elindulok, mikor érek haza? Mit tudok csinálni? Semmit se. Reggel keljek fel négy óra előtt?

— Húsz éve él munkásszállón. Mi a különbség a szálló és az otthon között? — Odahaza legalább vacsorára várnak, mert csinálni már semmit sem tud az ember, amikor hazamegy. Megvacsorázik, ha van ideje, esetleg megbotorítalkozik, azután már fekszik le.

Kovács József

Szállólakók

— Huszonkét év alatt lehetett volna közelebb is munkát találni. — Lehetett volna, de én már nem változtatok. — Otthon van háztáji? — Van. A feleségem munkálja inkább. Disznó, csirkefélék, meg egy holdon kukorica.

— Mennyi termelt azon az egy holdon? — 30–35 mázsa. Jobb volt most, mint tavaly, kedvezett az idő. Nánási András a legidősebb a szálláson. Már csak néhány hónapja van a nyugdíjig.

3. Fejes Lajos szobafestő szülei és ötödik osztályos húgával lakik Zsákán. Azaz csak az állandó lakcíme nyilvántartása szerint lakik ott, a valóságban a munkásszálláson tölti a délutánokat, az esteket. Fiatalembert, akinek nagyon hiányzik a család.

— Ha valaki bejár dolgozni, 13–14 óráig is távol van. Ez nincs megfizetve azaz a napi 15–20 forintos különlési pénz.

— Mióta dolgozik a vállalatnál? — Hetvennyolc ószen jöttem ide, pár hónappal a szabadulás után. Ahol tanultam — a Szakipari Szövetkezetben —, nagyon keveset fizettek. Ezerkilencet kaptam ott, itt meg három és felet. De most már négy és fél-ötöt keresek, a téli hónapokban is megvan a három-három és fél.

— Elégedett? — Ezzel igen, csak a szálló nem nagyon smakkol.

— Miért? — Nem szeretek távol lenni a családtól. Az em-

berek sokfélék, én családtól szerető vagyok. — Nem jól érzi magát itt? — Megvan a fekvőhelyem, kipihenten tudok munkába állni. — Mi hiányzik? — Estéknél lehetnének programok. Jobban eltelt az idő. Kijárni egyáltalán nem szoktam, nincs is kedvem hozzá. Az ember dolgozik, fáradt, örül, ha lefekszik.

— Nem szereti Debrecent? — Nem, nem is szeretnék itt lakni. — Hogyan tervezi a jövőt? — Azt a pillanatot várom, hogy a lakásunkhoz közelebb találjak valamilyen munkahelyet.

— Nem hiszem, hogy egy szobafestő Újfaluban ne találna állást. — Nem fizetnek úgy, mint itt.

— Vannak barátai a szállón? — Kártyáztatunk, ebeszelgetünk időnként a szobahatárokkal.

4. Nyírábrányfalva, Nyírábrány, Zsáka — falvak Debrecentől harminc, harmincöt, negyven kilométerre. Félórás út autóval, mégis, a munkába járóknak áthidalhatatlan távolság. Olvastam nemrégiben: közlekedésünk fejlődésének látványos mutatója, hogy minden kétszáz lakosnál népesebb településre autóbussz jár.

De mit sem ér az autóbussz, ha egy-másfél órával a munka után indul. A távolsághoz képest amúgy is hosszú menetidő elviselhetetlenné nyúlik a varakozással, az otthoni gyaloglással.

Marad tehát a munkásszálló.

Görömbölyi László

Harmónia kerestetik

AZ ÉRTÉKEK ÉS A HELYI POLITIKA

Mielőtt belemerülünk az értékek és az érdekek fogalmának boncolgatásába, álljon itt néhány tény. Érzékeltesek, sok mindenről árulkodnak.

Debrecenben az épülő Tócskerti lakótelep területén 61 darab japánakác várja kivágását. Ezmei értékük (a majdan ottlakók szemszögéből is) felbecsülhetetlen, szürke gazdasági adatok szerint összesen 1 millió 2-300 ezer forint körül van. A Széchenyi utca egyik oldalán, valamint az István útnak a fasoraira hasonló sors vár. Mindeközben aktivisták százai tevékenykednek a Tiszta, virágos Debrecenért mozgalomban; a Vöröskereszt és a Hazafias Népfőrt a városi tanácsal, az úttörő és KISZ-mozgalommal karöltve természetesen próbálja azt a szemléletet, hogy városunk lakóinak érdeke a minél nagyobb és düszke zöldfelület kialakítása, megőrzése, annak pusztítása bűn önmagunkkal és sok ezer ittlakó polgártársunkkal szemben: az országgyűlés, legfőbb államhatalmi szervünk, a környezetvédelem jövőnkre kiható témaköréről tárgyal; naponta érkeznek az olvasói levelek a sajtóhoz, rádióhoz e témában.

A hajdúvárosban felavatnak egy szép tájházat, ahová múzeum híján helytörténeti gyűjteménytöredék is kerül. Az avatáson a helyi állami és pártvezetők nem jelennek meg, s mi több, nem is nagyon segítik a múzeum kialakítását. Ebben a városban majdnem tucatnyi országos hírű kutató, több tucatnyi (a jelennek is) elkötelezett pedagógus dolgozott, hogy formálja, alakítsa állampolgárainak múlt-tudatát, alapot adjon a szocialista, nemzeti értéktudat-értékszemlélet kialakításához. Mindeközben tanács szinten, múzeumi baráti körökben, népraforsorozásokban (honismeret- és helytörténetírás) aktivisták százai, ezreik dolgoznak, vállalatok szocialista brigádjai, idős, nyugdíjas építésszek és történészek társadalmi munkában (nem a köz szűkös anyagi bázisát faragva) országghatáron túliakkal is mutogatható értékek sorát teremti, alkotja, építi újjá.

A régi gyárépület leromlott állapotban árválkodik; lenne használója, de az úgy alakították át, hogy eredeti építészeti megoldásait felszámolja, új álmokkzattal, „mintha régi lenne” alapon. A világhírű malomépület tömegalakításával, nagy tevéreivel a lakótelep-együttes szélén árválkodik — lerobbanva. Csak azért nem dől össze, mert annakidején jól megépítették. Hasznosítása „folyamatba tétel”, azaz a városlakók keserűen emlégetik máladozását, az érdeklődő vállalatok viszont az egyszeri rendbehozatal és berendezés hatalmas számösszegeit.

A gazdaságossági és hatékonysági szemlélet érték, és olyan kis országnak, mint hazánk, elengedhetetlen, hogy állandóan, minden gazdasági egység szeme előtt ott lebegjen. Ez tény. De az is tény, hogy a mániát itt, egy szocialista országban kiváltsággal tovább kell látnunk. A kiadást, ami most, e pillanatban jelentkezik, s tudjuk azt is, hogy mindig a „más-honnan elvett pénz” formájában, ideje nagy távlatban is számolgatni. Ennyi és ennyi költséggel teremtjük most meg (sokhelyütt az azelőtti semmi helyén, és nem valami régebbi, avult dolgot kívánunk luxusra átfaragni államköltséggel), viszont ennyi és ennyi embernek, ilyen és ilyen hosszú ideig szolgál majd. Még akkor is, ha az utóbbi félmondat nem számszerűsíthető. Ez ugyanis is politika, s nem engedhetjük azt meg, hogy pillanatnyi helyi, vállalati vagy egyéni érdekek egy nagy közösség érdekeit képviselő hosszú fejlődés (fejlesztés) útját állják. Tudom, hogy sokszor helyi érdekek is a nagyközösség érdekeinek köntösében mutogatják magukat, sokszor rongyosnak sárgulva ezt a köpenyt magától, (összesen csak ennyi van, ne nyíráljuk szét, erre most nincsen pénz, de támogatjuk az ötletet, jöjjenek vissza húsz év múlva).

Ez a piros fényt és nullákat villogtató számszaki sorompó tisztá értéktudattal rendelkező, a nagyközösség távolabbi érdekeit is naponta szem előtt tartó (sokszor megszállott), aktív, munká-

jukon felül (jutalmazás nélkül) tevékenykedő embertömegek előtt ereszkedik le, a legváratlanabb pillanatokban. Fel sem mérve azt a politikai kárt, amit tesz, amikor a lelkesedést keserűségbe változtatja, az értéktörő tevékenységet néhány egyén saját é aekene! céljára, hogy megszabaduljon lelkileg, vagy a való világban is, ettől a „zavaró” aktivitástól.

Sajnos, nem kell gondolkodni kísérletet végezni, van rá ugyanis elég szépen fejlett példa: próbáljon meg valaki megmenteni egy városban egy fasort, egy műemléket, tárgyi értéket, városszerkezetet, akármit. Meglepődik, milyen ellenállásba ütközik, bár mindenki hangsúlyozza támogatókészségét. Azt viszont nem tartjuk meglepőnek, elég világos szociológiai oka van, hogy kis, néhány fős vállalatok, intézmények, tömegszervezeti bizottságok milyen tisztá értéktudattal, milyen erőteljes aktivitással dolgoznak az értéktémában, az értéktudatban. (A magyarázat röviden: az emberek közötti kapcsolatok, az ismerettségok a belső, kohéziós erő bizonyos létszám alatt nagyon erős — egy-két ember hangadóvá válhat, és okos irányba terelheti az egész kisközösséget.)

További politikai tevékenységünk irányja nyilvánvaló: minden eszközzel segíteni kell a kisközösségeket ebbeli munkájukban, irányítva természetesen, de feltétel nélkül megbecsülve általuk megmentett vagy teremtett értékeinket. E ténykedés politikai kihatása csakis pozitív lehet, megnyerjük a kisközösségeket támogatását, és támaszkodhatunk is rájuk. A „nagypolitika” és ennek „lebontása”, vagy a vele egy irányban való haladás nem akadt meg semmilyen sorompón. Különösképpen akkor nem, amikor társadalmi fejlődésünk útját a vállalkozó- és munkakedv (egyéni és kiscsoportbeli egyaránt), az előretérítő hatékonyaság, a pontosan végzett munka, a tisztán vállalt felelősség, az egészséges, lényegi demokrácia kategóriái jelzik. Utmutatóként.

Szilágyi Gábor

SZÉKELYHÍDI ÁGOSTON:

Mosogatás közben

Újabb rákaptam a mosogatóra.

Nem a dicsekvés, nem is a büntudat mondatja ez velem. Egyszerűen így történt. Oknak, persze, itt is kell lennie. Kivált, ha azt vesszük, hogy mindig zsúfolt napjaim közepette is szakítottam rá időt, hetente egyszerűen legálabb.

Természetesen, nem a mosogató szépsége maga nyűgözött le. Van bizonyos izlésem, következképpen a mosogatólé zavarosságát nem téveszttem össze az absztraktként tetszőlő művészkedés némely képfilmetének mesterségesen előállított rejtelmességével. Már csak azért sem, mert a mosogatólé zsiros is, kellemetlen szaga is. (Bőszégesen használom, másoknak is ajánlom a Bip citromos oldószer és illatosítószerrel.) Továbbá: azt sem képelem, hogy a tányérok, poharak, evőeszközök megtisztítása önálló alkotásnak, izgalmas újat teremtesnek minősíthető.

Marad indítékul a kényeszer, a mások mentesítését célzó szándék, meg a pusztá fizikai tevékenység igénye. Látszólag.

Mert úgy tapasztaltam, engem egyből indíték is terelget a mosogatóasztalhoz. Mi terelgetett, terelget tehát?

Tartsunk rendet. A kényeszer nem. Mások mentesítésének szándéka igen.

Ez azonban csak az első lépés.

Igazában a szemlegesség, az ellenállás hiányából származó könnyűség, a gyorsan és láthatóan alakuló eredmény, végül a lehető leghétköznapibb cselekvésben való részesség élménye hiányzott, hiányzik. Nyilvánvalóan azért, mert éppen ezek állnak távol tőlem, jó huszonöt esztendeje. Az okok tehát itt keresendők.

Nézzük egyenként.

Szemlegesség:
A gondolkodás, a szellemi munka, a közélet világában sokasincs jelen. Hogy jelen legyen, nem is bírnám, nem is akarnám. No, de ebben a szerényke házimunkában, negyedóránnyi leghosszabb, egészen kellemes megmártózní a teljes szemlegesség langyosságában.

Az ellenállás hiánya:
Még az emlékeimben se szerepel olyan fontosabb cél, helyzet, tevékenység, kapcsolat, kész munka, amely nekényeszerített volna ilyen-olyan erejű ütközésre, támadásra vagy védekezésre. No, de a forróvíz, az oldószer (ne felejtjük: Bip), a szivacs nált nincs akadály. A használt pohár, tányér, kanál, villa, kés, tálca engedékenyen válik tisztává.

A gyors és látható eredmény:
Mi kell hozzá? Aprócska cél, aprócska szándék, s máris előttem az aprócska eredmény. Igen, mások vi-

szonyítva aprócska. De a szándéktól a megvalósításig tartó út, önmagában, egyenes és teljes. No, és a szemle nehezen vagy sehogy sem mérhető világában mikor érhető el a bizonyosság, hogy ime, maradéktalanul sikerült megvalósítanod, amit akartál, amit kezd-

Köznapi dolgok:
Először is: valójában minden köznapi dolog. Más, pontosabb fogalmat kellene alkalmazni hát. Talán, hogy a létfenntartás legegyszerűbb területeire. Ilyesmit. De végül is mindegy. Mert aki megszokta, hogy csip-csup cselekvései is ügyekkel, törekvésekkel, érdekekkel, emberekkel fűződnek össze, tehát közvetlen és távoli felelősséggel járnak, az a semerre se figyelés perceit gyújtó kúrának érzékeli. Másutt nem akadnának ilyen alkalmak?

Bizonyára akadnának.
Csakhogy a negyedóránál több időt már sajnálnám odadidőzni.

Meg aztán: pótlás is ez az egész. Csöppnyi otthonosság-got jelent. Csöppnyi mértékben, igaz, de mégis csak pótolja azt, amit a gyakori járás-kelés nem is csöppet akadályoz, keresztesz, halványít.

Már nem is tudom, erőstí-e, gyöngíti-e a fűnteket, hogy mindezt éppen mosogató közben gondoltam ki.

Elmondom

Mihez van tehetségem

Gyakorta mondják, mennyire fontos bármilyen írásműnél a jó címválasztás. Azt hiszem, ez esetben szerencsésebbet nem is találhattam volna, mint a fentit, hisz azoknak a dolgoknak megtárgyalásával, amihez van tehetségem igazán, gyorsan végezhetünk. Különösen szembetűnő a címadás helyénvalósága, ha azzal a lehetőséggel hasonlítom össze az itt leírtakat, amely során például azokat a jártasságokat foglaltam volna össze, amelyekhez szemernyi tehetségem sem mutatkozik. Gépelttem volna naphosszat, az olvasó pedig nem győzte volna olvasni a tengernyi listát. Esetleg még meg is sértődhetett volna, azt gondolván, hogy netán nem is magamra, hanem rá gondolok. Hasonló eset előfordult már a magyar sajtóban, s nem idegen mindennapjainktól sem. Úgy hiszem, tehát minden önelégültség nélkül elmondhatom, hogy a címadásom van tehetségem.

Persze korántsem arról akarok írni, hisz ez egyáltalán nem közügy. Hanem olyasmiről, ami sokunkkal előfordult már, hogy elmentünk életünk nagy lehetősége mellett, s csak később döbbszünk rá, mit is szalasztottunk el. Rebesgetik, történelmünk sem áll másból a múltban, mint elszalasztott lehetőségek sorából, de hát ez a történelemre tartozik. A kisember sokkal szerényebb lehetőségek elszalasztása miatt verheti a falba a fejét, lefeljebb annak örülhet, ha mindezt hamar fény derül, s még van ideje újabb eshetőségek után nézni.

Magam e szerencsésebbek közé tartozóknak vallhatom magam, hisz alig néhány hónapot kellett várnom a bizonyosságra. Még a nyáron kezdtem el egy cikket írni, az általam nagyon egyszerűen tartott szovjet példa követéséről. A pontosabb megértés kedvéért hozzá kell tennem, sport,

konkrétan foci témájú írásba kezdtem. Személyesen is láthattam ugyanis, a tévében pedig hetente figyelemmel kísérhetem, hogy a szovjet bajnoki meccseken egyszerre több labdát is tartanak készenlétben. Eggyel játszanak, egy van előírás szerint az oldalvonal mellett, plusz mindkét kapu mögött még egy-egy. Így aztán hiába lövi a csatár az égbé a labdát, netán ki a stadionból, mert a labdaszedők bedobják a tartalékot. Hogy a gyorsabb iram mennyire ráfér focistáinkra — a legutóbbi eredményektől függetlenül — azt hiszem, nem kell hangsúlyoznunk.

Szóval az említett íráskezdeményben ezt a gyakorlatot akartam propagálni mondván, annyi labdánk csak van, hogy fusson egy meccsen négyre is, ha ez kell a gyorsabb játékhoz. Aztán az írást nem fejeztem be — lehet, még jobb ötlet jutott eszembe — azóta is ott van valahol a fiókom mélyén.

Mit ad isten, az azóta javában folyó bajnoki szezonban a mi pályáinkon is ott van egy-egy labda a kapu mögött, gyaníthatóan ugyanazt a célt szolgálva, mint a szomszédban. Az más kérdés, hogy a labdaszedők ezekkel nemigen tudnak mit kezdeni, mert még mindig a stadionból kiugrott pettyesért szaladnak inkább, de egyszer majd csak megmondja nekik valaki, miért találnak több labdát a pályán.

Szóval ezt a lehetőséget kellett volna kihasználnom, hogy elmondhassam, ha máshoz nem, a jósláshoz van némi tehetségem. Persze azért nem nézek a pohár fenekére, s nem szívom egyik cigarettát a másik után bánatomban.

Hisz ezektől úgysem jut semmi jó az eszembe.

T. Szűcs József

„Ízelítő”

az üzemi étkeztetésről

KIADOTT KONYHÁK

Az utóbbi időben sokat fejlődött az étkezési kultúránk. Evtizedekkel ezelőtt a munkálatok mit sem törődtek azzal, hogy dolgozók a nap folyamán meleg ételhez jussanak. A mai üzemi étkeztetésnek egyebek mellett ez is a célja.

A vállalati ebédeltetés a szociálpolitikának egyik olyan területe, ahol a dolgozók kritikai észrevételei leggyakrabban jelentkeznek. Ezek többnyire jogos követelések, amelyeknek minden üzemben megpróbálnak eleget tenni.

Az étkeztetés megvalósításában többféle mód kínálkozik a vállalatok számára. Vagy saját konyhát tartanak fenn, vagy a vendéglátó vállalatokra bízzák a dolgozók ellátását. Az üzemi étkeztetésben megjelent legnagyobbb szerepet az Alföldi Vendéglátó Vállalat töltte, hisz a fél Tiszántúlon ők végzik ezt a szolgáltatást. Ezen kívül a Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat és az ÁFÉSZ látja ezeket a feladatokat.

Régebben nagyobb volt a saját kezelésben működtetett üzemi konyhák száma. Napjainkban inkább a másik kínálatok lehetőségei élnak. Az MGM debreceni gyárában szociálpolitikai főosztályvezetője, Szabó Imre így indokolta, hogy annak idején miért fordultak az ÁFÉSZ-hez: „Ezt a megoldást gazdaságosabbnak és szakszerűbbnek láttuk, nem beszélve arról, hogy terheket vetett le a vállalkozóra. A konyha működtetése létszámgényes volt, s ez termelékenységünk rovására ment.”

Kevés az étkezők száma

Nem kétséges, hogy a dolgozók mindennél jutányosabban kapnak elfogadható minőségű és mennyiségű ebédet. Az adagok terítés díj 10 forint körül mozog, de inkább alatta van. Szinte vállalatokként más és más a terítés és a szolgáltatás aránya. A dolgozói terítés

és a vállalati hozzájárulás (amely szintén nagy ingadozást mutat; az ELZETT Művek 7,10 forintot, az MGM csupán 4,40 forintot fizet adagonként) alkotja azt az összeget, amelyet a vendéglátók kapnak. Rendszerint 30 százalék haszonkulccsal dolgoznak, s a fennmaradó rész képezi a nyersanyag-normát. Ez például az MGM-ben 11,40 forint. Voltaképpen ebből az összegből állítanak elő egy adag ebédet.

Egyik fő törekvés természetesen a nyersanyagnorma emelése. Elgondolkoztató az a tény, hogy a fizikai dolgozók — létszámukhoz mérten — kevesen veszik igénybe ezt a szolgáltatást. Mi ennek az oka? A bejáró munkások inkább lemondanak az ebédről, csak hogy ne késsék buszukat, vonatjaikat. Ok egyébként is elég bizalmatlanok az üzemi konyha ételének minőségével szemben.

Az MGM konyháján

Az MGM-ben az ÁFÉSZ 1968 óta tölti be az ellátó szerepet, megfelelő szinten. Mióta a konyha régi személyzete kicserélődött, javult a helyzet. Sokkal kevesebb a panaszos bejegyzés a vásárlók könyvében is. Általában dicsérik az étel-ízét és a személyzet előzetekénységét.

Az étrend összeállításában a konyha vezetőjén kívül a szakszervezet képviselője, a szociálpolitikai főosztályvezető megbízottja és az üzemi orvos vesz részt. Korábban diétás menüvel is próbálkoztak, de ezt népszerűtlenség miatt be kellett szüntetni. Levesből egyfajta főznek, ám gyakran van harmadik fogás.

Végh Lajos személyzeti, oktatási és szociális igazgató elmondta, hogy újabban az Alföldi Vendéglátóval kötöttek szerződést. Bár az étkeztetés nem sokat változik, több új kezdeményezésük valósul meg. Az új vállalko-

zó ígérte, hogy a gyár területén kávé- és üdítőital-automatákat állít fel, s a gyár előtti vegyesáruboltot delicatessé jellegű üzlettel alakítják át. A hazafelé igyekvők asszonyok itt megvásárolhatják a vacsoránkat. Továbbá vállalták a vacsorázást a munkásszállón és a gyárban is.

Megoldásra vár

A vállalati büfékben szinte mindenütt növelni kívánják az olcsó, gyorsan kiszolgálható élelmiszerek számát. Az ételválaszték és a kapacitás ésszerű kihasználása érdekében mindenütt ajánlatos az „a la carte”-rendszer bevezetése. Helyenként követelhető a higiénia szabályainak fokozottabb betartása, ami elsősorban a kis adagszámú szállítókra vonatkozik. Szükségesnek látszik, hogy a KÖJAL ezt rendszeresebben vizsgálja meg.

Kevesen helyen megoldott az úgynevezett magas előkészítettségű nyersanyag fogadása. A vállalatok — olcsó munkaerő birtokában — nemigen alkalmaznak a borsos áron beszerezhető, munkaerő-megtakarító technikát. A korszerű anyagok (gasztrórol, mirelit, félkész, háromlétező kicserélődött, javult a helyzet. Sokkal kevesebb a panaszos bejegyzés a vásárlók könyvében is. Általában dicsérik az étel-ízét és a személyzet előzetekénységét.

A munkakörből következő étkezési szükséglet figyelmen kívül hagyása általános. Úgyelni kellene arra is, hogy az adagok egész ebéd-idő alatt egyformák legyenek. Kifogásolható az étel-íz korai lefűzése. Sokszor fél 11-kor kész az ebéd, s az étkeztetés általában fél 3-ig tart. Ez közegészségügyi szempontból komoly következményekkel járhat.

Végezetül megállapíthatjuk: az üzemi étkeztetésben aggasztóan nagy, megoldhatatlan problémák nincsenek megénkben, azonban az elégedett megnyugvás sem tanácsolható.

E. S.

Hajdúböszörményi övönöképző tőber 14-én szág negyede a céllal, hogy Szatmár mecsitsa, s hogy Zemplén megelégtetéséhez kelet-Magyar sáht hivatott bi felsőfokú fontos felad — övönöké — is. Az intéz igényt elégi ismerték fe párt- és áll túletek —. Művelődési az intézet évben a Ny kola kihel dött, 1974 d

A mű felt

Az, hogy szörmény ország negy zójének, anna. Mindenekelő tőstületének se, hogy min nagyobb vid tos kulturáli gyen, s enri feltétele ve intézmény Ugyanakkor voltak hagyó gógusképzés években ta képző is mű övönöképzés sáként is f működéshez város biztos tást egy telj épületben amely kiegész giummal és os gyakorió. Az első év sű oktató és meg oktató játt. Az oktat területe azt zott, de be a fejlődés, a követhető. A ségekben m lálható a zár hálózat, ame korló óvodát

Tárgyi fel sában a főh gatása mell sunk vezető segítségünkre erejüket mes mértékben. mert a váro az intézetet, említem, ho átadása óta gitséggel b korló óvodát lakások bocsátásával igényünket. Összesen 14 lakást kap. Vagy szólia rosí törekv tudományos tásához nyú 3 millió for. Olyan bázis le ezzel, ar hetünk egy hatékonyabb Intézetünk leinek tovább nehéz gazda nyek között és reméljük hogy 17 tan tanteremben meg olyan

Az intézet társadalmi igényt elégít ki

Írta: dr. Kovács György intézeti igazgató

Hajdúböszörményben a felsőfokú óvónőképző 10 évvel ezelőtt, 1971. október 14-én nyitotta meg kapuit az ország negyedik óvónőképzőjeként, azzal a céllal, hogy Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár megye óvónői ellátását biztosítsa, s hozzájáruljon Borsod-Abaúj-Zemplén megye óvónői igényeinek kielégítéséhez is. Intézetünk tehát Északkelet-Magyarország óvónői utánpótlását hivatott biztosítani. Emellett a többi felsőfokú intézményhez hasonlóan fontos feladata a működő szakemberek — óvónők — szakszerű továbbképzése is. Az intézet tehát komoly társadalmi igényt elégít ki. E társadalmi igényt ismerték fel az akkori városi és megyei párt- és állami vezetők — illetve testületek —, akik kezdeményezésére a Művelődési Minisztérium hozzájárult az intézet létesítéséhez. Az első négy évben a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola kihelyezett tagozataként működött, 1974 óta önállóan működik.

Foglalkozásra készülnek a leendő óvónők

A művelődés feltételei

Az, hogy éppen Hajdúböszörmény adott otthont az ország negyedik óvónőképzőjének, annak több oka van. Mindenekelőtt a város vezetőtestületének az a törekvése, hogy mint a megye legnagyobb vidéki városa, fontos kulturális centrum legyen, s ennek egyik fontos feltétele volt egy felsőfokú intézmény létrehozása. Ugyanakkor a városban már voltak hagyományai a pedagógusképzésnek. Az ötvenes években tanító- és óvónőképző is működött itt. Így az óvónőképzést annak folytatásaként is felfoghatjuk. A működéshez a feltételeket a város biztosította. Az oktatást egy teljesen új oktatási épületben kezdtük meg, amely kiegészült egy kollégiummal és egy négycsoportos gyakorló óvodával.

Az első években 10 főállású oktató és 9 óvónő kezdte meg oktató-nevelő munkáját. Az oktatási épület alapterülete azóta sem változott, de benne és körülötte a fejlődés, a változás nyomán követhető. Az oktatási helyiségekben mindenütt megtalálható a zárláncú televíziós hálózat, amely átfogja a gyakorló óvodát is. Modern

nyelvi laboratórium biztosítja a hallgatók egyéni képzését. Emellett minden tanári igényt kielégítő egyéb oktatástechnikai eszközök, a pszichológiai oktatáshoz műszerek segítik a hatékonyabb oktatást. Megkezdjük a szaktantermi hálózat kiépítését. Az idej munkatervünkben például a matematika és bábszaktanterem kialakítása szerepel.

A beinduló négycsoportos gyakorló óvodánk ma már 12 csoportra emelkedett, hozzá a megfelelő szabadterrel, gazdag udvari felszereléssel. A közeljövő feladata olyan feltételek megteremtése, amellyel modelld adhatunk a továbbképzésre hozzáknak érkező óvónőknek. Az óvoda belső kiképzése, funkcionális elrendezése lehetne esetleg modernebb, de belső esztétikája, hangulata, az óvónők munkája biztosítja a képzés követelményeihez szükséges feltételeket.

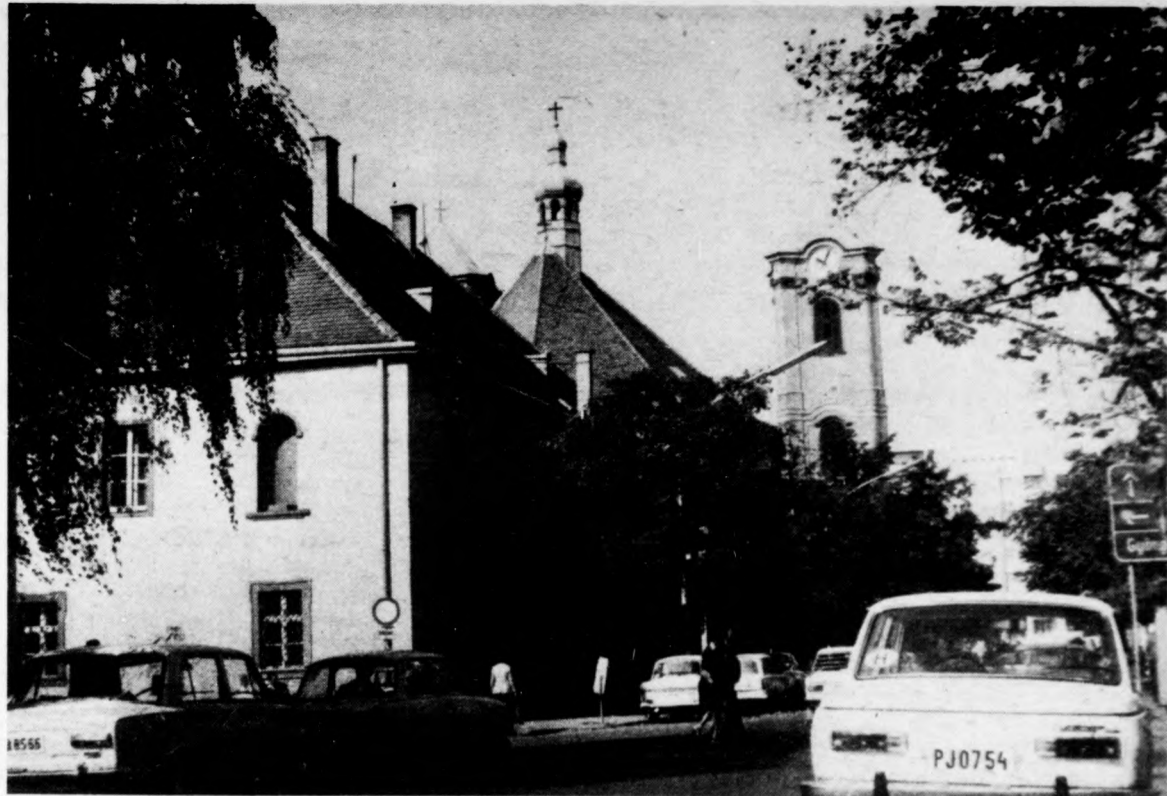
A felsőfokú intézet egyik legfőbb kiszolgáló egysége a könyvtár. Könyvtárunk az első években még egy általános iskolai normatívát sem ért el. Ma könyvtárunk a maga sajátos, derűs, csendes hangulatával egyik értéke intézetünknek, ahol 17 000 könyv és több mint 100 folyóirat, valamint több tucat fordítási anyag hívja a hallgatókat és segíti a tanárok kutatómunkáját.

veltetésének sajátosságait kell megismertetni, hanem ismerniük kell az általános iskola nevelési tervét, az alsó tagozat követelményeit. Az óvodákkal szemben az a megnövekedett társadalmi igény, hogy lehetőleg minden gyermek óvodából kerüljön az általános iskola első osztályába, képzési, nevelési, tudományos munkánk nagyfokú összehangolását követeli tőlünk, tanároktól, óvónőktől, hallgatóktól. E feladatokat intézetünkben jelenleg 31 oktató és 27 gyakorló óvónő látja el.

Egységes elvek

Az oktatói kar a felsőfokú intézmények tanszéki rendszeréhez hasonló, vele azonos funkciójú és szervezeti felépítésű szakcsoportok rendszerben dolgozik. A szakcsoportok önállóan szervezik a maguk oktató-nevelő-tudományos munkáját, hasonlóképpen a gyakorló óvoda is. Az egységes elvek, nézőpontok érvényesítését az intézet vezető testületének szervezte, hálózata biztosítja. Az intézet élén az igazgató tevékenységét két igazgatóhelyettes és egy gazdasági igazgató, a gyakorló óvoda vezetője, valamint a könyvtár vezetője segíti, az önálló pártvezetőség, a szakszervezeti és nemkülönben a KISZ-bizottság támogatásával. Az egyes fő feladatok irányítására különböző munkabizottságok működnek.

Feladatunk az intézet fő céljaiból adódó egyes területek irányítása — nevelés, tudományos kutatás, közművelődés. Az intézethez tartozik még egy 120 férőhelyes kollégium, amely a bentlakóknak ugyan kényelmes feltételeket biztosít a tanuláshoz, a kulturált életforma megteremtéséhez, de hallgatóink több mint 50 százalékát nem képes befogadni. A nem kollégista hallgatók egy része alberletben lakik az intézet székhelyén. Jelentős részük pedig bejáró. Főleg a debreceni hallgatók. Ez a megosztottság igen komoly nevelési gondok hordozója. Egyik fő törekvése intézetünknek, hogy e hármastagozódás hátrányát lehetőleg egyik csoport se, vagy csak kis mértékben érezze. A hallgatók ilyen fajta megosztottsága kihát az órand készítésére, a különböző összejövetelek időpontjának megválasztására, a kollégiumi programokra is. A kollégium nevelési programjának megvalósításába mind jobban bevonja a kintlevő, illetve a bejáró hallgatókat is.

Gyöngyös főtere

Város a Mátraalján

Régi, patinás épületek őrzik a múltat, de már sokasodnak az új házak is. Gyöngyös sajátos hangulatú város. Gyors fejlődések, gyakori megtorpanások formálták. Lakosait az erdélyi vajda 1335-ben felmentette a jobbágyi szolgálatok alól — 1526 után a város szabadalmi elveszték; Gyöngyös százötven évre török uralom alá került. Tűzvész, háborús pusztítások jelzik a mélypontot, Heves vármegye 1682-től itt megtartott gyűlései (amíg a vármegyeháza Egerben fel nem épült) mutatják a felemelkedést; a Rákóczi-szabadságharc idején is Gyöngyösön tartották a vármegyei közgyűléseket. A kuruc idők Rákóczi híres tábornokának, Vak Bottyánnak a sírja ma is emlékeztet...

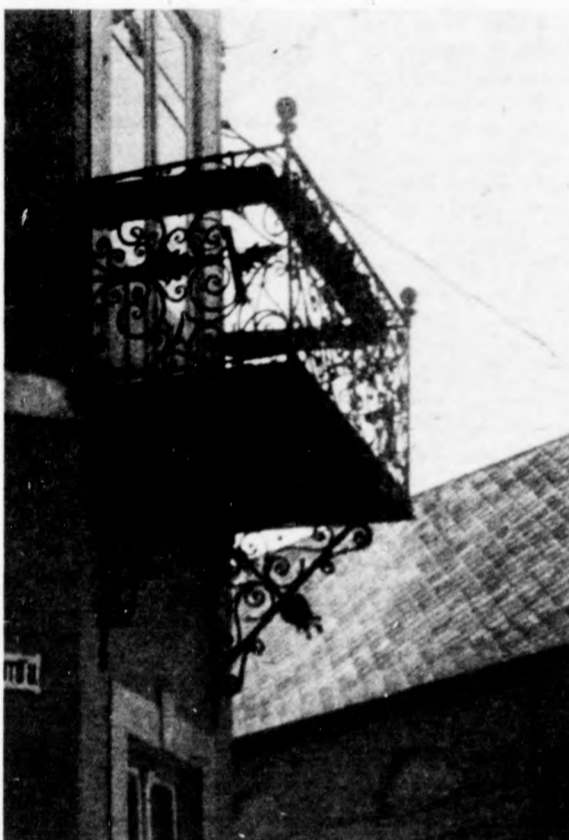
A városnak 1820-ban 15 ezer, de 1910-ben is még csak 18 ezer lakosa

volt. Viszont 1949 és 1973 között 22 ezerről 34 ezerre emelkedett a népesség száma, elsősorban bevándorlásból. Ugyanebben az időszakban a lakások száma 70 százalékkal nőtt.

A város létrejöttében, meg-megújulásában a kedvező adottságoknak — árucere-forgalom, szőlőtermesztés — volt szerepe.

Gyöngyösön a mezőgazdasági termelés értékének több mint felét jelenleg is a szőlő és a bor jelenti. A város a szőlészeti felsőoktatásnak fontos központja. 1945 előtt itt az iparnak és a bányászatnak alig volt jelentősége — most fejlett gépipara van a városnak, s az élelmiszeriparban is komoly fejlődés következett be.

Gyöngyös a Mátra felé induló túrák kiinduló és szervező központja.

Kovácsoltvas erkély a belvárosban

Régi kapubejárat a főutcán

Az Orczy-kastély bejárata — a park természetvédelmi terület. (Köszeghy György képriportja)

kezdtem. nis, a tévé-kísérhetem, en egyszer-észenlétben. írás szerint mindkét ka- aztán hiába netán ki a bedobják a am mennyi- többi ered- íszem, nem

nényben ezt alni mond- hogy fusson kell a gyors- nem fejez- set jutott lahoj a fő-

n folyó baj- n is ott van ganíthatóan a szom- a labdasze- tit kezdé- ból kiugrott de egyszer ek valaki, pályán, t volna ki- m, ha más- tetségem, r fenekére, a másik

mmi jó az

es József

a gyár terü- fittóital-auto- s a gyár poltot deli- zetté alakít- felé igyekvő gvasárolhat- valót. To- a vacsoráz- zállón és a

ra vár

ékben szín- velni kíván- rsan kiszol- rek számát. és a kapaci- használása nőtt ajánla- parte"-rend- Helyenként gjenia szat- tabb betar- ban a kis ókra vonat- esnek lát- OJÁL ezt vizsgálja

megoldott az elsőszí- rag fogadá- — olesó aban — zzzák a bor- zható, mun- z technikát. gók (gaszt- kész, hámo- rabolt) pe- lek előállí- ékenységét, dokolt len-

következő t figyelmen. általános. arra is, egész ebéd- ák legye- z az ételek kszor fél éd, s az ét- a fél 3-ig zészségügyi oly követ- nat. állapíthat- ztetésben megoldha- nincsenek ban az vás sem

BOHÉMÉLET

OPERABEMUTATÓ A KÖLCSEY MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN

Részlet egy 1896. évi olasz zenekritikából: „Ahogyan a Bohémélet a hallgatók lelkében sem hagyott hátra semmilyen benyomást, ugyanúgy a zenés színpad történetében sem marad semmi nyoma.” Legalább akkorát kell kacagnunk ezen a jövendölésen, mint az utca népe az opera második felvonásában. Külön téma lenne az ilyen jóslatok és az őket meghazudtoló valóság ellentétének elemzése, de most inkább az október 24-én és 26-án két szereposztásban színre vitt debreceni bemutatóról esszen szó.

Bemutató? Felújítás? Nézzem az 1977-es színpadot: körülbelül fele-fele arányban vannak a régi és az új szereplők. Nemcsak az énekesekre gondolok és ezért, szándékosan, a színpadkép létrehozóival kezdem a sort. Feltűnő, mennyi ismerősöm kezdte személyes benyomásainak elmondását a díszlet dícséretével és egyetértéssel azokkal is, akik a „visszazsámlálás” során a zenei megvalósítókát felsorolva eljutottak odáig: a legjobb persze maga Puccini volt. Arról viszont, hogy őt fel lehetett ismerni, már a megvalósítók „tehettek”.

Dóra Gábor diplomamunkája volt a Bohémélet díszlete. Nem vizsgálhatott vele rosszul. A miliót, hangulatot, a „vidám nyomort” szürke alapszínnel megjelenítő díszletek közül is kiemelkedett a párizsi városképet hűen felidéző II. felvonásbeli kis tér a beletorkolló szűk utcákkal és a szürkeséget Greguss II. díkó színes jelmezeivel történő ellentétozásával. Ez az alig húszperces felvonás bravúrosan jelenik meg „kijátszva” a szűk színpadi téri ilyen tömegjelenetekre való alkalmatlanságát. Az egyes csoportok epizódjainak kis egy-egyéből összeállt, Puccini által remekül megszerkesztett kis jelenet élt és pezsgett a színpadon, mozgott és hangzott, kitöltve minden pillanatot, mint engedve úresjárót. Kertész Gyula rendező, néhány apró momentumtól eltekintve, nem újított a tízennyolc év előtti, első debreceni rendezésén. Számomra éppen az volt a meggyőző,

hogy Puccini operája, a megkapóan szép, szomorú szerelmi történetnek és a kifogástalan zenei-színpadi logikával megkomponált zenedramának a remekbe sikerült egysége, mennyire irányítja a rendező kezét. Minden benne van a zenében: alig van opera, amelyben ennyire tálcán adná a zeneköltő az érzelmi állapothoz legjobban illő muzsikát. Ez vonatkozik a dallamrajzra, a harmóniákra, a szereplők névjegyszerűen visszatérő motívumaira (apró változtatásokkal), a váratlan színpadi helyzeteket kísérő hangváltásokra. Nehéz ellenállni a kísértésnek, hogy a dalmól oly sok erényére ki ne térjek. Csak dióhéjban: a muzsika légkörteremtő ereje, a szereplőket jellemző, végtelen érzékenységgel kidolgozott témák-témátörédek, az érzelmesség mércét tartani tudása, a humor és a líra egészen sajátos egymás mellett élése, száryaló bel canto és énekeszéd egymást kiegészítő, valóban emberiesítő szintézise, a felépítés változatossága, az eszközök ökonómiaja — és sorolhatnám tovább. Szóval ezek vannak a rendező kezébe téve és Kertész ezeket látja, érzi és adja a színpadra. Muzsikussá és vérbeli színházi ember, akiben megvan a „meghallani, meglátni és megcsinálni” hármassága. A hagyományok tisztelete mellett annyi benne a fantázia, amennyi a ma embere számára is elővé teszi a közönség lelkében nagyon is nyomot hagyó zenés történetet.

A Bohémélet arra is jó példa, hogyan lehet az előadógárda kollektív munkájára építeni anélkül, hogy a legfőbb szereplők az őket megillető szülő-sikerszámoktól elcsúsznak. Mimi és Rodolphe, Csak Musette is megkapja a saját áriáját — jelentőségük-höz mérteve — és Marcelinek hozzájuk való csatlakoztatásával már egy kvartett is jut a két szerelmespárnak, illetve egy duett a férfiaknak. Apró gyöngyszemként húzódik meg Colline kabátárája, mint az önzetlen jóbarátja vetett szelíd fénysugár, a légkörteremtés pár ütemes varázslatával.

A Csokonai Színház operis-

táinak kollektív munkájára valóban építeni lehetett. Ez mindenekelőtt a bohémkvartett tagjaira áll. Sikerült a négy, egy húrón pendülő barát külön-külön egyéniségét is egy-egy vonással érzékeltetni. Különösen tettesztett Martin János csupa kedély muzsikusa és Tréfás György bölcs humorú filozófusa, de jól beillt az együttesbe a két, egyébként fontosabb szereplő: Horváth József (Rodolphe) és Kertész Tamás (Marcel) is. A második szereposztásban Bárány Pál László játszotta a filozófus Colline-t, néha túljátszva szerepét. A kabátária előadásában több egyszerűség lehetett volna.

Az énekesek teljesítménye általában kielégítő, nem öktehetnek róla, hogy hangjuk a zenekaron nem jön mindig át, ezt a művelődési központ színházteremének akusztikája rovására kell írunk. Az is megérződik természetesen, ha erőltetés árán sikerül a zenekarral a hangzási arányt megteremtőnek. Horváth József egyébként szép — talán túlságosan is hősi színezetű — tenorja a szöveg legmagasabb hangjaival nehezen küzd meg, de a számára időnyösebb fekvésekben szép, muzikális és jó szövegű énekléssel kárpótol ezekért. Kitűnően érzi a Puccini-féle énekeszédet. Kertész Tamásnál szintén szólama magasabb regiszterben veszít fényből a hang, amely különben kiegyenlítettten szól, zeneileg hiteles előadásban. Mimit két egyaránt illúziót keltő, kiművelten és átélten éneklő művésznő személyesíti meg. Hegyes Gabriella győzi főnyesebben; alakításában benne van már régebbi szerepének sok tapasztalata, hangjával való bánni tudása, jellemformáló kezsége. Pelle Erzsébet meleg hangon, sok szép színnel eleveníti meg a törékeny lányalakot. Mimi áriájában valóságos „kigyúl”, amikor a szerény varrólány természetes élni vágyásának hangjait szólaltatja meg. Hangja valamelyest elfárad a darab végére, ami egy haldokló leány esetében még erényévé is válik.

Musette kacér, kiszámíthatatlan egyéniségét Mohos

Nagy Éva és Czákó Mária eleveníti meg. Előbbinél a pazar bőséggel szóló éneklés, utóbbinál a színészi eszközök sokszínűsége érdemel dicséretet. Tóth József és Kecskés Sándor a buffo szerepkör minden igényének eleget tesznek. Itt említem meg, hogy Karnauz Tibor későbbi időpontban fogja Rodolphe szerepét énekelni.

Jól helyt állt a színház kórusa (karigazgató: Pazár István), amelyet ezúttal a Tanítóképző Főiskola gyakorló általános iskolájának tanulóival egészítették ki.

Az előadásban végig jelen van egy rokonszenves vonás: zenészek ezt a muzikalitást szóval jelölik meg. Bizonyos, hogy nem csupa Caruso és Callas énekel Debrecenben, tehát lehet valamivel fakóbb a csillogás, kisebb eltérés az intonációban is megeshet, nyilván a pillanatnyi diszpozíció, a nehezen bemelegedő akusztika is gátolhatja a teljesítmény optimumát. Viszont nincs mervem a karmesterre szegzett tekintet, mert az énekesek tudják, zeneileg is érzi a szerepüket, pontosan lépnek be, együttesekben is eltalálják az arányokat. A szerző speciális énekeszédének birtokában vannak, nincsenek öncélú, magamutogató manírjaik, szóval: a tőlük telhető legjobb tudással állnak a zene, a dalmól szolgálataiba. Bizonyára nem tévedünk, ha ennek az összhangjának hátterében Szabó László több mint egy évtizede irányító kezét, a kezét irányító zenei elképzelését érezzük, amely különösen olasz operákban hozott tiszteletre méltó eredményeket. A MÁV Filharmonikusok Zenekara pontos volt, igazodott az akusztikai körülményekhez, megbízhatóan követte a karmester intencióit. Nagy része volt az egyes részek hangulatának megteremtésében. Úgy érzem, a Szabó László-Kertész Gyula irányította együttes az évad másik tervezett bemutatójának, a szintén olasz Nabucco-nak színe vitele után tehette egy lépést a repertoár bővítésére, a jól el-sajátított romantikus opera műfaján túli területekre.

Straky Tibor

DEBRECENI SZEMLE

1981/1

MEGJELENT A DEBRECENI SZEMLE ELSŐ SZÁMA

Egy új kiadvány, folyóirat megjelenése mindig helytörténeti jelentőségű esemény. Ilyen eseménynek lehetünk tanúi a napokban, amikor kézbe vehetjük, fellelőzhetjük az MSZMP Debrecen városi Bizottsága gondozásában napvilágot látott Debreceni Szemle első számát.

Ahogy dr. Postás Sándornak, a városi pártbizottság első titkárnak a folyóirat beköszöntőjében írt szavai is említik: „Régi, jogos igénye teljesül ezzel a táj társadalmi-politikai kérdések iránt érdeklődő és azt művelő olvasóink. E vállalkozás igényes megújulást céloz. Egyrészt hasznosítani kívánja a felszabadulás előtt Debreceni Szemlé progresszív hagyományait, másrészt szándéka szerint utóda és továbbfejlesztője lesz a tíz éven keresztül (1971—1980 között) megjelenő Tanulmányok és források Hajdú-Bihar megye munkásmozgalmának történetéhez című évkönyvnek.”

A folyóirat jellegű, tetszetős külsejű kiadvány a tervek szerint évente két alkalommal lép olvasói elé szűkebb hazánk közelmúltjának, jelenének és jövőjének társadalmi-politikai vonatkozású és tudományos igényű bemutatásával. A Kossuth Könyvkiadó megyei kirendeltsége és a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat terjesztésében kézbe vehető folyóirat első, bemutatkozó száma is kifejezi e törekvéseket. 167 oldalas terjedelmű anyagát Medgyessy Ferenc rajzai és számos fotó teszi változatosabbá.

„Színház a pódiumon”

Andai Györgyi és Juhász Jácint előadójestje

Szerencsésnek tartom az idei előadójest-sorozat debreceni évadnyitását. Azzal, hogy az Apafi utcai Váci Mihály Kollégium hívta vendégül a Horváth Árpád Művelődési Ház meghívására Debrecenbe érkezett Juhász Jácint és Andai Györgyi színművészeket, bebizonysodott, hogy néhány négyzetméternyi pódiumon, egy 400 személyt befogadó ebédelőben is lehet művészi értékű produkciót létrehozni.

A művészek olyan örök téma megközelítésére vállalkoztak, mint a nő és férfi viszonya. S hogy valaki erről újat is mondjon, kénytelen az irodalmi anyagban úgy találni, hogy a fentebb említett kapcsolatnak különböző vonatkozásait megelevenítse. E feladathoz a színészek ki-ki is hívhatnának segítségül? Shakespeare-t, Molière-t, Shaw-t... Műsoruk úgy építkezik, hogy a hétköznapi gondolatok és helyzetek megelevenítik az egymáshoz tartozás legbensőbb és legkülönbözőbb fázisait: a megismeréstől a vallomáson, a langoláson és az egykedvűségeig keresztül a gyűlöletig. Ezt a szerkesztést több formában is elképzelhetnénk: de ebben az esetben a játékok igazolták választásukat.

Juhász Jácint egyszerű eszközökkel t'bar néhol így is indokolatlanul „rajtátszva”) jól irányította a közönség figyelmét és hangulatát. Elképzelhetjük, milyen nehéz Higgings professzort, Danden Györgyöt (furcsa, de odalló fricskával még egy Szakonyi „ferjfigúr”) is melléjük állítva pódiumra varázsolni, még akkor is, ha a kellekék mesteri kezelése segítette (esernyő, felemás cipő, és hosszú sál segítségével vilantott fel egy-egy jellemet). A szerkesztésen belül Juhász Jácint játéka határozta meg a pódiumdrama ívét. Mellette úgy jelent meg Andai Györgyi, mint az örök „Éva”. Kezdeti „rideg” játéka ennek mintha ellentmondott volna, de fokozatosan úgy forrósította fel a levegőt maga körül, hogy a fentebb említett drámai ívet emelvén a nő-férfi viszony legkülönbözőbb változásain vitte keresztül a nézőt (partnerével együtt). Tökéletes artikuláció, a mimika és mozgás technikájának összhangja jellemezte a művészek pódiumi teljesítményét.

Ismét bebizonysodott, hogy a közönség szereti a színház jellegű kerestmeteket olyan előadásban, mint az Andai Györgyi és Juhász Jácinté volt.

Harangozó Attila

FILMNAPLÓ

Öncélú naturalizmus

Walter Hill a Jesse James balladája című filmjében az amerikai polgárháborút követő évek hangulatával és a korra jellemző sajátos magatartásformával foglalkozik. A rendező egyáltalán nem fektet hangsúlyt a történelmi tények felelevenítésére, figyelmét elsősorban az köti le, hogy miért nem tudtak alkalmazkodni sokan a vesztes déli seregek harcosai közül a kor diktálta körülményekhez. A címnek megfelelően a filmre főleg a balladai hangnem jellemző, pontosabban végig érezhető az alkotók ilyen irányú törekvése — rögtön meg kell azonban jegyezni, hogy az eredmény cseppet sem kielégítő.

A film főszereplői, Jesse James és bandája a polgárháború vesztesei közé tartoznak, s közös jellemzőjük az, hogy nem tudnak beletenyugodni a veszteség tényébe, s még a békekötés után is a háború módszereivel élnek, s „maszek háborút” folytatnak a jenkik ellen: bankokat rabolnak ki, s postászállítmányokat oroznak el.

A történelmi események vázlatos ismertetésével egyetértek, az első képektől kezdve érezhető ugyanis, hogy az amerikai rendező nem történelmi tablót készített, s ehhez a szándékához végig következetesen ra-

gaszkodott is. Walter Hill filmjében a polgárháború veszteséinek jellemrajzát, cselekedeteiket indítókat, barátaikhoz, rokonaihoz való kapcsolódását, kötődését igyekszik bemutatni. Sajnos, nem sok sikerrel. Csak halvány, meglehetősen suta utalás történik arra, hogy milyen szerepet töltött be a polgárháború a hősök életében, mennyiben befolyásolta sorsuk további alakulását. Az a néhány mondat, ami a film végén eszméjük a háború módszereirez értelmetlennek tűnik, magatartásuk — bármilyen fogadhatatlanul kevés — elfogadhatatlan.

Nem kevésbé hiányos a jellemábrázolás a film jelenidejére vonatkozóan sem. Kétségtelenül történik némi utalás arra, hogy hőseink jövőre vonatkozó elképzeléseiben megfogalmazódott már az életmód megváltoztatásának gondolata, de mindez általános sikon jelenik meg, s a rendező a lehető legtávolabb áll az ún. árnyalt ábrázolástól. A fordulat, amelyet mint döntő tényezőzt mutat be, túlságosan elcsépezt, s így a néző szemében nem is bír nagy jelentőséggel: a film főszereplőinek életében megje-

lenik a Nő, s egy kivételével mindegyiken elhatalmasodik a vágy a boldog családlá élet, a rendezett mindennapok iránt. Jesse James végül is nem habozik sokáig, s elszánja magát a házasságra, de alig-alig kapunk némi információt arra vonatkozóan, hogy feltételezhetőleg jól sikerült házassága, feleségének kedves lényé, hűségese, ragaszkodó természeté milyen befolyással bírt jellemére. Mindössze annyit tudunk meg, hogy egy országos vihart kavart vállalkozásuk után hosszabb időre felhagynak „sajátos pénzszerzési módjukkal”, s ez idő alatt Jesse James apa lett. Látunk még néhány pillanatot egy viszonylag jól berendezett lakást is — de mindez elfogadhatatlanul kevés a jellemábrázoláshoz, továbbá az esetlegesen befolyásoló környezet érzékeltetéséhez.

Walter Hill a film íróival együtt (összesen négyen dolgoztak a forgatókönyvön, köztük a film két főszereplője James Keach és Stacy Keach is) erősen elhanyagolta tehát a jellemábrázolást, annál nagyobb hangsúlyt fektetett a különböző veredések és pisztolypárbajok jeleneteinek részletes kidolgozására. Sőt, nem elégedett meg azzal, hogy hosszú percekben keresztül „szórakoztatja” nézőit a támadás és ellentámadás, il-

letve védekezés mozzanatainak bemutatásával, ennél jóval továbbmegy: viszsza-pergeti és lelassítja a felvételeket, érezhetően az operatőrrel együtt „gyönyörködik” a durva és több emberéletet követelő tűzharcokban, a több métert zuhanó testek látványában, a lovak által vonszolt, megebesült és a földre le-eső lovasokban — s ha valakinek mindez még nem elég, azoknak az igényét is biztosan kielégítik a premier planba hozott sebesülések: a combba tövig döfött kés, a golyó lyuggatta arc, az erősen vérző mellkas, a golyótól felszakított hús szinte tapintható közelsége. Kétfelm, hogy mindez mint látvány rendelkezik bármilyen művészi hatással — én a magam részéről az egészet értelmetlen és felesleges naturalizmusnak tartom.

A már említett balladai hangnemet azáltal próbálták az alkotók elérni, hogy időnként az eseményeket sürítették, a képeket egyszerű-kétszer kissé elmosdottá tették, a menekülő testvérek alakját csak körvonalakban, az erdő sűrű fái és az itt-ott behatól napfény sugarain keresztül mutatták — de mindez nagyon is formális dolog, hiteles, művészi alkotáshoz nem elegendő.

Sümei Anikó

N

s mint ideig-
lés és egyben
e propagátora,
zeti Felszaba-
mint a leg-
és közgazga-
rmány), vala-
Munkáspárt
ó párt.

Nemzeti Fel-
ottság 1944.
helmben köz-
ublinból erő-
rústitott kiált-
ársadalmi ren-
nált (demok-
almi rend,
oktatás rend,
oktatás de-
melyek a ki-
harc ellenére
realizálásra a
algári demok-
almi rend kö-
t.

orradalmi fo-
cialista forras-
elmélettel
lönböző okok
transzformá-
ción esett át,
sok eredeti
hallatlanul
alkalmaztak.

a lehetőse-
optimálisan
Mindennek
Lengyel-
háború óriási
ott, optimális
t, korszerű
antagonisztí-
nélkül, nem-
től — mint
— egységesen,
zmények ál-
biztonságban
Európa köz-
e.

akulás

és gazdasági-
zás, gyökeres
akulás van

nelés beindí-
állam előtt
gyik legfon-
ndotta Emil
n kézbe vé-
ult területe-
kező lépés a
zágban vég-
almi változá-
jelentette a
gazdaság ki-
zdetét.

én tartották
s Nemzeti
ilt, plenáris
zdetét vette
lament nor-
e és együt-
munkája.

ek az alábbi
tkoztak: a
Felszabadi-
rehozása, az
hadsereg
lamappará-
a tanácsok,
reform.
a Lengyel
aditási Bi-
a földre-
dekrétumot,
a lengyel
agybirtokok
től nélküli
rtak között
ra vonatko

aknak az
bb feladata
rk fejleszt-
e a lengyel
a elérte a
z a lengyel
ésének, va-
nió jelentős
támogatá-

ltak útnak
ortok, hogy
éghatalmat
g felszaba-
ményekben
et játszott,
foglalt el
-vidék. Az
z kialakult
tvette az
éke, s így
ngyelország
ország első
be.

ülésen el-
ok jövőre
meg.

Perelj uram...

Hol és mikor kezdődött? Amikor Juhász Gyula, a Szegeden élő nagy magyar költő vállalta szívvel és gondolattal, tettel nemcsak a polgári, hanem a proletárforradalmat is? Amikor ezért szembefordultak vele, gyűlölték és kikezdték a fehérek,

az ébredők, az ellenforradalmárok? Világézetek és magatartások összeütközése ez a furcsa per, a szelíd, szomorú, de következetes és kemény költő. A kezdete 1919-ben gyökerezik, ha a konkrét kitérő indulópontja a későbbi is.

nácsköztársaság alatt vezette a szegedi színházat stb.) Juhász: Az a szerény megjegyzésem volna csupán, hogy a kereszténységről és magyarságról engem ne oktasson ki a Nikolaj szerzője. (Dobay rossz színdarabja.) Engem a Petőfi Társaságban igazolt az Ocskay brigadéros költője és a Danton írójá (Herczeg Ferenc és Pekár Gyula).

Fehér hőzöngők

1924. szeptember 15-én Szegeden a Korzó moziban bolsevistaellenes gyűlést tartott az Ébredő Magyarok Egyesülete szegedi szervezete. A gyűlésen irredenta háborút, s a szociáldemokrata destruktív elleni polgárháborút követelték. A főszónok pedig, Dobay Gyula szegedi ügyvéd, a szervezeti elnöke, a Szegedi Új Nemzedék főszerkesztője kijelentette: „nem akarunk többé bolsevistát látni”.

idézhetjük föl a Pókay-tanács előtt május 26-án lezajlott tárgyalást, ahol a költő védő nélkül jelent meg.

Elnök: Békülésre szólítom a feleket.
Dobay: Hajlandó vagyok a bocsánatra, ha Juhász Gyula bocsánatot kér.
— Juhász: Nem kérhetek bocsánatot, mert hiszen nem sértettem meg. Nem követtem el bűnt, általánosan tudott dolgokat írtam meg.

Elnök (Juhászhoz): Bűnösnek érzi magát?
Juhász: Nem vagyok bünyös, hitem és meggyőződésemet igazat ígazit írtam.
Dobay: Legjobban az sért, hogy levitézlett kormánybiztosnak, népszerűtlen népevezérnek, nyájatlan pástornak nevezett. (Majd izgalomtól remegő hangon vádolja Juhászt, pl. azzal, hogy munkásszínházat alakított, a Ta-

Dobay: Elég sajnós! A törvénytől vita után megszületett az ítélet. A bíróság 30 napi, fogházra átváltható 3 millió korona pénzbüntetésre, 900 ezer korona ügyvédi költség megtérítésére, s az ítéletnek a Szegedi Új Nemzedékben való közzétételére ítélte a költőt. Az indoklás szerint a cikk állításai „alkalmasak arra, hogy őt (Dobayt) közmegegyezésnek tegyék ki, sőt meggyalázzák”.

A gyűlésre válaszul Juhász Gyula „Nem akarunk többé...” címen cikket írt — igaz, névtelenül — a Szeged c. lap szeptember 17-i számába. Mi tagadás, igen kemény hangot ütött meg Dobay ellen, noha a korabeli szociáldemokrácia terminológiáját használta (pl. fehér bolsevizmus = ellenforradalmi fehér terror). Az előadott többek között „népszerűtlen népevezérnek”, „nyájatlan pástornak” nevezte s ilyesmiket írt:

„...Nem akarunk többé fehér bolsevistát látni, aki a hazafiság álarcá alatt, orgoványi és britanniás hőstettekkel dicsekszik, aki a nemzeti újjászületés hajnalát honfitársa vérvél szenteli föl, és nem akarunk többé hivatali denunciant és politikai renegátot látni, mert éppen elég volt már belőlük. Nem akarunk ellenforradalmat látni...”

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett. Augusztus 26-án a királyi tábla Muntyán-tanácsa tárgyalta az ügyet. Dobay újra Juhász forradalmi szerepéről hozta elő: „En csak akkor követtem el hibát... amikor Juhász ellen nem indítottam eljárást, hanem futni hagytam (utalás 1919-re)... Ez az ember nem érdemel kiemeltet, tisztán a rosszindulat vezette, hitvány, nyomorult, pénzért írt!”

Álom az országról

Erre a vádra mondotta Burger Béla védő: „Magyarország legnagyobb költője áll a bíróság előtt! S mondotta még az alábbiakat: „Juhász Gyula sohasem tagadta meg, hogy a munkásságért küzd, önzetlenül szegény maradt és szegény lesz, de költő. Azon a gyűlésen polgárháborút hirdettek... Ez az ügy nem egyszerű ügy. Itt sajtószabadságról van szó, a törvényszék ítélete sérti a sajtószabadságot és megöli a kritikát...”

A tábla az ügyet — alaki hibák miatt — visszautalta a törvényszéknek, amely 1926. április 26-27-én újra tárgyalta az ügyet, s a költőt felmentette. Az ítéletet a tábla, majd újabb fél év múlva a királyi kúria is jóváhagyta. A tábla ülésén jelentette ki Kovács Rókus ítéletábrai elnök: „A közéleti szereplő túrni tartozik a jogos kritikát...”

2. Perelj uram perloím-mel... Ebben írja: „Egy nagy bűnöm van, hogy Petőfi eljövendő országjáró álmodom. Hogy szeretem a magyar dolgozókat, hogy szolidaritást vállaltam a munkássággal, és a szolidaritást állottam is azóta mindig, az üldözés, a szenvedés, a megalázás és bántalmazás napjaiban is. Futni hagyta az én nem futottam, hanem tovább hirdetem igazamat. És hirdetem fogom, amíg élek.”

A cikkre az „Ébredő Magyarok” kétféleképpen reagáltak. Az Új Nemzedék szeptember 19-én Bodóné című cikkben válaszolt Juhásznak. Dobay pert is indított, főként azt fájalta, hogy őt a költő „levitézlett kormánybiztosnak” titulálta. Így aztán becsületsértésért és ragalmazásért perelte be. Az ügy azonban elhúzódott, hiszen Dobay beadványa csak 1925. március 6-án érkezett a vizsgálóbíróhoz. Ebben valóságos vádirat foglaltatik a költő ellen, hivatkozván 1918-19-es szerepére, magatartására, szerinte a költő „nyilvánvalóan a közélet terén mindig a nemzet érdekében fellépő személyeket akarta megfélemlíteni és lehetlenné tenni”.

A felmentés azonban másnak is köszönhető. Ekkor már a Bethlen-kormány számára is kellemetlenné vált — hazai s külföldi visszhang miatt — az ébredők s más terrororganizációk tevékenysége. Az ítélet így egy történelmi konzekvenciát tükröz. Igaz, a jobboldali lapok hatalmas rágalomhadjáratot indítottak a költő ellen, s azonban csöndes maradt és szelíd, bár a támadások erejét szellemét kikezdték. Válaszolt mégis. Válaszolt cikkben. (Délmagyarország, 1926. szept.)

Péter László szerint e per hatására kezdte el írni Holmi címen összegyűjtött aforizmait. Közülük idézünk egy valóban ide kapcsolódó gondolatot: „A tehetségtelen emberek rossz emberek. Személyes sértést látnak minden talentumban, és halálos ellenséget minden zseniben.” S maradjon végére a vers, a legméltóbb visszhang. Idézet az Imádság a gyűlölködőkért című, 1925-ben keletkezett verséből: „Ma is elég-szer hallod a magasban / A gyűlölet hangját, mely égből harsan. / A gyilkos ember hangját, aki részeg / S a szeretet szavát feszítené meg. / Én Jézusom, most is csak szánd meg őket. / A gyűlölködőket és a köpködőket. / Most is bocsásd meg nekik, mert lehet. / Hogy nem tudják tán, mit cselekszenek.”

A drámai per

A per menetét teljes részletességgel tárta fel Péter László, Szeged irodalmi múltjának legjobb ismerője. Az ő kutatásai s feldolgozása alapján a maga drámaiságában

„nyilvánvalóan a közélet terén mindig a nemzet érdekében fellépő személyeket akarta megfélemlíteni és lehetlenné tenni”.

Hatszáz műtárgyból álló művelődéstörténeti tárlat nyílt a Magyar Nemzeti Galériában, amely november végéig tart nyitva. Felvételünkön: Madarász Viktor Zrínyi és Frangepán című festménye

A hajdú-bihari éremgyűjtés fénye

Nem oly rég (két hónapja), augusztus 21-én a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének Hajdú-Bihar megyei csoportját Sárospatakon a vándorgyűlésen megünnepelték. A vendégek érte. Atvehették a „magyar numizmatika és a közművelődés érdekében kifejtett áldozatos munkáért”

a Széchényi Ferenc Érdeméremet. Solyom Frigyes, a csoport titkára teszi mérlegre az érdem ezüstjét, melynek hátlapján Róbert Károly dukátja, Mátyás király dérnárja, Rákóczi polturása és a Kossuth ötforintos kicsinyített mása a jelkép.

visszatükrözik a vereség okait. A '48-as szabadságharc jegynomdájának kései Pestre költözése ugyancsak befolyásolta a küzdelem kimenetelét. Egyébként a pénz primitívsege éppúgy jelzés, mint veretes, hibátlanul szép külseje. A numizmatika elviszi az embert a történelembe anélkül, hogy hangzatosok lennének benne.

Néhány mondatnyi történelem

„Olvastam egyszer valahol az éremről: a korok, kultúrák, népek, nemzetek hírnöke.”

— Ugy van, Történetének egyik útjelző köve, hogy vidéken elsőnek a debreceni csoport rendezett kiállítást, 1925-ben. Az országban addig ilyesmivel nem próbálkoztak az éremgyűjtő körök. Nagy ugrással folytatva: a második világháború, mint annyi mindent, szétzilálta a csoportok munkáját is. Az infláció például akadályozta az éremvásárlást, amint azonban erősbödött az ország, úgy indult meg a gyűjtőmunka, s kerültek elő a rejtkehelyre menekített gyűjtemények. 1969-ben már a debreceni a legnagyobb vidéki csoport. Végre otthonra lettünk a Petőfi téri klub-könyvtárban. A vasutas szak-

szervezet támogatása nélkül, amely mind a mai napig megnyilvánul, nem juthatunk volna el ideig. Itt a klubban (kizárólag adakozásból) a mi saját kézikönyvtárunkat is megalapítottuk, mert a képzés könyvtár nélkül elképzelhetetlen. Azóta nem volt olyan év, hogy ne tartottunk volna kamara-kiállítást az országos jelentőségű ünnepek alkalmából. Előadások, tájékoztató jellegű bemutatók követték egymást. Az előadásokra a csoport tagjai készültek fel. A témák vonásukban tartják a gyűjtőtáboron kívüli érdeklődőket is. Fő célunk az ismeretterjesztés, vagyis az, hogy az érem és pénz esztétikai szépségén túl ismerjük, lássuk történelmi mondanivalójukat is.

Déri Frigyes hagyatéka közkinccs

— Debrecen szerencsése, hogy Déri Frigyes Windischgrätz herceg hagyatékát megvásárolta, s ezt a műzsemmnek adta. E gyűjtemény a legnagyobbak közt tarthatjuk számon. Déri hozzájárulással gazdagította, nem véletlen a magyar népre, illetve a debreceniekre szánja a közkinccsül. Ebből jobbra csak néhány tárló anyagát látni, ám a gyűjtemény rangja a teljesebb bemutatást érdemelne meg. Hadd említssem itt meg Széchényi Ferenc éremgyűjteményét is. Széchényit sem csak lelkeség jellemezte. E téren is erénye volt az adakozás. A Magyar Nemzeti Múzeum legjelentősebb értékei közé soroljuk az ő tizenötzres numizmatikai könyvtárát és éremgyűjteményét.

Az érmeiket meg lehet szólaltatni

— Sok érmünk és pénzünk a legkülönbözőbb formában mondja el a korról „benyomást”. Nehéz elképzelni, de így van, a hatalmas Ferdinánd császár körmei állérjainak veretéséhez csak annak fejében járultak hozzá a magyar főrendek, ha a tallérok a magyar királyi jelvényeket is viselik.

adózhattak. Ugyanakkor tudjuk, hogy ezek közt Apaffy ötven-száz dukátosai fejedelmi ajándéknak számítottak — a császárok, királyok szemében. A török azonban úgy bánt e pénzekkel, mint-ha csak arany volna: beöntette. Tehát ritkasággá vált. 1969-ben Münchenben egy Kressz aukción Bocskai tizdukátosának kiállítási ára 10 ezer nyugatnémet márka volt.

Vagy, Kevesen tudják, hogy az erdélyi fejedelmek veretei milyen értéket képviselnek a világon. Numizmatikai ritkaságok, hiszen az erdélyi fejedelmek a szultánnak csak nemes veretekkel

Sok mindent elárulnak II. Rákóczi Ferenc pénzei is, mert fizetőszerszámként áramlottak ki az országból: szinte

A Magyar Éremgyűjtők Egyesületének Hajdú-Bihar megyei csoportja kétszáznegyven tagot számlál, a gyűjtők túlnyomórészt természetesen többben vannak. A tagok közt az ácsból az egyetem tanárig mindenkit megtalálunk. Szeretnék, ha minél több fiatal keresné meg őket, hogy a nagy türelmet, búvárkodást igénylő ismeretszerzés tapasztalatait átadhassák.

Szalai Csaba

most, amikor éppen úgy beszélés a közérten is, ahogyan nekem.

— Honnan szereztek zsakettet? Azt nem kötnéd az orromra?

— A kölcsönzöben biztosan kapsz. De ha igazán szeretsz, akkor felkajtatod érte a várost. Legalább ennyit tegyél meg értem. Megteszed?

— És ha nem?

— Akkor nem szeretsz!

— Oké — sóhajtott Jenő —, megpróbálom. Holnap délután tiszteletemet teszem a kisasszonynál.

— Négy után gyere. A nagymama kimegy a temetőbe megigazítani a nagyapja sírját. Sokáig kint lesz.

— És a „Hair”...? — próbálkozott még egy utolsó Jenő, de Mária elnézett a feje fölött. Ugyan kérem, hát illik most ilyesmiről beszélni?

***

Másnap délután Mária izgatottan várta Jenőt. Különösnek tetszett ez a játék. Maga sem tudta mit, de valami többet remélt tőle. Hangulatot elsősorban, mely még szorosabbá teheti a kapcsolataikat.

A nagymama távozása után magára öltötte a csodás ruhamatuzsálemet, kezébe vette a legyezőt. Likőrt és aprósüteményt helyezett az asztalra, egy antik díszdobozba meg cigarettát. Aztán előkereste Kemény Zsigmond „Rajongók” c. regényét, és az ablakhoz ülve olvasgatott. Egy régi festményen látott ilyesmit. Szép ruhában a lány kezében könyppel, miközben az ablakon besüt a fény.

Negyed ötkor csengettek. Amikor kinyitotta az ajtót, állig ismert rá Jenőre. A zsakett ugyan lönyögött magas, cingár termetén, de azért igen jól mutatott rajta. Fehér kézelő, keményített gallér, nyakkendő és még rándásként egy cilindert is, amit elegánsan megemelt a lány előtt.

— Csokolom a kis kacso-ját, Mária nagysád. Hódolatom csekély jelül fogadja el ezt a néhány szál virágot.

Piros szegfű, celofánban. Mária átvette, és miután kézcsokra nyújtotta a kezét gavallérjának, beljebb tessékelte.

— Oda üljön Jenő. Az a fotel a legkényelmesebb.

Jenő leült. A lábát nem dobta szét, hanem finoman maga alá húzta. Mária kristályvázában rendezgette a virágot, majd felkajtatotta a díszdoboz fedelét.

— Parancsoljon. Gyűjtson rá.

— Köszönöm — vett ki Jenő egy cigarettát és rágyújtott. Még a füstöt is milyen finoman eregeti — gondolta Mária.

— Megkinálhatom likőrrel, Jenő?

— Ó, hogyne — mondta Jenő.

Mária töltögetett, majd megemelte a poharat.

— Isten éltesse, Jenő.

— Isten éltesse, Mária.

Szünet. Jenő nem szólt. Cigarettázott.

— Milyen idő van kint, Jenő?

— Igazán nagyon kellemes. Az enyhe szélben már érezni a tavasz illatát. Eppen ezért nem is szálltam konflisra... pardon, metróra, hanem gyalog tettem meg az utat ideig.

Mária bólintott. A legyezőt szétterítette, és legyezgette magát.

— Melege van? — érdeklődött Jenő.

— Ó nem, csak a cigarettafüstöt hajtom tovább.

— Ha kívánja, elnyomhatom.

— Ugyan, szívja csak, Jenő. Jól áll magának. Olyan férfias. Szivarozni nem szokott?

— Még eddig nem. De ha kiskegyednek imponálna, szívesen megpróbálkozom a szivarozással is.

— Miattam ne szokjon rá. Szívja csak nyugodtan a cigarettát.

Ültek. Figyelték egymást. Mindketten tudták, hogy ez

játék, valami mégis feszélyezte őket. Egyre idegenebbül, merevebben viselkedtek. Jenő szorította a keménygallér, Mária orrát facsarta a túllökből felszálló naftalinszag.

— Vegyen abból a süteményből, Jenő.

— Köszönöm, nem élek vele.

— Talán egy kis likőrt...?

— Abból még elfogadok egy pohárkávát...

Mária felállt, töltött, és ekkor észrevette Jenő lábán a nagy, szétlapult bőrpapucsot. A divatost, a slattyogót. Ugy kandikáltak elő a zsakett nadrágjának fedezékéből, mint a játékos kutyatökök. Mária meredten nézte, mintha most látná először, majd kirobbant belőle a nevetés, hogy a likőr a keményített, horgolt terítőre loccsant.

— Jenőke, mi az ott a lábán?

— Hol? Ja... hát igen, cipőt sajnós nem tudtam szerezni. Akadt ugyan egy öt számmal kisebb, de hát azt csak a kezemben hozhattam volna. Ó, mily blama, ó mily blama!

Felugrott, a nadrágját felhúzta térdig és körbeslattyogott a szobában. Mária a kanapéra huppant, onnan figyelte hahotázva. Amikor pedig Jenő elérhető távolságba slattyogott, belekapaszkodott és lerántotta maga mellé.

— Mit csinál, Mária nagysád? — hüledezett Jenő. — Egy jól nevelt kislány igazán nem tehet ilyet. Mi lesz, ha elárulom a nagymamának?

Összebújtak, fuldokoltak a röhögéstől. Aztán Mária odaszaladt a magnóhoz és bekapcsolta.

— Jöjjön, fiatalúr, rázzunk egyet. Ilyen szerelésben még úgyse próbáltuk!

A magnó üvöltött. Ők pedig vidám, nagy ugrásokkal csatoltak a parketten. A zsakett lebegett, mint a varjú szárnya, és vele rebentek könnyűn a bídres-bodros túllők.

KISS TAMÁS:

A BAGOLYVÁR ÉS LAKÓI

Préceptorok és professzorok

Tógátus diákjaink szívesen látogatták a holland egyetemeket. Tőlük tudjuk, hogy kétszázötven évvel ezelőtt a groningeni egyetemnek kétszáz hallgatója és tizenkét professzora volt. Debrecenben kétszáz diákra csak egyetlen professzor jutott. Itt a diákoknak is tanítaniuk kellett. Tanítva tanultak. A nagyobbak felelősek voltak a kisebbekért, a tehetségesebbek a gyengébb képességűekért. A legtehetségesebb nagydiákok közül kerültek ki a préceptorok, a közép- és alsó osztályok tanítói. Kitüntetés volt évi húsz forintért oktatni száz nebulót, reggeltől estig. Csokonai kitűnő préceptor volt, rajongott érte az ifjúság. Följegyezték, hogy órai oly érdekesekek voltak, hogy a nagyobb tógás diákok is levetették a köpenyt és beszókoztak hozzá. Guggoló helyzetben, egymást préselve hallgatták előadásait. Ha megtarthatta volna az iskola, talán a legnagyobb professzorok közt emlegethetnénk. De hátha a magyar költészet lett volna nélküle szegényebb?

A zenélő számok

Tudós embereknek egyébként tekintélyük volt Debrecenben. A leendő professzorokat már diákként kiszemelték, majd a legneve-

sebb külföldi egyetemekre küldték. Tudósaink, doktoraink így jutottak a legkorszerűbb tudományos ismeretek birtokába. Adatunk van rá, hogy Szilágyi Tömörkény Márton professzor háromszáz évvel ezelőtt az anyagcsere vegytani folyamatáról tanított, és fizikai szertára számára villanyfejlesztő gépet sürgetett. Apafi Mihály, a tudós erdélyi fejedelem egyszer megjelent előadásán, s annyira megszerette, hogy ötven arannyal ajándékozta meg a fiatal tanárt.

Fényes tehetségű diákja, majd professzora volt az iskolának az akkori főbíró fia, Maróthi György. A csinos külsejű, elragadó szónok már tizenhat éves fölvel a svájci Baselbe ment. Tizenkilenc éves korában ott szerzett lelkesítő oklevelet. Akkor ébredt rá, hogy őt igazában a matematika és a neveléstudomány érdekli. Tovább ment, bejárta a nyugati országokat, nyolc nyelvet tanult meg, páratlan zenei műveltséget szerzett. Elnyerte professzora lányának kezét, csak arra kérte, ne vigye el a lányát a távoli Magyarországra. Vállaljon katedrát a svájci egyetemen. Maróthi éppen ekkor értesítette Debrecen, hogy őt tantárgy tanítására várja a kollégiumban, így a svájci menyasszony helyett hatalmas könyvtárral érkezett.

tért haza. Huszonhárom éves volt, lázas tevékenységgel egy egész tanári kart pótolta. *Methodus* című könyvében megírta, hogyan és mit kell tanulnia az ifjúságnak. *Arithmetica* könyve kor-szakalkotó a matematikában. Szállóigévé vált — ha helyes számításról volt szó — „annyi az Maróthi szerint is”.

A fiatal professzor zenei ízlését bántotta, hogy a debreceni templomokban hoszszan, nyújtva, szinte üvöltik a zsolnárokat. Kiválasztott hát négy szép hangú diákot, és a maga házában négy szolámra tanította őket énekelni, kottából. Kárhóztatta a bizonyítatlan, hallás utáni éneklést. Ez a „három-niás” éneklés egészen új élményt hozott a fiatalok életébe, öröm, jókedv költözött a cétus szobáiba. Zengett a kollégium. A „harmonista diákok” száma egyre nőtt, míg egyszer énekkarrá lett. Maróthi már nem érthette meg kis kvartettje hódító útját. A lázas munka huszonkilenc éves korára felörlötte fiatal szervezetét. Nekik csak a küzdelem jutott, mert a civis atyák sokáig kapálóztak a többszólamú ének ellen. Munkájának eredménye Kántus néven a kollégiumnak mai napig nagy hírű énekkara lett. Erre már a civisek is büszkék lettek. Töröcsik András gazda például már életében göggel emlegette, hogy az ő sirjánál a Kántus énekel: ötszáz forintot hagyományozott az éneklő deákokra végrendeletében. Büszkélkedésének aztán az lett az eredménye, hogy erre a temetésre epekedve várt a fél kollégium. Az adások azzal áltatták hosszúságú ideig hitelezőiket, hogy mindent megfizetnek, ha a vén Töröcsik meghal.

Az ördög tanítványa

Maróthi-tanítvány volt a hírneves, tudós *Hatvani István*. Ő is végigjárta a svájci, németországi, hollandiai egyetemeket. Marasztalták odakinn professzornak, nem is egy helyen. A papi mellett orvosi diplomát is szerzett, s hazajövén a fizika-geometria tanszéket foglalta el. Szenvedélyes csillagász, kiváló gyakorlati orvos volt. Borotválót arcát bodrozott fehér paróka körítette. Szelíd, átható tekintetéről mondták, hogy az emberek arcáról le tudja olvasni betegségüket.

Varázsló hírére is költöttek ennek a jóságos embernek. Azt suttogták róla, hogy az ördögökkel cimborál. Se szeri se száma a róla költött csudás történeteknek. Suttogták, hogy egyszer például leejtette a krétát a táblánál, s mikor egy kisdíák odaugrott, hogy fölvegye, felsikoltott, mert a professzor úr kötőse alól lóláb villant ki. Szeretett a mezőn egyedül sétálgatni.

BODNÁR ISTVÁN:

Babaváró

Fehér pólya, fehér párna; öltözzetek suhogásba. Babát várunk, nem titok: tündérek közt szárnyalok.

Rúgdalódzó, kerek csörgő; kis ingecske, csipkebölcső. Kicsi testvér hogyha jön, sorba minden ráköszön.

Titkot bízik Mackók rátok; álmát majd Ti vigyázzátok! Fényes a hold, hogy ragyog, kukucsálnak a csillagok.

Egyszer megállt mellette a főbíró hintaja. — Üljek fel, professzor úr — mondja neki a főbíró. — Nem lehet, sietek — mondta ő, s botjával egy hintót rajzolt a porba, ráült, elrobogott vele. Mire a főbíró Debrecenbe ért, ő már a háza ablakában pipált.

Az még tréfásabb eset volt, mikor úri társaságot hívott magához ebédre. A vendégsereg elcsudálkozott, mikor megérkezett. Az ebédnek még a szaga se érzett sehoh. A professzor kis szobájában ült, egy kis fekete könyvet olvasott. — Tessék befáradni — mondta az érkezőknek. S ahogy azok leültek, a szoba egyszerre kitágult. Oriás terített asztal mellett libériás inasok szolgáltak fel a pazar ételeket, italokat. A falon zöld ágak, indák nőttek, tele gyümölcseivel. Egyik hölgy uborkát akart levágni a késével, de a férje felkiáltott — jaj, az orrom! A másik tőköt akart leszkótani, de a bíró felugrott, hogy a fejét ne bántásák.

Arany János kollégiumi diákként még látta Hatvani fizikai eszközeit. Áramfejlesztő gépe még ma is látható a kollégium múzeumában. Boszorkányossága mementója volt. Ma már azt is tudjuk, hogy a Hatvani-mondákat diákok találták ki, hogy hiszékeny társaiukat ugrassák, kifigurázzák velük. Mert a humor, a tréfa gazdagon virágzott, és melegágya volt a kollégiumi diákköltészetnek. Csokonai korai költszete elképzelhetetlen az ilyen hatások nélkül. A versírás akkor még lecke volt. A préceptor házi feladatként adta meg a témát, s versek tömege iródott belőle. A poetika óra költői verseny alkalma volt. Itt gyűlt első költői lángokra a gyermekifjú *Kölcsy Ferenc*, aki tizenkét évig tanult az öreg iskolában. Száz év múlva pedig itt írja, gyűjtőeti első könyvébe verseit a jogászkodó *Ady Endre*.

(Folytatjuk

a következő vasárnap)

B	N	I	H	Á
N	Ü	J	O	M
U	Á	!	V	G
R	D	H	S	K
R	S	O	I	O

Vörösmarty-idézet

Induljatok el a bal felső sarok B betűjéből, és lógrásban haladva olvassátok össze a betűket! Ha helyes útvonalon haladtok végig, Vörösmarty Mihály Liszt Ferenc című ódájából kaptok idézetet. Hogy szól ez az idézet?

Megfejtés:
Bárhova juss, mindig hű rokoni!

DEÁK MÓR:

PÓKAPÓ

A kicsi póknak — éppen, mert kicsi volt — már csak egy sötét zug maradt a padláson, ahova kifeszíthette hálóját. A fényes légyjártá gerendaközök hatalmas, erős pókok foglalták el — s talán még fel is falták volna, ha a közelükben próbál tanyát verni. Mászott, mászdögált bizakodva — de a padlási világot is a legerősebbek uralták. Mit volt mit tenni: leült, hogy három legfáradtabb lábacsakját megmasszírozza, mielőtt régi helyére visszamászik, amikor ráköszönt egy arra járó egér:

— Szervusz, kispók!
— En nem vagyok kispók! — felelte haragosan a kispók, hiszen nagyon bánkódott már amiatt, hogy ilyen kis pók.
— Hát ki vagy? — hahótázott az egér.
— Pókópó vagyok! — vágta rá a kispók.
— Akkor én meg a macskák királya vagyok! — kacagott fel az egér.
— Miért ne lehetnél? — kérdezte a kispók. — Ha én pókópó vagyok...
— Apróka pókópó — csúfolódott az egér.
— De hát nézd, még pipám is van! — kapott a ragói közé egy szalmaszálat a kispók. — Így már eléggé pókópó vagyok?
— Apróka pókópó-pipa! — hahótázott a földön, oldalát fájlalva az egér.
— Teveled nem lehet beszélni! — szomorodott el a kispók, s indult árván lengedező hálójára felé. — Még hogy macskakirály!
— Még hogy pókópó!
— Ki szolt? — lepődött meg a kispók.
— En — hallatszott a magasból, s hirtelen akkora pók ereszkedett le mellé, amekkorának ő maga szokta álmodni magát. Több se kellett a kispóknak! Iszkiri, csak úgy porzott fel a gerendán a helyére!
Amikor megnyugodva visszapillantott, hátha mégis meggondolja magát az egér, s elismeri, hogy ő pókópó — már csak egy szája szélét nyalagató macskát látott, amint közömbösen őt bámulja...

A KOTKODÁCS-HÁBORÚ

LETT NÉPMESE

Egy parasztnak nagyon kelekótya volt a felesége. Egyszer az ember talált egy nagy fazék aranyat, az ostoba asszony pedig elkötyögte azt az uraságnak. Az uraság tüstént megparancsolta a parasztnak, hogy másnap hozza el neki a fazék pénzét a kastélyba. — Ó, hogy azt a fűzfán fűtülőjét! — káromkodott a paraszt, és törte a fejét, hogyan mászhatna ki a csávából. Végül kigondolt valamit. Így szólt a feleségének:

— Ide figyelj, asszony! Mára délután kitér a kotkodács-háború. Érted?
Az asszony halálra rémült:
— Micsoda? Kotkodács-háború? Jaj, istenem!
— Ne javeszéljél itt nekem — felelte az ember. Bujj be a krumpilverembe, én majd betakarlak valami bórrel, úgy túléled.
— Ó, drága férjem! Hát veled mi lesz?
— Velem ne törődj! En harcolni fogok.

Azzal elvezette az asszonyt a krumpilveremhez, letakarta egy kiszáradt tehénbőrrel, borsót dobált rá, és hegyibe eresztette a tyúkokat. A tyúkok szörnyű veszekedést csaptak a tehénbőrön, és akkora volt a ricsaj, mint egy igazi háborúban. Az ember még botot is ragadott, azzal ütötte a bőrt, ahol érte, hogy még nagyobb legyen a lárma. Végül levette a bőrt az asszonyról és így szólt:

— Mássz ki, vége a kotkodács-háborúnak. Reggel befogta az ember a lovakat, felültette maga elé a szekérre az asszonyt, és elindultak az urasághoz.

Utközben lopva kivett a zsebéből egy peracet, és hátulról a felesége ölébe ejtette.
— Hát ez meg honnan pottyant ide? — kérdezte az asszony.
— Te buta liba! Hát nem tudod, hogy manapság már az égből hullanak a perecek?
Mennek tovább. Egy csúrhöz értek, amiben egy kecske mekegett.
— Ki kornyikál ott? — kérdezte az asszony.
— Ezt se tudod? Te tyúkeszű! Ott veri az ördög az uraságot.
Megérkeztek a kastélyba.
— Hol a pénz? — kérdezte az uraság.
— Miféle pénz? — csodálkozott a paraszt.
— Ne add nekem az ostobát! A feleséged maga mondta, hogy egy fazék aranyat találtál.
— Akkor tőle kérdezd, mert én nem tudom.
Hivatja az uraság az asszonyt:
— Na, halljam, mikor találta az urad azt a pénzt?
— Hát... úgy egy héttel a kotkodács-háború előtt.
— Az meg mikor volt... az a kotkodács-háború?
— Akkortájt, mikor perac hullott az égből.
— Mi hullott? Mikor?
— Hát amikor téged vert az ördög abban a csúrhöz. Jaj, úgy sajnáltalak. És ráadásul kínodban úgy mekegtél, mint a kecske.
— Eridj a pokolba, te félszű! — üvöltött rá az uraság, és mindkettőjüket elkergette.

Ilyen ravaszággal tartotta meg magát a paraszt a talált kincset.

(Iresik Vilmos fordítása)

A korzik...
— Mi va...
— Dolgo...
— Dolgo...
nánia?
— Mibe...
kerét, Mr...
— Azzal...
nel szembe...
ket — meg...
gok becap...
— En a...
szafelét olv...
megtudom...
árulja el e...
Egy kol...
nyitja, és...
azonban n...
nyegetőzik...
— Feles...
dus —, his...
— Honn...
— Az ol...
ön, a férj...
nél ritkáb...
— Nézd...
— Egy a...
— No és...
— Kider...
— Mi té...
kor észrev...
— Autós...
— Szörn...
— Isten...
de az ügy...
Vadászo...
egyikük k...
— Szeri...
rég napho...
kor pedig

Olasz...
ménye...
Shakesp...
én sem é...
Ne vegy...
se távozza...
Minél tö...
Minél töb...
Tudni...
azután kri...
Azt mon...
Európában...
az újságír...
„konjunkta...
rukció, rat...
pai nyelv e...

Hallottuk valahol

A korzikai megkérdezi a barátjától:
 — Mi van Luigival? Régen nem láttam.
 — Dolgozik.
 — Dolgozik? Mi baja, már végképp nincs mit csinálnia?

— Mivel magyarázza a biztosítótársaságának a sikerét, Mr. Roberts?
 — Azzal, hogy mi mindenféle szerencsétlen véletlen szemben hajlandók vagyunk biztosítási ügyfeleinket — még azzal szemben is, ha más biztosítótársaságok becsapják őket! — hangzik a válasz.

— Én a detektívregényeket a végüknél kezdve visszafelé olvasom, és így már a rendőrségnél hamarabb megtudom, hogy ki követte el a bűncselekményt — árulja el egy szenvedélyes olvasó.

Egy koldus becsönget az ajtón. A háziasszony kinyitja, és nem hajlandó alamizsnát adni. A koldus azonban nem enged, és a háziasszony végül azzal fenyegetőzik, hogy kihívja a férjét.
 — Felesleges, asszonyom — mondja nyugodtan a koldus — hiszen nincs itthon.
 — Honnan tudja?
 — Az olyan asszonyoknak, akik úgy néznek ki, mint ön, a férjük csak ebédelni jár haza — és akkor is minél ritkábban!

Nézd csak meg, Jean, mi ez a csörömpölés?
 — Egy autó megpróbált befordulni a mellékutca.
 — No és?
 — Kiderült, hogy ott nincs is mellékuta!

— Mi történt? — kérdi McDonaldtól a barátja, amikor észreveszi, hogy az a mankóra támaszkodik.
 — Autószerencsétlenség ért.
 — Szörnyű! Es mankó nélkül nem tudsz járni?
 — Isten tudja! Az orvos azt mondta, hogy tudok, de az ügyvédem az ellenkezőjét állítja!

Vadászok beszélgetnek a rókák ravaszágáról. Az egyikük kijelenti:
 — Szerintem, a rókánál ravaszabb állat nincs. Nemrég naphosszat lopakodtam egy róka nyomában, amikor pedig végül lelőttem, kiderült, hogy kutya.

Olasz divattervezők tavaszra szánt ruhakollekciójának egy darabja.

Aforizmak

Shakespeare halott, Molière halott, Goethe halott és én sem érzem magamat a legjobban. (Mark Twain)

Ne vegyétek túl komolyan az életet, és semmi esetre se távozzatok belőle élve. (Bernard Fontenelle)

Minél többet beszélsz, annál kevésbé figyelnek rád. Minél többet hallgatsz, annál jobban észrevesznek. (Karol Pagác)

Tudni kell, mikor távozzunk a színpadról — hogy azután kritikus legyen belőlünk. (V. Javorsky)

Azt mondjuk, jó lenne egy olyan nyelv, amelyet Európában mindenki értene. De hiszen ezt a nyelvet az újságírók már megcsinálták! Hallgassuk csak: „konjunkctúra, alternatíva, centrum, frakció, rekonstrukció, ratifikáció, fluktuáció” — hát nem igazi európai nyelv ez? (Michal Balucki)

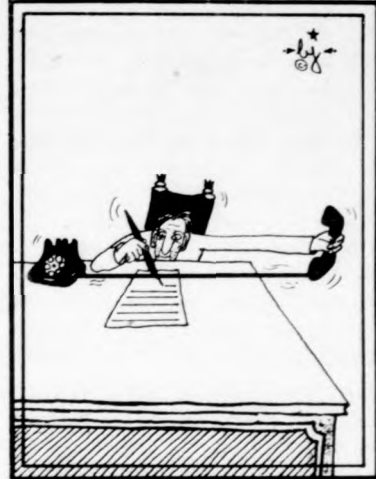
UNGVÁRI TAMÁS:

Nyakkendő és társai

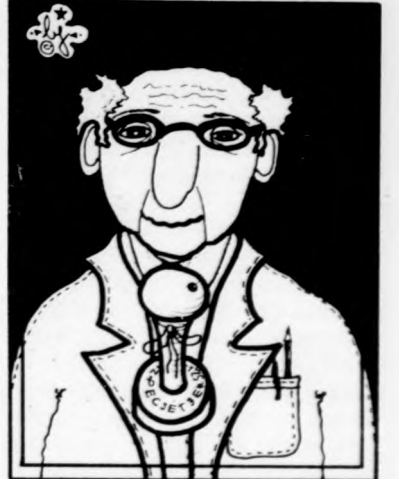
Fellázdattam — s ezt ez-kendő történetét. Hogyan úton tisztelettel bejelentem kötötték a nyakkendőt a tí- — a kötelező olvasmányok zenhatodik században, ez veg- ellen. A magamfajta literá- tor nem kaphat észbe eléggé re tényleg nem érdekel, mert idejében, hogy napjait csu- nem szeretem a nyakkendőt, pán a kötelező olvasmányok és nem szeretem a tizenha- töltik ki. El kell olvasnom a- tudik századot. A könyvet négy napig olvastam, már- már azt hittem, hogy meg- meg az idősebb pályatársak gyűgyultam, amikor rábük- munkáit, a posta külföldi kantam egy párbeszédre folyóiratokat hoz, melyeket Hermann Morten Freiherr ha már az asztalomon he- Baron von Eelking könyvé- vernek, időnként mégis át- ben. A Monarchia egykori lapozok, el kell olvas- nagyhatalmú külügyminisz- zesen a hivatásommal is kény- tere — meséli a báró — min- szerű olvasmánytömeg jár. dig azon igyekezett, hogy Az olvasás betegségét azon- öltözködésben lefőzze Bis- ban csak az ügyvezetett azon- marckot, a vaskancellárt. Es- sorszórú győgyóddal lehet miközben népek sorsáról kezelni. Azt nem tudom döntöttek, háborúkat indítot- megtenni, hogy ne olvassak, me- tak, népeket fosztottak meg ezért lázadásom első kezelé- jogaiktól, egymásnak kedves- si szakaszában úgy döntöt- jótanáccsal szolgáltak: hol- tem, hogy kizárólag felesle- lehet kapni a legszebb nyak- ges dolgokat fogok olvasni. kendőt. Bertholt gróf még Amire sehoh és soha szükség- azt is tanácsolta Bismarck- gem nem lehet, ami nem is- nak, hogy menjen el Rómába, okoz különösebb élvezetet. nézze meg Traianus diadal- Ami talán megutáltatja ve- oszlopát, mert ott az időszá- lem egy időre a nyomtatott- mításunk után 113-ban épí- betűt — tehát az volt a cé- tett hatalmas diadaloszlopon lom, hogy elmerüljek a to- az egyik római katonán már- tálisan céltalan olvasásban. nyakkendő látható. Gyógyu- Az első könyv, amit a pol- lásomnak egyszerűen vége- comról leemeltem, máris te- volt: újra visszakerültem a litalálatnak rémlett. Jelent- fontos dolgok világába, el- hetem, hogy megtaláltam a- kezdtém mérhetetlenül gyű- totálisan felesleges, csaknem- lölni a vaskancellárt, az egy- elolvashatatlan, minden ha- osztrák külügyminisz- szon nélküli könyvet. Szer- tert, a nyakkendőbárót, és zője: Hermann Morten embe- mindenkit, aki miközben az Freiherr Baron von Eelking, embereknél mégiscsak font- fontos dolgaik vannak — így a vagyis lovag báró és mind- béke, a nyugalom, a sorsuk, denféle egyéb címekekkel fel- a gyerekeik —,ők a Traianus- kesített úr, aki a nyugatné- oszlopán látható római kato- met dívatszövetség elnöke- na nyakkendőjéről beszélget- ként egy rendkívül drága- nek. Nem akarok velük kö- könyvben közzétette a nyak- zösséget vállalni.

BODÓ JÁNOS:

BÜROLOGIA

Szöveg nélkül

Stílusos „nyakkendő”

Szöveg nélkül

Abszurd

Zipp, zipp hurrá!

Na Drága! — mondta a feleség az ajándék ruhához, amit a házassági évfordulóra vett.
 Aztán (így mesélte, onnan tudom) a tisztos, becsületben megöszült (kopaszodott, tarult, fáradt, rokkant) férjet egy ugyancsak tisztos öregasszony leheligánozta volt.
 — Fogják meg! Szatír!

A tisztos (ősz, öreg, megfáradt, rokkant), ezüstlakodalmat is megért őrimeber előbb elfehéredett, aztán (jó néhány év után először) a ruházata intim helyére kapott, és...
 — Zipp-zipp hurrá! — ünnepeltek a jelenet sugárzó arcú tanú és az én elromlott cipzárú hősöm, a nevetésével küzdő rendőr tanácsára bement a boltba, vett három kiflit és egy kocka sajtot, amit maga előtt lógatott táskából elfalatozott 110 kilométeren át, mert nem volt elég büntetés neki az évforduló, az elromlott zár, még ingázó is volt szegény...

A történet olyan vidám, hogy ezt még talán a cipzárás nadrágokat gyártó iparunk is megbocsátja. Az öreg villámzár-feltaláló viszont alighanem elszégyellné magát, ha a mostani villámként romló villámzárakat látná. (bartha)

MARGARITA KRAVCSUK:

A jó barát nő

— Halló! Zojka? Üdv! Tegnap láttalak a parkban Vologykával. Jól áll neked a szőke haj. Festeted? Furcsa. A szemüveged kerete is szép. Hogy nem viselsz szemüveget? Hm... hm... Meghíztál. Azt mondd, lefogytál? Pedig én úgy láttam, hogy molett vagy. Olyan pikánsan kövérkés... Mellelesleg szólva, miért éppen a parkban csökölöztek, mintha másutt nem akadna hely? Nem is voltál a parkban? Mit beszélsz? De ne vedd a szivedre annyira, lehet, hogy a fiú nem is a te Vologykád volt... Ugyan, ne bógj, ha mondom, mindjárt telefonálok Verának, és megtudom, hátha az ő Toljája volt. Az arca valahogy ismerős, de hogy kinek a férje — ez sehoggy sem jut eszembe. Viszlát!

SEHEREZÁDÉ MODERN MESÉJE

A 142. estén Seherezádé belefogott a kiváló Szolimán titkáknak elmeséléseibe.
 „Élt egyszer Bagdad városában egy nagyon gazdag és igen-igen hatalmas kalifa. Minden gazdagsága ellenére szörnyen féltékeny volt szomszédjára, a kiváló Szolimán hercegre. A kalifának jelentették kémei, hogy a hercegnek van egy csodaszámú menő háts lova: egy éjjelente ló, melynek csak egy szeme van a homloka közepén, és amely oly sebessen száguld, mint a szirokó, anélkül, hogy a legkisebb zajt csapna. Sem elefántot, sem tevé, sem pedig repülő szőnyeget nem láttak még, mely hozzá volna fogható. A besüggő arról is hírt adtak, miszerint a ló már meglehetősen régóta a herceg tulajdonában van, azelőtt pedig az apjáé volt. Ebből a különös tényből arra lehetett következtetni, hogy az által egyéb kiváló tulajdonságai mellett magas életkorra is figyelemre méltó. Ahogy a kalifa mind többet tudott meg e csodalény erejéről és természetéről, úgy gyűlt mind nagyobb szenvedélyre iránta: „Akárom ezt a paripát, akárom ezt a paripát, akárom!” — torporzólt keleti papucsában. Kegyencnöje, Sardhita mindezt mosolygón nézte antilopbarna szempillái alól.

A kalifa megbízta nagyvezérét, hogy vigyen a hercegnek egy ládikót teli lazúrkövel, melyek közül a legkisebb is akkora volt, mint egy galambtojás. A herceg tisztelettel megköszönte az ékszereket, am egyúttal udvariasan közölte, hogy lovát nem adja a kalifának. Néhány napig jól tartotta a nagyvezért, majd újjára bocsátotta azal, hogy adja át hódolatát urának, valamint nyújtsa

ha megadod neki, ami kell (ha egyszerű étkét megfelelően, igénye szerint adagolod), messzebb röphitetted Egyiptomnál vagy akár Etiópiánál is. Ugyanakkor biztos vagyok benne, hogy sohasem leszel képes mozgásra bírni őt. Ennek

titkát egyedül csak én ismerem...”

A kalifa palotájában közszemlére tették a csodalényt. Tódultak is oda a kíváncsiak. Ki sörényének éjjelente színében, ki egyedülállóan kényelmes bütygében gyönyörködött. A kalifátus leghíresebb bölcsői mindhiába vizsgálgták a lovat, táplálásának titkát nem tudták megfejteni. A kalifa messze földön ismert mágusokat hívatott, hátha ők több sikerrel járnak — ám minden próbálkozás hiábavalónak bizonyult. Némelyek azt állították, hogy a ló csak arannyal és drágakövekkel táplálkozik, mások meg voltak győződve arról, hogy egy lángész rejtőzködik benne. Eközben a fogoly mindvégig szótlan maradt, ám a kalifa türelme is végső határához érkezett. Kijelentette: ha a herceg egy napon belül nem árulja el a titkát,

másnap nyilvánosan karóba húztatja. A fogoly közönyös vállrándítással fogadta a hírt. A herceg mereszégtől elbűvölt. Sardhita elhatározta magában, hogy megmenekíti őt. Alkonyatkor hét selyembe burkolózva elindult a zárka felé. Szorosan a falhoz simulva haldát, oroszlánsörényhez hasonlatos haja ziláltnan borult a vállára, gazellalábán bizonytalanul lépdelt, antilopbarna szempillái még barnábbnak tündek. Addig cirógatta a herceget, addig hízelt neki, míg az elárulta a titkát. Sardhita, kezében egy hasas kőedénnyel, mely a különleges táplálékot tartalmazta, elindult a terem felé, ahol a ló volt kiállítva. Az edényben nem volt más, mint közönséges bütyös olaj, mely nagy bőségben tör fel a földből mindenütt a környéken. A lóhoz érvén adott neki egy kortyot, mire az állat csodájára erőre kapott, majd megindult. Sardhita nyeregbe pattant, csendben a herceghez lovát golt, és azon nyomban kiszabadította. Midőn reggel a palota fölébredt, hatalmas káosz keletkezett. Nem találták sem a kegyencnöjt, sem a kiváló Szolimánt, sem pedig a lovat. A ló helyén csupán egy olajjal félig feltölt edény lettek. A kalifa megkóstolta az edény tartalmát, és nyomban meghalt. Fordította: Grabócz Gábor

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Szikszai György

Szikszai György (1738—1803) ref. lelkész, egyházi író, nyelvész Békésen, Hódmezővásárhelyen tanult, majd 1753. május 2-án a debreceni Kollégium növendéke lett, ahol többek között Hatvani István, Szilágyi Sámuel és Varjas voltak tanárai. Egyetemi tanulmányait Bazelban és Utrechtben végezte (1762—1765). 1765-ben tért haza és Makón lett lelkész, ahol egyik legfontosabb ténykedése a presbitérium felállítását volt. 1786-ban választották debreceni pappá. Debreceni pályafutását iskolai lelkészként kezdte, csak 1792-ben került a belvárosba, amikor is a Kistemplom melletti piactéri parókialis háza költözött, ahol a Nagytemplomban, hol a Kistemplomban prédikált.

Az „úri párt” híve volt, a világi elemeknek az egyházi vezetésben való részvételért harcolt. Tagjává választották a cenzúrabizottságnak (1792.) és a debreceni egyházmegye konzisztóriumának. Mint ilyen, részt vett a Csokonai-perben is (1794. dec. 16.), közreműködésével hozták meg azt az ítéletet, mely Csokonait a preceptorától megfosztotta és bocsánatkérésre utasította. 1794-ben egyházmegyei tanácsbíró, 1795-ben esperes lett. Bátor Sárát vette feleségül, s házasságukból 11 gyermek született. Eletrajzírói ösztöne, szelíd, igen aktív, de kissé hiú, anyagi embernek mondják. K. Tóth Mihály 1866-ban jeles hitszónokként említi Szikszait, kinek munkái „átmenetet képeznek a régi és újkori szónoki ízlés, nyelvezet és szellem között”. Szűcs István is Debrecen jeles papjai közé sorolja.

Fő műve, a „Keresztényi Tanítások és Imádságok” első kiadása 1786-ban került ki Fűskúti Landerer Mihály sajtójából Pozsonyban. A mű 15 év alatt 4, megjelenésének 100. évfordulójára pedig 50 kiadást ért meg, s máig is a legelterjedtebb ref. imakönyv, melyet egyszerűen csak „Szikszai”-nak hívnak. Blazsek Mihály, a morvaországi ref. egyház szuperintendense cseh nyelvre is lefordította, s Telesi József grófnak ajánlotta. A hivatalos elismerés késett ugyan, de nem maradt el. Szőlősi Antal, Zoványi Jenő után 1923-ban Révész Imre értékelte legméltóbban értékeinek alapos elemzésével. Nagy Géza a Biblia után ezt az imakönyvet tartja a reformátusok legnépszerűbb olvasmányának. A 4. kiadást a szerző fia, József rendezte sajtó alá, kihagyva a szövegből az ördögöt, meg a poklot. Kiadásába a debreceni nyomda kb. fél évszázaddal később kapcsolódott be Tóth Lajos vezetésével. Szikszai György írta a Debreceni Magyar Grammatika 11. fejezetét is a szavak formálásáról (1789. szept. 25.), melynek kéziratát a Kollégium őrzi.

Szikszai nevéhez fűződnek az alábbi művek is: Tíz Idvességes Prédikációk (1787), Mátyrrok Oszlopa (348 mátyr élete, 1789.), Közönséges Lelki Áldozatok (1795.), A természeti és keresztyén vallás (hitvidő mű 1795-ből, Nagy Sándor szerint ebben a művében Szikszai a különböző hitelvek közös nevezőre hozatalára törekedik). Kéziratban maradtak: Az egész 6- és újtésztamentumi Szentírásnak magyarra fordítása és annak minden részére való tanítások 3 darabban. Számos ünnepi és közönséges, úgy nemkülönböző halotti Prédikációk 5 darabban. Töredék maradt a Biblia Gyözedelme c. apologetikai mű.

Szikszait 1803. jún. 30-án ragadta el a tüdővész. A Csapókertben neveztek el róla utcát.

Dr. Nyakas László

SZABADIDŐ * SZABADIDŐ * SZABADIDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA

Az elhízásról I.

Az egészséges ember normális testsúlya annyi kg-nak vehető általában, ahány cm-rel magasabb 1 méternél — 10 százalékos. Pl. a 170 cm magas felnőtt normál súlya eszerint: 170—100=70—7 (10 százalékos)=63 kg. Mivel azonban a testsúly biológiai érték, nem szabad túl mereven értelmezni ezt a normarendszert. A férfiak normál súlyához — erőteljesebb izomzatuk és csontvázuk miatt — kb. 3 kg-mal többet, a nőkét viszont — vékonyabb csontzatuk és finomabb izomzatuk miatt — ugyanennyivel kevesebbet számíthatunk. Ha ennél az átlagértéknél valakinek a súlya számottevően magasabb, elhízottnak tekintendő.

A kövérség nemcsak kozmetikai hiba és nemcsak a mindennapos mozgásra, munkavégző-képességre hátrányos, hanem „potenciális” betegség is. A potenciális azt jelenti, hogy az elhízott állapot magában hordja a betegség lehetőségét. Nemcsak a mindennapos tapasztalat, hanem a különböző életbiztosító társaságok statisztikái is igazolják, hogy az elhízás jól mérhetően csökkenti az átlagos várható emberi életkort.

Az elhízott ember súlytöbblete megterheli elsősorban a támasztórendszert: a csontokat, ízületeket és izmokat. Erre vezethető vissza, hogy az elhízott emberek — különösen 40 éves kortól felfelé — nagyon gyakran szenvednek mozgásszervi, elsősorban elfajulásos ízületi megbetegedésekben. Szinte mindig kárát vallja az elhízásnak a szív és érrendszer is. A kövér ember ugyanis a belső szerveken, az izomzatban és a bőrön kívül a zsírszövetet is el kell látnia vérell. Az elhízott ember gyakori panasza

a szívelégtelenség jeleként — a nehéz légzés. Szíve gyakran éveken zökkenőmentesen viseli a túlerhelést, de egyszer csak, eleinte lépéscsönnyel, kis fizikai munka, később már egyszerű lejárás hatására is nehézlégzése támad. Gyakori panaszuk az elhízottaknak, a szívelégtelenség későbbi tüneteként, hogy estére megduzzad, reggelre lelohad a bokájuk. Az elhízott ember szívére és vérkeringésére nemcsak a többletterhelés, hanem az elhízás szintje szükség szerűen társuló érlelmeszedés is hátrányos. Az érlelmeszedés miatt viszont gyakoribb az elhízottaknál az agyvérzés, a szívkoszorúér-trombózis, a végtag-érszűkület, mint normál súlyúaknál, vagy soványaknál. A magasabb vérnyomás, a köhögéssel, majd tüdőgúgálással járó meghurcut és az epék is gyakoribb a kövéreken, mint a soványakon. Az elhízás hajlam örökletes. Ellenőrző vizsgálatok szerint, ha mindkét szülő elhízott, a gyermekek 73 százaléka, ha az egyik szülő: 45 százaléka, ha az egyik szülő sem; mindössze 9 százaléka elhízott. Ezekből a statisztikákból következtetni lehet arra is, hogy a csirasejteknél rögzített ún. genetikai örökös szjabja meg az utódok testsúlyát, de még inkább arra, hogy az apáról fiúra szálló táplálkozási szokások, anyagi körülmények, egyúttal az egész életmód, az életkörülmények is hajlamossá tehetnek elhízásra. A hízási hajlam oka lehet a fokozott étvágy vagy csökkent mozgásigény, esetleg a zsiraktározást és felhasználást szabályozó hormonális rendszer működés-zavarára.

A hízási hajlamos emberek gyakran egyáltalán nem esznek számottevően többet, mint normális súlyú társaik, mégis meghízhatnak, vagy azért, mert kevesebbet mozognak, vagy azért, mert kötőszövetek zsiraktárai mohóbban, makacsabban kötik a zsírt, mint a normál súlyúaké. Nem ritka az sem, hogy az elhízott étvágya fokozott, mozgásigénye pedig csökkent. A fokozott kalória-bevitel és a csökkent felhasználás pedig egyaránt növeli a testsúlyt.

Az elmondottak értelmében azonban súlyos tévedés volna azt hinni, hogy az elhízott emberek döntő többsége „örökletes hajlam” vagy „hormonzavar” miatt hízik el. A legtöbb elhízott emberen a legalaposabb orvosi vizsgálat sem talál semmiféle hormonális zavart.

Az elmondottak értelmében azonban súlyos tévedés volna azt hinni, hogy az elhízott emberek döntő többsége „örökletes hajlam” vagy „hormonzavar” miatt hízik el. A legtöbb elhízott emberen a legalaposabb orvosi vizsgálat sem talál semmiféle hormonális zavart.

A fiatalok elhízások oka viszont nem biztos, hogy elsődlegesen a túltáplálkozás, hanem valamilyen testsúlyszabályozó zavar lehet. Bármilyen eredetű legyen is az elhízás, érdemes mindent elkövetni, hogy a normális testsúlyt visszazerezzük és azt meg is tartjuk. Nem szabad elhallgatni, hogy a fogyókúrához gyakran hihetetlen akaraterőre, lemondásra van szükség, sőt azt sem, hogy az eredményes fogyókúra után a régi táplálkozási szokások gyakran kísérténe, s fennáll a veszélye, hogy a nehezen elért eredményt rövid idő alatt ismét feladjuk. Ezért kell hangsúlyozni, hogy — mint általában minden betegségnél — jobb a megelőzés, mint a gyógyítás.

Ha tehát már gyermekkorban ésszerű táplálkozási szokásokat, bő fehérje-, mérsékelt szénhidrát- és zsirfogyasztást honosítottunk meg, csökken az elhízás valószínűsége.

A következőkben a célserű fogyókúrához adunk tanácsokat.

KERESZTREJTVÉNY

TÖRTÉNELMI ÉVFORDULÓ

„Jártam újra az emlékek között,
Népem sorsának lapjaiba néztem.”

Iszkovszkij szovjet-orosz költő 1917. október 25. című versének következő két sorát olvashatjuk a rejtvény megfejtése után Szily Ernő fordításában.

1	2	3	4	5	6	7	8	A	9	10	11	12	13	M
14									15					
16					17			18		19				
20				21					22		23			
24			25		26					27		28		
29	30		31				32				33			R
34					35		36						37	
38					39		40					41		
42			43					44		45				
A	46							47		48				
49	50			51			52		53				54	
55			56		57							58		59
60				61		62						63		
64					65		66				67			
T							E							

VÍZSZINTES: 1. Az idézet folytatásának első része. 14. Akadémikusok ellenkező. 15. Jó viszony jelzője. 16. ...-lázadás; bizánci népi felkelés volt 532-ben. 17. Az 1045. évi pogánylázadás vezetője. 19. Spanyol szobrászművész. 20. Hazai labdarúgó-trófea. 21. Mondd gyorsan! 23. A jurakorszak felső szakasza. 24. Igeképző. 26. Dél-amerikai indián törzsnők. 28. Zell am ... üdülőhely Ausztriában. 29. Kim ... amerikai filmsztár. 32. Margit becézése. 34. Do-hányáruda. 36. Varázsló istennő, akinél Odüsszeusz egy évig tartózkodott. 37. Fodrottné névelő. 38. Anna idegen változata. 39. Lövegtagl. 41. ... Vallone. 42. Hazafele!!! 43. Borzasztó. 44. Fokozatosan kifejlesztő. 46. Nehezen víz. 48. Férfinev. 49. Ösztönzés választására. 51. Bizalmas megszólítás. 54. 1500 római számmal. 55. Svájci francia író. 57. Királyi palota Belgrádban, névelővel. 58. Félziget a Gdansk-i öbölben. 60. Lábafesztő tengeri állat. 62. Ingervezető rost. 63. Jelentékeny kiterjedésű. 64. Tejben, tojásban előforduló szerves vegyület. 66. Arra a helyre ömlő.

FÜGGŐLEGES: 1. Haza. 2. Verki, névelővel. 3. Erős megrázkódtatás. 4. Belül mosat! 5. Nemzetközi rövidítés! 6. A Hét novellistája

(Károly, 1874—1915.) 7. Nem tartózkodik otthon. 8. A Warta mellékfolyója Lengyelországban. 9. Az ólom vegyjele. 10. Az oxigén és az ezüst vegyjele. 11. Angol közúti villamosvasút. 12. Kossuth-díjas balettpedagógus. 13. Attila névváltozata. 18. Határérték, névelővel. 20. Az idézet befejező része. 22. Kétszemélyes kártyajáték. 25. Holland gépkocsitípus. 27. Törökország fővárosa. 30. Létezik. 31. Zárt terület elhagyására jogosító papír. 33. Kiejtett zenei hang. 35. Filmfelvevőgép. 36. Angol film címe. 37. Közigazgatási egység a Dunántúlon. 40. Népszerű színész (Kamill). 41. ... Maruth; alias Traven. 43. Zokog. 45. Líbiai hírgyűnősgész (Libyan News Agency). 46. Trükköklet alkalmaz. 47. Zeneiskola régi neve. 50. Nevezetes országgyűlésünk. 52. Rea várnak Beckett darabjában. 53. Kosaras termetű. 56. Több személynél szóló tiltás. 58. Fél, németül (Halb). 59. A selemzőzés franciaországi központja. 61. A foszfor és az indium vegyjele. 63. Hónapródités. 63. Németh Henrik. 67. Santa ...; argentinai kikötő a Paraná mellett.

N. B.

BEKÜLDENDŐ: a vízszintes 1. és függőleges 20. sorok megfejtése.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

PESTH—WIEN

150 éve kapott Magyarországon kizárólagossági jogot az Első Duna-gőzhajózási Társaság (D. D. S. G.) Megnyit a Pesth—Buda és az osztrák főváros közötti vízi összeköttetés, az első utat Franz I. elnevezésű hajó tette meg. A jubileum alkalmából november közepén a Magyar Posta blokkot és hétértékű sorozatot bocsát ki. A blokk Vertel József tervrajza alapján a folyó útjának térképét ábrázolja. A 20 forint névértékű blokkon közös zászlórúdon lengeti a Duna menti államok lobogóját a szél. Középen megismétlődik az 1967. évi Duna-bizottság sorozat 1 forintos címlete. Az alsó részen a Budapest—Bécs között most közlekedő szárnyashajó képében gyönyörködhetünk. A 24 forint névértékű sorozat egyes címletein reprodukálják az 1967. évi Duna-bizottság sorozat bélyegeinek képeit, alattuk a Dunán közlekedő hajók jelentősebb típusai vonulnak fel, kezdve a habokat elsőként szelő Franz I-től.

A társaság a maga korában gazdasági nagyhatalom volt, hajói a nagyobb kikötőkbe postát is vittek. 1866-tól kezdve saját bélyegeket forgalomba hozatalára is engedélyt kapott. A D. D. S. G. pécsi bányáinak munkásai a kizsákmányolás ellen gyakorta tartottak sztrájkot.

A Magyar Posta már többször megemlékezett a Dunáról, Európa második legnagyobb folyójáról. A korábban megjelentek és a most kiadásra kerülő bélyegek azt a politikát hirdetik, amelyet Kádár János így fogalmazott meg: „Azt tartjuk, hogy az európai országok kapcsolatrendszerén belül igen fontos a Duna menti népek együttműködése és erre jó lehetőség is van, hiszen Európa legnagyobb vízi útja évszázadok óta összeköti a folyó mentén élő népeket.”

Gyümölcsfák ősszel

A fák ápolása és gondozása ebben az időszakban főleg mechanikai védekezésből áll. A fák törzseit kéregkaparóval gondosan tisztogatjuk meg, így az áttelelő kártevőket és bűvölyeiket megsemmisíthetjük. A lehullott leveleket is gondosan söpörjük össze és égessük el. Amennyiben erre nincs lehetőségünk, akkor 1,5 százalékos Novendával locsoljuk le.

A körte-, kajszai-, szilva-, ringló-, cseresznye- és meggyfák törzseire tegyük fel a hernyófogó öveket. Az övek általában 10—12 centiméter széles pergamenpapír-csíkok, amelyeket hernyóenyvel kell bekenni. Természetesen a papírcsíkok alsó részét nem, mert akkor nem tudnának a kártevők alámászni. Az öveket zsineggel kell a fák törzseire rögzíteni. A cseréjúkról december közepéig — kéthetente kell gondoskodni.

Sok helyen szokás a gyümölcsfák törzseinek bemeszélése. Ez valóban nagyon előnyös, mert jobban ki-egyenlítődik a nappali és éj-

szakai hőmérséklet közötti különbség. (A fehér szín ugyanis visszaveri a napsugarakat és így a fák törzse nem melegszik fel túlzottan.) Ezt a többletmunkát különösen az érzékenyebb fajta fák hálálják meg.

Nagyon fontos a kert őszi talajforgatása. Amennyiben a talajt trágyázni kívánjuk, akkor ebben az időszakban kell a trágyát a talajba forgatni.

A gyümölcsfák ültetésének alkalmas időpontja az ősz. Ne feledjük azonban, hogy ültetni csakis fagymentes talajba, és fagymentes napokon lehet. Az oltványok gyökérzetét gondosan vizsgáljuk át. A sérült és beteg részeket kessel metsszük le. Ajánlatos a gyökérzetet ültetés előtt agyagpébe mártani, így nedvességtartalma hosszabb ideig megőrződik, és a gyökérképződés erőteljesebb lesz. A kiásott gödröt, amennyiben szükséges, fertőtleníteni kell. Nagyon fontos, hogy az ültetésre készített gödör mélysége meg-egyezzen a faiskolai gödör mélységével, vagyis a gyö-

kernyak a talajjal egy szintben legyen. (A várható fagyveszély miatt ajánlatos a fák tövét 20—30 centiméter magasságig felkucpacolni.)

A késői érésű almafákat a kaliforniai pajzstetű ellen még egyszer permetezzük le, az érés idejéig függően, természetesen az egészségszálló várakozási idő betartásával. A körtefákat már a következő évi termés biztosítása érdekében kell rezoxiklorid 50 WP 0,5 százalékos oldattal permetezni. Ezáltal a varasodás veszélyét csökkenthetjük.

A szőlőgyümölcsösben szüret idején csak mechanikai védekezés van. A lehullott, fertőzött leveleket égessük el. Most kell gondoskodni a hiányzó tőkék pótlásáról is. Ültetni természetesen itt is csak fagymentes napokon szabad. Amennyiben erős éjszakai fagyok voltak, akkor csakis a meleg napsütéses, déli időszak alkalmas ültetésre.

Ez az időpont legalkalmasabb a hibás táंबरendezések javítására, esetleg építésére is. Kalocsay Klári

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

ÖTLETES RAKODÓTEREK:

„Szekrényszobák”

Néhány országban a „szekrényszoba” (gardrób) természetes alkotórésze a lakásnak. Saját környezetünkben azonban ritkán találkozunk ezekkel a jól kihasználható rakodóterekkel. Nálunk ezeket többnyire utólag építik be a lakásokba, mert az épületek tervei nem mindig szerepel elegendő falfelület a szekrények elhelyezéséhez. Most néhány olyan ötletes megoldást mutatunk be, melyeket ügyes kezű ezermesterek építettek be lakásaikba.

Ennek a családi háznak a tetőtérében található hálószoba viszonylag nagy méretű, mégis a fal mellett kevés a szekrények beállítására alkalmas hely. A szoba egyik sarkát ezért ügyesen külön kis „szekrényszobává” alakították ki.

A „beépített” ablak meghatározza a két, egyenként 60 cm mély polcsor távolságát a szekrénytér belsejében. A harmadik polcsor háttal áll a másodiknak, és a szoba felé nyílik. Az 1-es képen bepillantást nyerhetünk a „szekrényszoba” belsejébe. A harmonikaszűrű elhúzóható ajtó nyitott állapotban látható. A bejáratnál jobbra és balra 40 cm mély polcok találhatóak, amelyek a hálószobából elérhető kiegészítő rakodóteret biztosítanak. Az ajtókat és a többi beépített részt tapétával vonták be.

A polcok az ablak magasságáig érnek, fölöttük helyezkedik el a tetőhöz illeszkedő rézsútós felépítmény. Természetesen ilyen szekrénytér vizszintes tetőjű helyiségben is el lehet készíteni. Egy másik jó ötlet alapján elképzelhető az is, hogy a nyolc méter hosszú, „szekrényszobát” a helyiség közepén helyezzük el, és ettől jobbra és balra alakítjuk ki a lakóteret.

Aki ilyen szekrénytér készítése mellett dönt, annak a szellőzésről és a megfelelő világításról is gondoskodnia kell. A mi esetünkben a friss levegő az ablakon keresztül jut a szekrénytérbe, amely éppúgy, mint a fűtést, előre már rendelkezésre állt. Ezenkívül még kell oldani a polcok és a mennyezet világítását.

SZEKRÉNYEK ELHELYEZÉSE A TETŐTÉRÉBEN

A tetőtérben ebben a családi házban is beépítették, itt ta-

lálható a hálószoba. (2. kép) Igen ötletes megoldást választottak: a két négyajtós szekrény pontosan beleillik az ajtó és a rézsútós tető közötti helyre. Nem okoz gondot az sem, hogy az egyik szekrény háttal áll az ágyaknak, hiszen a hátoldalát matt fehér műanyaglap borították be.

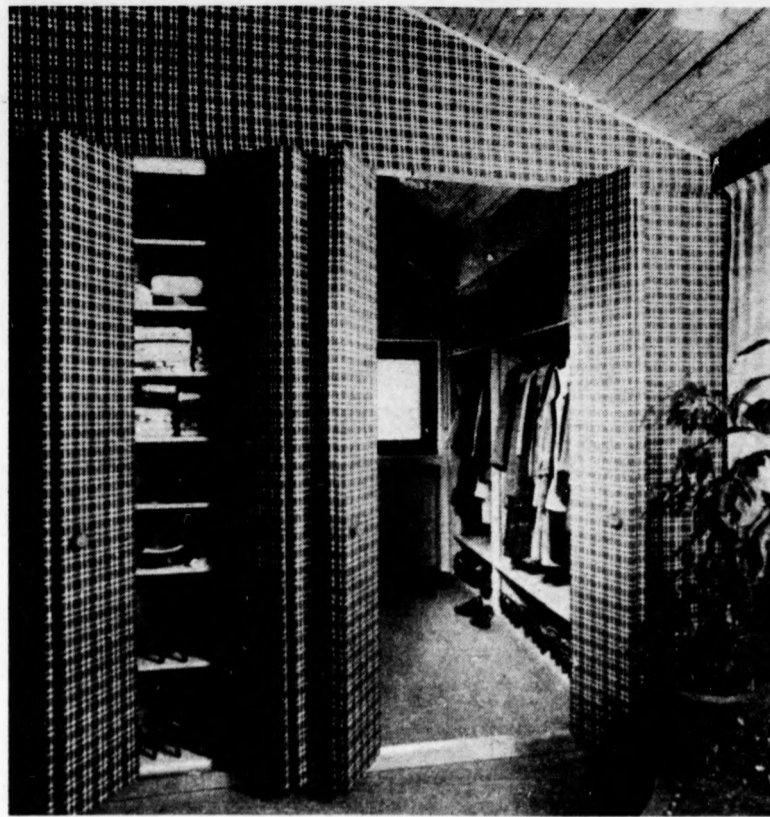
SZEKRÉNYEK KÉT SÍKBAN

Az átjárókban gyakran sok kihasználatlan hely rejlik. Kézenfekvő lenne tehát szekrények beépítése ilyen helyekre is, de a lépcsők ebben gyakran gondot okoznak. Példánkban a lakó- és a hálószoba különböző magasságban fekszik. A szekrényeket ilyen esetekben a lépcsőfokokhoz kell igazítani. (3. kép.)

Az átjáró-szekrénytér nem mindig hat statikusnak, mert nem minden házhoz lehet beépíteni. Erdekese lehet a szekrények optikai hatása is, mert ha a szekrénytestek világosabb fából készültek, széles tömitésekkel, ahhoz a matt fekete ajtófrontok nem hatnak unalmasan.

TÜKRÖS AJTÁJÚ SZEKRÉNYKABINOK

Hogy milyen nagy jelentősége volt a háromrészes „szekrényszoba” kialakításának a hálószobában ebben a kétszintes sarok családi házban; az azonnal érthetővé válik, ha a ház építés előtti helyzetét megvizsgáljuk. (4. kép.) Közvetlenül a bejárat mellett állt a 60 cm mély szekrénytér. A rakodóhely azonban nem bizonyult elegendőnek, ezért bővítési lehetőséget kerestek. A hosszúságú fal és a tetőterasz tolóajtói között találtak megfelelő helyet. A szekrénykabinok

1

beépítésével ezt a helyet optimálisan kihasználták. Az eddigi 5 méteres szekrény helyett most a szekrényor hosszúsága 9 méter (6x1,5 m). A polcok és a szemben levő falon álló drótkosarak is rakodóteret biztosítanak. Még előnyösebb lenne, ha a polcok helyzetét szükség szerint meg lehetne változtatni. Az átépítés vezérelve a három részre tagolás volt. Az egyik kabin a feleségé, a másik a férjé, a harmadik pedig olyan közös szekrény, melyet mindketten egyformán használnak, például ágynemű elhelyezésére.

A nehéz ajtókat körísfából készülték, erre szerelték fel a tükröket. A fennmaradó felületeket olyan tapétával vonták be, mely a hálószobát borítja. Az első és a második kabin egyszerű polcokkal és ruhaakasztókkal van berendezve. A harmadikban lezárható szekrény van.

SZOBÁBAN A SZOBÁBAN

A háromrészes sor középső eleme, mely a „szekrényszobát” az előszobától elválasztja, mindkét oldalra nyílik. (5. kép.) Ez a rész a cipők tárolására szolgál, így azokat az előszobából és a hálószobából is el lehet érni. A szekrény többi részét egyszerű elemekkel, prakti-

kusan rendezték be. A 60 cm mély szekrényorok kívül U-alakban elrendezett polcot és a ruhaakasztók számára nyitott polcot állítottak be. A keresztmetszetük ovális, mivel ezek nagyobb terhelést bírnak el, mint a kerek keresztmetszetűek. Mivel a „szekrényszobának” nincs ablaka, ventilátort szereltek fel. A „szekrényszoba” ajtaján belül tükrök van, melyben nyitott ajtónál a szemben levő fal tükröződik.

PRAKTIKUS ÖLTÖZŐ

Ez is a „szekrényszoba” egyszerű elv alapján épült. (6. kép.) A sorozatgyártású szekrényfal elé körülbelül másfél méter távolságban egy tolóajtós konstrukciót állítottak. A közben lévő öltözőszobának használatát. Az ilyen megoldásnak több előnye is van. Először is kisebb lett a hálószoba, és így sokkal intímebbnek tűnik. Ezt a hatást elősegíti az is, hogy a tolóajtók és a falak egyforma anyaggal vannak borítva. Második szempont: Miután a ruhásszekrényt a hálószobától elválasztották, a partner zavarása nélkül lehet öltözködni, ha korábban kelünk fel, vagy későbbben fekszünk le. A szekrényfal előtti belső teret sokféleképpen lehet felhasználni.

ELVÁLT SZÜLŐK GYERMEKE

A szülők elváltak. A 12 éves Attila kététhente találkozik az édesapjával. Ilyenkor övek a világ: cirkusz, mozi, állatkert, cukrászda, kirándulás. S minden, amit egy 12 éves fiú szemé-szája megkíván. A beszélgetés során ugyan arról is szó esik, hogy Attila tanulmányi eredménye sokat romlott, az iskolában és bizony otthon az édesanyjánál is komoly magatartási problémák vannak, de hát ezt a papa egy megértő és könnyelmű ejnye! intellemmel elintézi. (A problémák egyébként a válás után kezdődtek.) Kétszer vagyunk együtt egy hónapban — gondolja a papa —, töltsük el rossz szájizzal ezt a rövid időt? Szíjjam le, büntessem, verjem meg? Tegyük meg, hogy a papa egy megértő. Vele csak jó órájában találkozik a gyerek. Nem így a mamával, aki fáradtan, idegesen tér haza, akinek ezernyi gondja van. Aki nem olyan vidám és megértő, mint a papa, mert neki kell a gyereket felelősségre vonni, számonkérni a mulasztásait, büntetni. Ő írja alá a rossz jegyeket, ő hallgatja a tanárok panaszait Attila magatartásával kapcsolatban, valójában ő viseli a felelősséget a gyerek sorsáért.

Bizony nemegyszer megeskik, hogy a ritkán látott papa kedvesebb a gyerek szemében, hozzá jobban vonzódik. Hisz még a kamasz sem rendelkezik sokszor a megértés, a mások helyzetébe való beleilleszkedés képességével, hát még a kisebbek... Apróbb-nagyobb konfliktusok idején a gyerekekkel együtt élő szülő kedvezőtlenebb színben tűnhet fel, még akkor is, ha a másik szülő egyetlen rossz szót sem szól róla. Hát még ha tudatosan igyekszik befektetni őt a gyerekek előtt! Elég egy apró megjegyzés. Például, mikor jó hangulatban búcsúzik a vasárnapi papától a gyerek, és azt kérdezi: apu, miért nem lehet minden nap ilyen?! Ilyenkor csak azt kell mondani: — Bezzeg, ha anyád más lenne! Ennyi is elég, hogy a következő összejövetélkor az anya fejéhez vágja a gyerek: — Te vagy a hibás, apu is megmondta, őt is elűldözött tőlünk stb.

Ez még csak finom megjegyzés, és csak ennyi igen ritkán hangzik el. Az a gyakoribb, hogy mind a két szülő egymást túllícitálva kipakol a gyerekeknek. A nagyszülők sem tudják megállni, hogy volt vejük vagy menyüket ne szapulták az unoka előtt. Szegény gyerek csak kapkodja a fejét, hisz akikhez idáig ragaszkodott, akiket szeretett, azoktól kiderült, hogy milyen rossz emberek. A válások így mindkét szülőjét elveszti, hisz mindkettőben megrendül a bizalma, érzelmi zűrzavar keletkezik benne. Nincs kihez kötődnie igazán, talaját veszti. Ezért következik be a gyereknél a tanulmányi eredmény rohamos romlása, ezért jelentkeznek a magatartási panaszok. Arról van itt szó, hogy nincs kinek kedvétől jónak lenni, tanulni.

Erzelmileg így könnyen elvadult, s visszautasít minden érzelmi közeledést. Vagy olyanokhoz kötődik, akikhez a véletlen folytán csapódott. Például a szintén problémás gyerekekhez és további fejlődése egyáltalán nem megnyugtató irányba terelődik. A gyerek érdekében félre kell tennünk a válás utáni háborúságot, haragot, s meg kell próbálni még ilyen körülmények között is összehangolni a nevelést. Ellenkező esetben könnyen megeshet, hogy mindkét szülő elveszti a gyereket.

Atányi László

FINOM FALATOK

GOMBÁS BELSZÍN

Hozzávalók: 4 szeptesepecsenye, fél kávéskanál bors, 2 evőkanál olaj, 35–40 dkg friss gomba, 2 evőkanál vaj vagy margarin, 2 evőkanál apróra vágott petrezselyem, negyed kávéskanál hagymapor, 1 pohár tejszín.

A húst borssal és olajjal bekenjük és körülbelül egy óra hosszat szobahőmérsékleten állni hagyjuk. Közben megtisztítjuk a gombát és szeletekre vágjuk. Az olajat (margarint) serpenyőben felforrósítjuk, beletesszük a gombát és a petrezselymet és 2 percig sütjük. Hagymaporral és sóval fűszerezünk, és előmelegített tálra tesszük.

A vesepecsenye-szeleteket a serpenyőbe tesszük, és körülbelül 6 percig sütjük. A hús belseje rózsaszínű és rugalmas legyen. A sütés után sózzuk, előmelegített tálra tesszük és rászórjuk a gombát és a petrezselymet.

A serpenyőben maradt zsiradékhoz hozzáöntjük a tejszínt és sűrű habos szószá felfőzzük. Sóval és borssal ízesítjük és a húrra öntjük. Igen izletes, és gyorsan elkészíthető!

SERTÉSKARAJ BOROS SZÓSZBAN

Hozzávalók (4 személynek): 4 evőkanál olaj, 4 szelet sertéskaraj, só, bors, paprika, 1,5 dl vörös bor és 1,5 dl fehér bor, 2 fej hagyma (10 dkg), víz, ételízesítő (vegeta).

Az olajat serpenyőben felforrósítjuk, és a karajszeleteket mindkét oldalán körülbelül 3 percig hirtelen átsütjük. Fűszerezünk. Hozzáöntjük a fehér és vörös bort, és együtt pároljuk. A hagymát apró kockákra vágjuk és hozzáadjuk. Kis lángon fedő alatt fél órát pároljuk. Tetszés szerint a szaftot tejföllel besűrűsíthetjük és megízesítjük.

Körítésként sós vízben főtt burgonyát és karfiolt adunk mellé.

MÁJASHURKASZÓSZ

Hozzávalók (4 személynek): 1 fej hagyma, 3 dkg vaj, 1 kávéskanál liszt, 1,5 dl húslé (leveskockából), majoránna, fél kg májas hurka, bors, só, 3 evőkanálnyi száraz fehér bor.

A hagymát apró kockákra vágjuk, és forró vajban arany-sárgára sütjük. Megszozzuk liszttel, és felöntjük húslével. Hozzáadjuk a majoránna és felforraltjuk. Majd a májashurkát kifejtjük a bőrből, összenyomjuk és beletesszük. Még egyszer felforraltjuk. Sóval és borssal ízesítjük. Végül hozzáöntjük a bort.

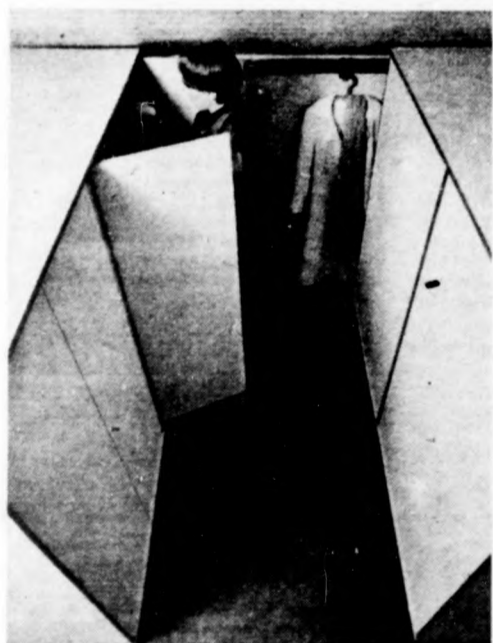
Hozzá héjában főtt burgonyát és uborkasalátát adunk.

ALMÁS CIPÓCSKA

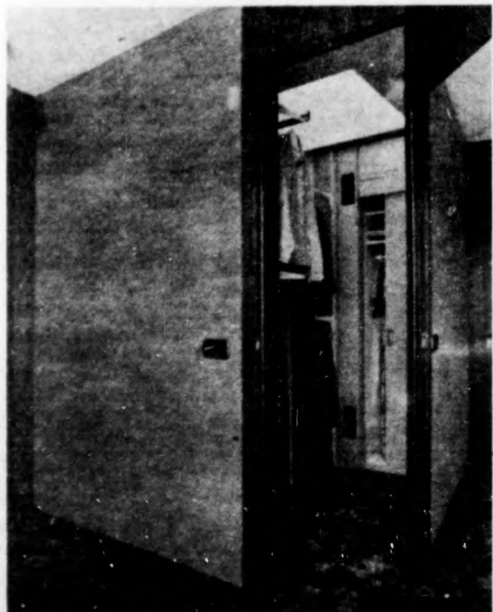
Hozzávalók (4 személy részére): negyed kg liszt, fél csomag élesztő, 1,5 dl meleg tej, 3 dkg vaj vagy margarin, 1 tojás, 2 dkg cukor, 1 csomag vaníliacukor. Késhegnyűi só, töltelékhez: 2 nagyobb alma, fél citrom leve, fél kávéskanál fahéj, 1 evőkanál rum. Valamint 4 dkg vaj, 3 evőkanál zsemlemorzsa, 2 kávéskanál cukor.

A lisztet és az élesztőt jól összedolgozzuk, és tálba tesszük. Tejet, vajat, tojást, cukrot és vaníliacukrot és kevés sót tesszünk hozzá, és jól összedolgozzuk. Letakarjuk és fél órát állni hagyjuk. Közben az almákat meghámozzuk, nagyobb darabokra reszeljük. Leöntjük citromlével. Cukrot, fahaját és rumot keverünk hozzá. A tésztából hosszúságú hengert formálunk és 8 darabra vágjuk. A darabokat laposra nyújtjuk, és egy-egy evőkanál töltelékkel tesszük bele. Apró cipócskákat formálunk belőle, és alufóliába tesszük. A vajat felforrósítjuk, beletesszük zsemlemorzsat és cukrot és megpirítjuk. A cipócskákat sózzuk és az alufóliát összefogjuk, és 15 percig állni hagyjuk. Előmelegített sütőben a rácstra tesszük, és 25 percig sütjük. Vaníliaszószsal leöntve tálaljuk.

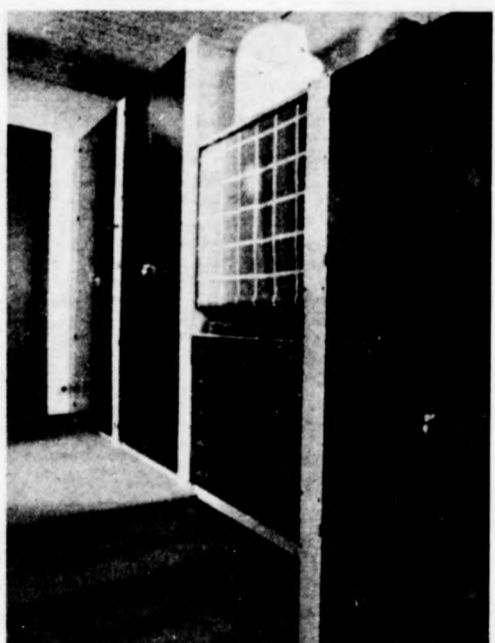
2

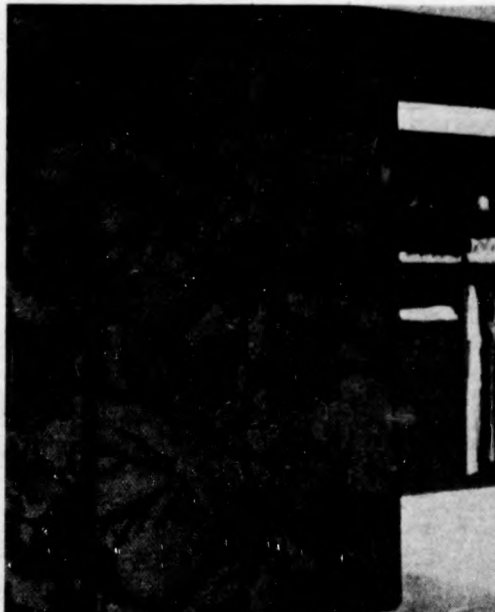
5

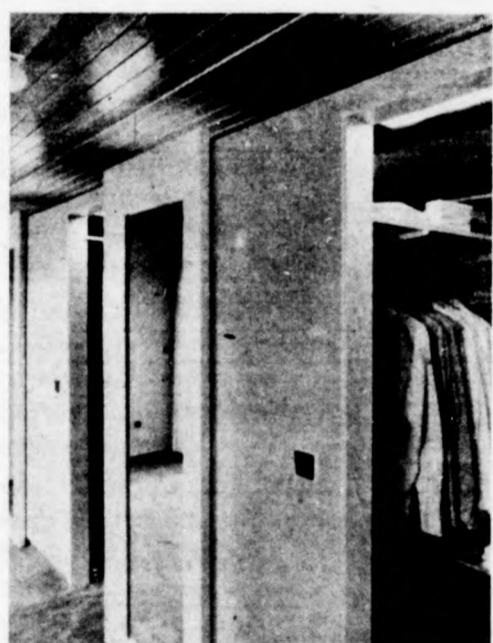
3

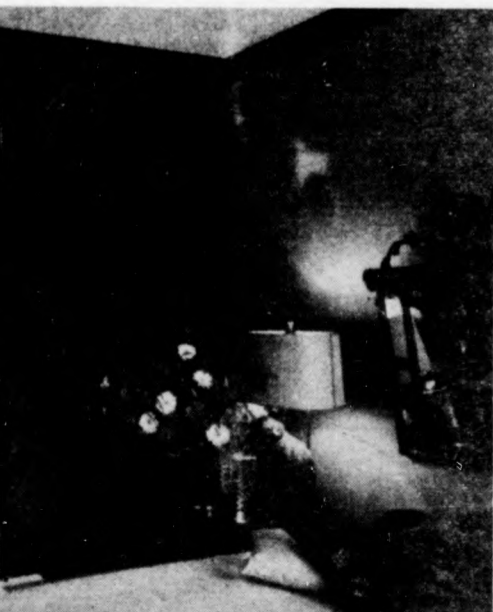
6

4

1

Már most jegyeztesse elő 1982. évi naposbaromfi-szükségletét,

a HUNNIACOOP kisvárdai
Baromfi-feldolgozó és Értékesítő
Közös Vállalat megbízottjainál,
Debrecen, Nap utca 25. szám alatt.

AJÁNLUNK:

New Hampshire naposibét
Plymouth naposibét
F₁-es fajtájú naposibét
Pekingi naposibét
Rajnai naposibét

garantáltan kitűnő minőségben.

Előjegyzést felvesszünk
1981. november 9-től mindennap 8-tól 12 óráig.

Bőr ruházati áruk vására!

Ertesítjük vásárlóinkat, hogy

1981. november 4-től

amíg a készlet tart, a

Hajdúnánás, Dorogi u. 3. sz.,
Hajdúböszörmény, Petőfi u. 8. sz.,

Debrecen, Hatvan u. 6. sz.

alatti ruházati boltjainkban

30-40-50 SZÁZALEKOS

ÁRENGEDMÉNNYEL

BŐR RUHÁZATI ÁRUKBÓL

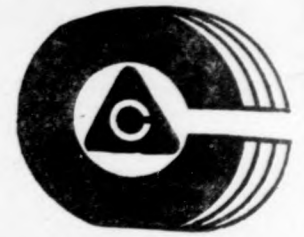
KIÁRUSÍTÁST

tartunk!

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
TEXTILFELDOLGOZÓ VÁLLALAT,
DEBRECENI AFÉSZ

Csak a Centrum Áruházban

november 2-3-án
férfi-, kamasz-
átmeneti kabátok,
férfi-, női, gyermek-
frottirköntösök
30 százalékos engedménnyel
vásárolhatók

Vásár a vásár mellett AUTÓSOK, FIGYELEM!

A MÉH mozgóátvevőhelye

november 1-től minden vasárnap

8 és 12 óra között

a használtautó-piacon megvásárolja

a személygépkocsik

felújítható gumibroncsait és

használt akkumulátorait.

KELET-MAGYARORSZÁGI

NYERSANYAG-HASZNOSÍTÓ VÁLLALAT,
Debrecen, Külső vásártér 3.

HÁZ

Eladó beköltözhető
két szobás ház. Er-
deklódnál: Domb u. 16.

Hajdúszoboszlón, Kun
Béla u. 39. számú ház,
200 négyzetméterrel
eladó. Erdéklódnál: 3531
Miskolc, Chlepkó Ede
u. 1., Berényi, Hajdú-
szoboszló, Kun Béla u.
47.

Vállalkozók részére
alkalmas, Biharkeresztes
központjában, Kos-
suth u. 37. alatt levő
háromszobás, keres ház,
üzlet- és raktárhelyisé-
gekkel sürgősen eladó.
Erdéklódnál: Pártai János,
Debrecen, Batthyány
u. 5. II. em. Telefon:
16-867, vagy minden
vasárnap délelőtt a
helyszínen.

Házrészes kisméretű lak-
kással eladó. Gvadányi
u. 31. sz.

LAKÁS

Elcserelem tanácsot szu-
ba, konyha, spájzos lak-
ásom ha önökre. Köny-
ök u. 5. Megegyezés-
sel.

Azonnal beköltözhető
belterületi keres család-
di házban 2 szobás, kom-
fortos lakás — rend-
szeres jövedelmet nyújtó
tulajdoni illetőséggel,
sürgősen eladó. Debre-
cen, Április 4. útja 42.
Erdéklődés naponta 16
óra után.

APRÓHIRDETÉSEK

2 és fél szobás OTP-
lakás a Gyergyó utcán
sürgősen eladó vagy fi-
zetési könnyítéssel. Te-
lefon: 16-588.

Háromszobás, össz-
komfortos, garázsos, el-
emeleti térszűrésű el-
adó. Megtekinthető hét-
köznap 17 óra után,
szombat, vasárnap egész
nap. Debrecen, Szűz u.
3. szám, I. em. 4. ajtó.

Eladó kis ház 400
négyzetméterrel +
építési anyag, egyebek.
Alsó-Józsa, Csokonai u.
15.

GOCS-berházakban kü-
lön bejárható burorított
szoba összkomfort-hasz-
nálatú szolid dolgozó
nőnek, diáklányoknak
eladó. Erdéklódnál az
esetű órákban: Debrecen,
Kemény Zs. u. 6. III. 2.

Egy férfi szobátnak
felvezek. Kandia u. 7.
I. 4.

Hajdúszoboszló köz-
pontjában kétszobás,
összkomfortos lakás bu-
torozva vagy anélkül —
IBUSZ-on keresztül —
eladó. „Több évről” jel-
legre a kiadóba.

Eladó 5611-es traktor,
pótkocsi, eke. Püspök-
láday, Déli sor 26.

Lada 1200, hatéves,
friss műszakiáll, prima
állapotban, első kézből
eladó. Erdéklódnál lehet
szombat, vasárnap egész
nap, egyéb napokon 16
óra után: Debrecen, Gör-
gey u. 18. sz. VIII. 66.

CS Trabant érvényes
műszakiáll eladó, le-
bontásra is. Rozsnyó,
Hajdúdorog, Lenin u.
5.

Eladó 1 éves, kifogás-
talan állapotban levő len-
gyel lakóocsi. Bartha I.
u. 8. vagy a 23-691-es
telefonon.

20 db sodrott kanca-
csikó eladó. Sopronkőh-
ida, Borsos.

Farkaskutyakölykök el-
adók. Debrecen, Bokányi
D. utca 42.

Mindenféle szép bu-
tor vétele és eladása.
Arany Janos u. 13. Te-
lefon: 20-019.

Barna perzsa bunda,
nержákkal eladó. Te-
lefon: 14-028.

178 cm magas, 30
éves érettségizett nő
négyéves kislával együtt
keresi olyan hozzá illő
férfi ismeretséget ház-
asság céljából, aki megértő
társa lenne. Egy gyer-
mek nem akadály. Fény-
képes levelekre válaszo-
lak. „Találkozás” jel-
legre a kiadóba.

30 éves, 165 cm ma-
gas, barna, jó megje-
lenésű adminisztrátor va-
gyok. Megismerkednék
hasznos korú, lehetőleg
érettségizett férfival ház-
asság céljából. „Mikor
jössz?” jellegre a ki-
adóba.

Barna perzsa bunda,
nержákkal eladó. Te-
lefon: 14-028.

Eladó 5611-es traktor,
pótkocsi, eke. Püspök-
láday, Déli sor 26.

Lada 1200, hatéves,
friss műszakiáll, prima
állapotban, első kézből
eladó. Erdéklódnál lehet
szombat, vasárnap egész
nap, egyéb napokon 16
óra után: Debrecen, Gör-
gey u. 18. sz. VIII. 66.

Műanyag redőnyök ké-
szítése, felszerelés, ga-
rancióval, Pörzse Zoltán
redőnykészítő kisipar-
snál, Debrecen, Ceglédi
u. 11.

Kerítésdrótfonatot a
legnagyobb árenged-
ménnyel vásárolhat, díj-
mentesen házhoz szállit-
va. Hatvan utca 34.

Eladók ócska ajtók,
ablakok és 60x150-es
márványlap. Nyomfató
u. 26.

ROBUR tehergépkoc-
sik futómű-, motor-
javítását, vizsgáztatását,
felújítását rövid átfutás-
sal vállalom. Miskolc,
Csaba vezér u. 127. Te-
lefon: 11-495.

„A” típusú garázs el-
adó. Gáborjánai Szabó u.
15. I. 6.

Garázs eladó. Tanács-
köztársaság útja 61. Le-
velem: Budapest 1039,
Viztörőgona u. 10. X. 100.

Dolgozókat alkalmaznak

Gyártásfejlesztő, karbantartó
üzemtechnikust vagy üzemér-
nököt, valamint középfokú mun-
kaügyi előadót keresünk fel-
vételre. TANÉRT I. sz. mechani-
kai gyáregység, Debrecen, Há-
mán Kató út 76. szám.

A Hajdú megyei Állami Építő-
ipari Vállalat munkásszállójára
felvételre keres érettségizett por-
tásokat, takarítónőket és segéd-
munkásokat. Jelentkezés a szálló
gondnokságán, Debrecen, Tanács-
köztársaság útja 11.

A Csokonai Színház felvételt
hirdet énekkarába, tenor és
basszus szólamokba. Jelentkezés
a titkárságnak címzett leveleiben,
4001 Debrecen, Postafiók 79.

A debreceni cipőgyár mérleg-
képes könyvelői végzettséggel és
gyakorlattal rendelkező könyve-
lési csoportvezetőt keres. Jelent-
kezés: Debrecen, Hét vezér u.
16., személyzeti vezetőnél.

A FIM debreceni porcelángyára
szerszámkészítőket, tmk-lakato-
sokat, forgácsolókat, valamint
betanított női munkásokat al-
kalmaz. Jelentkezés: Debrecen,
Vágóhid u. 7. sz.

és az összes
dizsnövények,
díszfák,
cserejék
ismertető,
legújabb,
színes nagy
árjegyzéke
megjelent. Kérje!
Díjmentesen megküldjük!
Videki növény-
megrendelőket, postán,
pontosan teljesítjük.

Szalkai Rózsakeresztészet,
Diszfaiskola
1061 Budapest,
Népköztársaság u. 8.

Az
ÉPÍTŐIPARI GÉPESÍTŐ VÁLLALAT
10 hetes bentlakásos autó-
és toronydaru-kezelői tanfolyamot
SZERVEZ.

A tanfolyamra jelentkezhet minden 8. általános vagy
középsiskolai végzettséggel rendelkező férfi dolgozó,
aki a munkakör ellátására hivatást érez.
18-40 éves korhatár közötti dolgozók
jelentkezését várjuk.

Az autódaru-kezelői tanfolyamra
2 éves tehergépjármű-vezetői gyakorlat szükséges.
JELENTKEZNI LEHET
A tanfolyam idejére
munkabért és teljes ellátást biztosítunk.
Várjuk továbbá
autódaru- és toronydaru-kezelői jogosítvánnyal
rendelkezők jelentkezését.

személyesen vagy írásban a vállalat
személyzeti és oktatási osztályán.

CÍM:
1209 Budapest (Soroksár), Marx Károly út 255.

Pályázati felhívás

A Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat
1981. december 11-től 1986. december 10-ig terjedő időre
szerződéses üzemeltetésre átadja a következő
üzleteket:

HAJDÚSZOBOSZLÓ TERÜLETÉN:

447. mozbüfé, IV. osztály,
Hősök tere 7.

448. szolgáltató ház büfé, III. osztály,
Vörös Hadsereg u. 10-12.

453. GÁZÉRT munkahelyi büfé,
Rákóczi u. 184.

454. Vízügyi munkahelyi büfé,
József Attila u. 14.

457. Gépjávitó Állomás, munkahelyi büfé,
Szováti u. 49.

POLGÁR TERÜLETÉN:

282. Tiszavirág bisztró, IV. osztály,
Dózsa u. 25.

382. Tisza eszpresszó, III. osztály,
Hősök u. 3.

FÖLDES TERÜLETÉN:

292. Stop bisztró, III. osztály,
Biharkeresztesi út.

A versenytárgyalás 1981. december 3-án
8 órakor lesz az Aranybika konferencia-
termében (Debrecen, Vörös Hadsereg út-
ja 11-15.)

A pályázatokat 1981. november 24-ig kell
benyújtani a vállalat központjába (Deb-
recen, Vörös Hadsereg útja 26/A I. em.).
A tájékoztató adatokat és bővebb felvilá-
gosítást a vállalat központjában dr. Bor-
sy János jogtanácsos ad (Debrecen, Vö-
rös Hadsereg útja 26/A I. em. Telefon: 12-
741).

1981.
november 2-án
nyit a

VASVILL KERESKEDELMI VÁLLALAT CSAVARSZAKÜZLET

DEBRECEN, MIKEPÉRCSI ÚT ÉS EPRESKERT UTCA SARKÁN
Nagy áruválasztékkal, gyors és udvarias kiszolgálással várjuk vásárlóinkat!

Szerv
megj
Magy
a
Főlény
Magyarors
Labdarúg
te Sostarics
Magyarors
- Müller, N
Norvégia:
Gröndalen -
cobsen, Refv
Csere: Mü
Gólok: Bál
(80.), Kiss (8
Ki emléke
hogy milyen
tük kétvállr
ságra jutás
jelentő norv
Különbén is
magáért besz
lenül dicser
szen a skan
nyerni tudot
pontot szerz
s legyőzte G
felsorakoztat
favoritnak k
A balti orsz
a külföldön
nélkül érkez
a tudásbeli
hallatlan lel
ta. Csaknem
elegendő VB-
selejtező sít
ményénél
sőbbt prod
magyarok é
azonban me
vég gárda. A
kérdőjelező
választ adó
gásgólja utá
amatőr, Lun
gü találattal
lő volt, hogy
tes lendület
változó harc
fel újból. De
norvégok ré
rócsik mérn
los hidegvér
MESTER
Eg
Két eszten
verseny után
a debreceni
nokban rand
tornasport le
összemérjék
terfők bajn
helyezéseket
teljes volt a
moszkvai
készülő válo
sora, a nőkn
zott a tavaly
valamint Öv
mindhármán
lődnak. Az
tartozik még
galmas dönt
időpontnál e
ban kezdőd
verseny, s íg
logatott lab
ellenére is c
fogadta a tor
A nőknél
az esélyeshe
sággal verse
korlátlan, m
szerén az els
ban második
dig harmadik
került a ma
be, s csupán
pelt az átl
nyabban.) Ö

GYÁSZHÍREK

A gyászoló család és a Kos-
suth Lajos Tudományegyetem
Tanácsa mely megrendüléssel
tudatja, hogy

DR. KEMÉNY ISTVÁN,
az egyetem nyugalmazott
gazdasági főigazgatója, a
Munka Erdemrend arany fo-
kozatának kitüntetettje 1981.
október 25-én, 68 éves korá-
ban elhunyt. Elhunytával
egyetemünk kiváló, volt gaz-
dasági vezetőjét veszítette el.

Az elhunytat a Kossuth La-
jos Tudományegyetem saját
halottjainak tekintve Felejtke-
tetlen emlékü halottunkat
1981. november 4-én, 11 órakor
a Köztemető 2. sz. ravatalo-
zójából helyezték örök nyu-
galomra. Emlékét kegyelettel
örizzük! A gyászoló család
és a Kossuth Lajos Tudu-
mányegyetem Tanácsa.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy
a legdrágább édesanya, nagy-
mama,

KÁN LAJOSNÉ
nyírbátori lakos, 1981. október
28-án, hosszú szenvedés után
elhunyt. Társadalmi búcsúz-
tatása 1981. november 3-án, 10
órákor lesz a nyíregyházi
északi temető ravatalozójá-
ban. Gyászoló családja.

Mély fájdalommal tudatjuk,
hogy szerett feleségem,
édesanyámnak, anyósunk és
nagyamamánk,

BÁNSZEGI JÓZSEFNE
Füvésznő Pirokska
életének 71. évében elhunyt.
Drága halottunkat 1981. no-
vember 4-én, szerdán 12 óra-
kor búcsúzunk a Köztemető
I. o. ravatalozójából polgári
szertartás szerint. A gyászoló
család, Lakás: Debrecen, Bi-
bic u. 6.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy
szerett jó férjem, édes-
apámnak, apósunk, nagyapámnak
és jó rokonunk,

RUSZKABÁNYAI ISTVÁN
73 éves korában csendesen el-
hunyt. Szerett halottunkat
1981. november 3-án, délután
2 órakor veszünk végső bú-
csút a Köztemető I. o. 2. sz.
ravatalozó termében egyházi
szertartás szerint. A gyászoló
család, Lakás: Debrecen, He-
vesi u. 11.

SEMÉLY
vizsga
Debre

llett

EM!

nap

rolja

S

LALAT,

országi MÉR...
osztály, Debrecen, 10. felvételle...
kezdő asztal...
művés, illetve...
autószek...
többé, továbbá...
munkást és mű...
st, szerkezeti...
hekesztő szak...
3 éves gya...
zást: I. sz. fő...
Debrecen, Vu...
szám.

Alföldi Iskolai...
fel. Debrecen,

HÍREK

lád és a Kos...
mányaegyetem...
megrendüléssel

ISTVÁN,
nyugalmasított
szülője, a
már arany fo...
tetettje 1981.
8 éves korá...
Elhunytával
lő, volt gaz...
vesztette el.
Kossuth La...
nyetem saját
tül, Felejte...
halottunkat
en, 11 órakor
sz. ravatalo...
k örök nyu...
t kegyelettel
zó család
ajos Tudor...
nása.

datjuk, hogy
sanya, nagy...

OSNE
1981. október
névés után
lmi búcsúz...
ber 3-án, 10
nyiregházi
ravatalozó...
ládja.

hal tudatjuk,
feleségem,
yosunk és

DZSEFNE
ben elhunyt.
61. 1981. no...
rdán 12 óra...
Köztemető...
ból polgári
A gyászoló
breceen, Bf...

atjuk, hogy
em, edes...
nagyapánk

ISTVÁN
senedes el...
halottunktól
án, délután
végső bú...
I. o. 2. sz...
ól egyházi
A gyászoló
breceen, He...

Szervusz, Spanyolország, megjöttünk!

Magyarország is ott lesz a világbajnokságon

Főlényes győzelem Norvégia ellen

Magyarország—Norvégia 4—1 (1—1).
Labdarúgó VB-selejtező, Népstadion, 70 ezer néző, vezető Sostarics (jugoszláv).

Magyarország: Mészáros — Martos, Bálint, Garaba, Tóth — Müller, Nyilasi, Sallai — Fazekas, Törőcsik, Kiss.

Norvégia: Antonsen — Pedersen, Bernsten, Grönlund, Gröndalen — Davidsen, T. Jacobsen, Giske — Lund, P. Jacobsen, Refvik.

Csere: Müller — Csapó (66.) és Giske — Mathisen (70.).

Gólok: Bálint (11. perc), Lund (35.), Kiss (60.), Fazekas (80.), Kiss (86.).

Ki emlékezik majd arra, hogy milyen játékkal fektetünk kétvállra a világbajnokságra jutás utolsó akadályát jelentő norvég válogatottnak? Különben is, az eredmény magáért beszél: a 4—1 feltétlenül dicséretet érdemel, hiszen a skandináv együttes nyerni tudott Svájcban is, pontot szerzett a románoktól, s legyőzte (igaz, hat légiósaát felsorakoztatva) az abszolút favoritnak kikiáltott Angliát. A balti ország csapata most a külföldön szereplő profik nélkül érkezett Budapestre, a tudásbeli hátrányát viszont hallatlan lelkesedéssel pótolta. Csaknem egy órán át ez elegendő volt a legutóbbi VB-selejtezőn nyújtott teljesítményénél lényegesen kevesebbet produkáló házigazda csapat ellen, a hajrában azonban megroggyant a norvég gárda. A beállítását megkérdőjelezőknél csattanós választ adó Bálint szabadrúgásáig a balti csapatot a milliós amatőr, Lund hasonló szépségű találatával egyenlített, s fél volt, hogy a magyar együttes lendületből játszócsapattá változó harci kedve nem éled fel újból. De ekkor jött a norvégok réme, Kiss, aki Törőcsik mérnöki labdát angolos hidegvérrel értékesített

A CSOPORT ÁLLÁSA

1. Magyarország	7	4	2	1	13	—	7	10
2. Anglia	7	3	1	3	12	—	8	7
3. Románia	7	2	3	2	5	—	5	7
4. Svájc	7	2	2	3	9	—	12	6
5. Norvégia	8	2	2	4	8	—	15	6

Következők: Svájc—Románia (november 11.) és Anglia—Magyarország (november 18.)

A. S.

MESTERFOKÚ TORNÁSZBAJNOKSÁG

Egervári és Guczoghy aranyérmei

Két esztendővel az 1979-es verseny után az idén ismét a debreceni városi sportszarnokban rendezték a hazai tornasport legjobbjait, hogy összemérjék tudásukat a mesterfokú bajnok címért és a helyezésekért. A férfiaknál teljes volt a november végi moszkvai világbajnokságra készülő válogatott keret névsora, a nőknél viszont hiányzott a tavalyi nyertes Csányi, valamint Óvári és Flander — mindhárom sérüléssel bajlódnak. Az előzményekhez tartozik még a rendezők rugalmas döntése: az eredeti időpontnál egy órával korábban kezdődött a szombati verseny, s így a kora esti válogatott labdarúgó-mérkőzés ellenére is csaknem telt ház fogadta a tornászokat.

A nőknél Egervári Márta az esélyeshez méltó biztonsággal versenyzett (felemáskorlátlan, montreali érmes szeren az első helyen, ugrásban másodikként, talajon pedig harmadik versenyzőként került a ma délelőtti döntőbe, s csupán gerendán szerepelt az átlagosnál halványabban.) Öt évvel ezelőtt

szerzett utoljára összetett aranyérmet a mesterfokú bajnokságon, tavalyi ezüstjét váltotta első helyre. Nem sikerült ugyanez Donáth Ferencnek — az Ú. Dózsa veterán tornásza szintén második volt tavaly, s ő is már régien (1978) nyert utoljára mesterfokú versenyt. Most a harmadik helyre szorult — győzött a Magyar-utód lovasspecialista, Guczoghy György.

Nők. Mesterfokú bajnok: Egervári Márta (Bp. Honvéd) 37,40. 2. Zsúliszky (Békéscsaba) 36,85. 3. Koteles (KSI) 36,65. 4—5. Cselényi (Vasas) és Szabó (Vasas) 36,35. 6—7. Hanti (Dunaújváros) és Kozák (Bp. Postás) 36,15 pont.

Férfiak. Mesterfokú bajnok: Guczoghy György (Bp. Honvéd) 56,35. 2. Paprika (Dunaújváros) 56,10. 3. Donáth (Ú. Dózsa) 56,00. 4. Kovács (Dunaújváros) 55,95. 5. Berényi (Dunaújváros) és Vámos (FTC) 55,65 pont.

Ma délelőtt 10 óratól a szerenkénti döntőket rendezik. A nőknél Egervári és Koteles mind a négy számban bejutott a legjobbak közé, a férfiaknál (hat szer) Paprika és Donáth 5—5 számban érdekelte, Guczoghy 4 alkalommal tornázik.

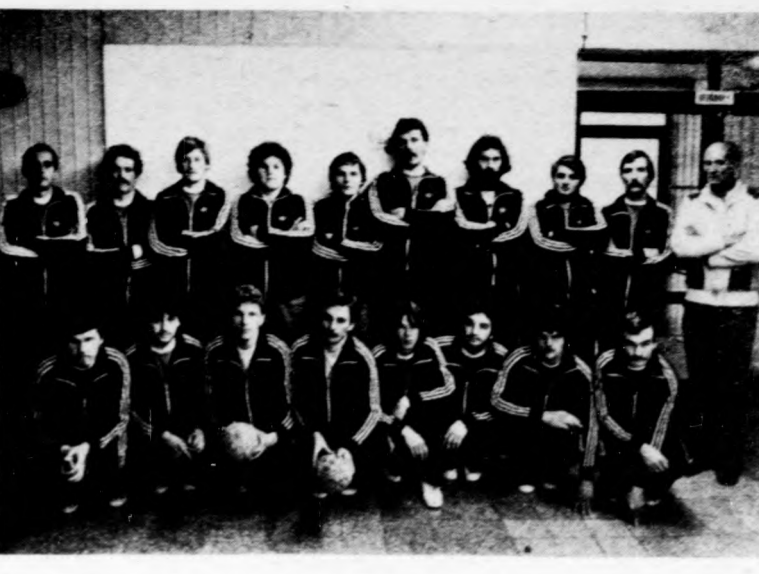
SZEMÉLYGÉPKOCSI-TULAJDONOSOK, FIGYELEM!

ÚJ SZOLGÁLTATÁS

Személygépkocsik által vontatott **TEHERSZÁLLÍTÓ, LAKÓ- ÉS KEMPINGTÁJÉKOCSIK** vizsgáló-előkészítését és helyszíni vizsgáztatását november 1-től vállaljuk.

Debreceni Autójavító Ipari Szövetkezet

Debrecen, István út 89.
Telefon: 10-871, 10-688.

A püspökladányi bajnoksapat

KÉZILABDA

Megyei bajnok: PMÁV és D. Kinizsi

Következik az osztályozó

A megyei kézilabda-bajnokság befejezése után lebonyolították már a rájátszás küzdelmeit is, melyet a táblázatban első négy helyezést elért csapatok részvételével rendezett meg a megyei kézilabda-szövetség a debreceni sportszarnokban. A mérkőzések izgalmas összecsapásokat hoztak, melyek jól szolgálták a későbbi bajnok felkészítését az osztályozóra, melyet szintén teremben fognak lejátszani.

A Püspökladányi MÁV Egyetértés férficsapata imponáló fölénnyel utasította maga mögé a mezőnyt, s öt pont előnnyel szerezte meg a megyei bajnoki címet és a jogot az NB II-be jutásért kiírt osztályozón való részvételre.

Eredmények: Püspökladányi MÁV—Balmazújváros 18—12, D. Spartacus—Hajdú-nánás 22—20, Püspökladányi MÁV—Hajdúnánás 30—21, Balmazújváros—D. Spartacus 34—29, Püspökladányi MÁV—D. Spartacus 25—15, Balmazújváros—Hajdúnánás 26—21.

A végeredmény

1. P. MÁV	23	21	1	1	542	—	398	43
2. Újváros****	23	21	0	2	479	—	348	38
3. Spartacus*	23	11	3	9	478	—	489	24
4. Nánás	23	10	2	11	459	—	449	22
5. Polgár	20	6	6	8	415	—	435	18
6. Bősörmény	20	7	2	11	375	—	392	16
7. DUSE	20	7	2	11	394	—	407	16
8. Dorog	20	7	1	12	397	—	421	15
9. BMSE	20	6	2	12	377	—	389	14
10. Földes	20	5	4	11	403	—	466	14
11. Derecske	20	3	1	16	308	—	431	7

Dózsa II.* 22 19 1 2 513—363 38

A női mérkőzéseken már nem volt ilyen egyértelmű a bajnokság végkimenetele. Már az első mérkőzésen megszületett az újabb meglepetés: Püspökladányi Zöld Mező—D. Kinizsi 20—16! A püspökladányi lányok győzelmükkel beérték a bajnokságban végig vezető Kinizsi csapatát, melyre — úgy látszik — még hatott az utolsó fordulóban hazai pályán elszenvedett vereség sokkjá. Ezek után mindenki feszült figyelemmel várta, hogy a női mérkőzéseken milyen eredmények születnek. Megtudja-e ismételni a BMSE egy héttel korábbi bravúráját, sikerül-e a Meteorok pontot rabolni nagy riválisától?

Úgy látszik, a Kinizsire jó hatást gyakorolt az első mérkőzésen elszenvedett vereség, mert a másik két ellenfelet nemcsak legyőzte, hanem

A végeredmény

1. Kinizsi	23	21	0	2	502	—	296	42
2. P.-ladány	23	21	0	2	526	—	283	42
3. Vörös M.	23	16	1	6	389	—	252	33
4. BMSE	23	14	1	8	357	—	223	29
5. Bősörmény	20	12	0	8	296	—	251	24
6. Földes	20	7	0	13	278	—	329	14
7. Hajdú v.	20	5	1	14	215	—	348	11
8. Sámsón	20	4	2	14	247	—	393	10
9. Szoboszló*	20	6	1	13	252	—	361	9
10. Polgár	20	4	0	16	223	—	378	8
11. Keresztes	20	3	0	17	282	—	437	6

DMVSC II. 22 13 3 6 353—268 29

Megjegyzés: a csillagok a levont büntetőpontok számát jelölik.

B. L.

A Debreceni Kinizsi győztes gárdája

RÖPLABDA

DMVSC—Kaposvár

A női röplabda NB I-ben szereplő DMVSC pénteken drámai mérkőzésen szenvedett vereséget az újonc kaposváriakkal szemben. Ma itt a lehetőség a visszavágásra: Délelőtt fél 11-kor kezdődik a találkozó a Vágóhid utcai csarnokban.

Pedig a pénteki összecsapás előtt nagyon bizakodtak a DMVSC házatájan, hiszen hosszú idő után a legjobb felállásban léphettek pályára. Marek éppen régi egyesülete ellen térhetett vissza. (Marek, Tóth, Baloghné, Kolbe,

Illésné, Nagy, csere: Lévai és Úry volt az együttes összeállítás.)
A mai mérkőzésen remélhetőleg jobban megy a csapatnak, hiszen a kaposvári találkozó senki sem játszott az átlagosnál jobban. Érdekes, hogy a kaposváriak legjobbjá a péntek délelőtt — tehát közvetlenül a mérkőzés előtt — igazolt dr. Csorba volt.

A DMVSC juniorok az idegenbeli siker (3:2 [10, 6, —7, —3, 6] után bizonyára hazai pályán is győzni tudnak.

LABDARÚGÓ NB II

D. Kinizsi—Bem SE A DUSE Kazincbarcikán játszik

A labdarúgó NB II keleti csoportjában ma kerül sor a 12. forduló nyolc mérkőzésére. A debreceniek közül a D. Kinizsi hazai környezetben, a D. Universitas idegenben küzd a bajnoki pontokért.

Debrecenben, a DMVSC Vágóhid utcai sporttelepén délután 1 órai kezdettel játszák le a D. Kinizsi—Honvéd Bem József SE összecsapást. A debrecenieknél az az újság, hogy Bodonyi felgyógyult. A csapat vezető edzője, Nagy György az alábbi kezdő tizenegyet tervezte: Varga — Kelemen, Takács, Halla, Vajda — Tózsér, Magyar, Tóth I. — Szabó, Maczkó, Bodonyi. (Cserejátékosok: Gulyás, Makszin, Kiss, Simon és Novák.)

A területi labdarúgó-bajnokság Tisza csoportjában szereplő hajdú-bihari csapatok közül csupán a D. Volán játszik otthonában, délután 1 óratól a Csenger csapatával mérkőznek a debreceni közlekedésiek. A Balmazújváros Kisvárdán, a Hajdúböszörmény Mándokon, a Hajdú Vasas Kunszentmártonban, a Hajdúszoboszló pedig Törökzentmiklóson lép pályára.

A Hajdú-Bihar megyei labdarúgó-bajnokságban vezető Derecske a Sárrétudvari fogadja a csak rosszabb gólkülönbségével második Püspökladányt pedig Hajdúdorogon szerepel.

Debreceniek a Nagykun Kupán

Apavára térségében rendezte meg a karcagi tájékozódásifutó-szövetség az ezévi Nagykun Kupa versenyt. A küzdelmeken mintegy kétszázan álltak rajthoz, köztük a Debreceni Műanyagyár tájékozódási futói is, akik figyelemre méltó eredményeket értek el.

A műanyagyár versenyzőinek eredményei.

Nők.
15 B. Egyéniben: 1. Illés, 3. Kutassy. — Csapatban: Illés, Kutassy. — 15 C. Egyéniben: 1. Szabó, 2. Nagy. — Csapatban: 1. Szabó, 2. Nagy.

Férfiak.
21 B. Egyéniben: 1. Hajdú K. — Csapatban: 1. D. Műanyagyár (Hajdú, Megyeri). — 17 B. Egyéniben: 1. Bujdosó, 3. Kiss. — Csapatban: 1. Bujdosó, Kiss. — 15 B. Egyéniben: 1. Takács, 2. Jenői. — Csapatban: 1. D. Műanyagyár (Takács, Jenői).

SOROKBAN

A tokiói nemzetközi teniszversenyen Taróczy Balázs egyéniben korán búcsúzni kényszerült, párosban viszont a svájci Günthard oldalán az elődöntőben is nyerni tudott (az amerikai Gulikson ikerpár ellen). A döntőben az amerikai Pfister, Amaya kettes lesz a következő akadály.

Bujkó Tamás junior Európa-bajnok! San Marinóban, az EB 60 kg-os súlycsoportjában Bujkó, az Ú. Dózsa fiatal cselgáncsozója minden ellenfelet legyőzve lett első.

Keskeméten, az országos cselgáncsbajnokságon bronzérmert nyert Kovács Gábor, a D. Dózsa 78 kg-ban versenyző sportolója. A tízfős mezőnyben Németh (Bp. Honvéd) szerezte meg az aranyérmet.

Kiemelkedő sportesemények

Atlétika
Köztemető északi kapuja, 10: Debrecen város és a debreceni járás mezői futó-tömegversenye.

Röplabda
DMVSC Vágóhid utcai sportcsarnoka, 10:30: DMVSC—Kaposvári Vasas Izzó (női NB I). — Mórész Zsigmond körüli pálya, 10: D. Universitas—Szoínoki TITÁSZ (férfi). — Landler Jend utcai pálya, 11: D. Universitas—Sáttorjárdi helyi Spartacus (női). NB II-es bajnoki mérkőzések.

Torna
Városi sportszarnok, 10: Országos mesterfokú női férfi bajnokság. Szerenkénti döntők.

Súlyemelés
Honvéd utcai sportszarnok, 15: A területi CSB második fordulója.

Tájékoztató szülői munkaközösségeknek

Hagyomány már, hogy a Hazafias Népfrent Hajdú-Bihar megyei Bizottsága minden tanévkezdést követően tájékoztatót szervez az újonnan megválasztott munkaközösség-vezetők és helyetteseik részére.

A megjelenteket dr. Alberth Béláné, a megyei népfrentbizottság titkára köszöntötte, majd Szabó László, a Művelődési Minisztérium főosztályvezető-helyettese tartott előadást a bevezetendő ötnapos iskolai hét várható tennivalóiról és a következő éveiről.

Új termék a debreceni ételkészítő

Sikeres próbagyártás után megkezdte a szállítást a kereskedelmi részére a Debreceni Konzervgyár legújabb termékéből, amelynek neve: debreceni ételkészítő. A gyári szakemberek készítették el az ízesítő receptjét, amely 17-féle alapanyagot tartalmaz, s ebből meghatározó a jellegzetes ízű curry.

Debrecen rendezési terve a lakosság előtt

November 2-án, hétfőn 17 órakor a homokkerti párházban (Szabó Kálmán utca 13.) a 3-as tanácskozó központ, a 65-70-es tanácsügyi kerületek, és szintén hétfőn, a var-

Lottósorsolások novemberben

A Sportfogadási és Lottóigazgatóság az október havi lottósorsolások tárgyanyar-mény-sorsolását november 3-án rendezte meg. A jutalom-sorsoláson a 41. játékhet szelvényei vesznek részt.

KÖZLEMÉNYEK

„G” Modell divatruha-, rövid-áru, bazárárúüzletet 1981. november 3-án 9 órakor megnyitott. Várom kedves vásárlóimat.

Dr. Gulyás Zoltán ideggyógyász magánrendelője 1981. november 1-től megváltozik. Rendel: kedd, szerda, csütörtök du. 6-7-ig. Múzeum u. 4. (X)

A TITÁSZ V. debreceni üzemigazgatóság debreceni kirendeltsége tájékoztatja a kizárólag éjszakai időszakban üzemelő hőszivattyús készülékekkel (hőátviteli villamoskályha, forróvíz-tároló bojler) rendelkező fogyasztókat, hogy a fogyasztásmérő berendezéseiket, illetve azokat tartozékaikat 1981. október közepétől rendszeresen ellenőrizni fogja.

Az ellenőrzés alkalmával észlelt hiányosságokat - rendelkezéseiket (álló fogyasztásmérő és kapcsolóóra, ólomzárhány, pontatlanul járó és kapcsolókapcsolóóra) a helyszínen azonnal kijavítjuk de legkésőbb egy héten belül a mérőcsere is elvégezzük.

Felhívjuk fogyasztóink figyelmét, hogy a kizárólag éjszakai üzemelés este 21 órártól másnap reggel 6 óráig tart, és ha az ellenőrzést követően az eddig mindig üzemelő berendezés csak az éjszakai időben fog működni, az nem meghibásodás, hanem rendszeres üzemelési mód, melyet a Villamosenergia-közforgalmazási Szabályzat 2. § 4. pontjának d) bekezdése ír elő.

Kérjük tisztelt fogyasztóinkat, hogy az ellenőrzést végző szerelőink munkáját elfogadják, továbbá tájékoztatásukat tudomásul venni szíveskedjenek. (X)

Felhívjuk a városi vízvezeték-hálózatba kapcsolt fogyasztóink figyelmét, hogy a téli fagykárak elkerülése végett a kezelésük alá tartozó épületekben a belső vízvezetékkelet, berendezéseket és víz-mérő helyeket szíveskedjenek rendbehozni. Azokon a helyeken, ahol a pincében víz-mérő van, a pinceablakok szükség szerinti javítását még a fagy beállta előtt el kell végezni. Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a javítási munkák elmulasztásából eredő károkért T. fogyasztók tartoznak felelősséggel. Dobreceni Vízmű és Gyógyfürdő Vállalat. (X)

Dr. Józsa Tivadár fogszakor magánrendelése ideje megváltozott. Rendel: kedd, csütörtök 13-20 óráig. Dimitrov u. 28. (X)

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ - A Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar megyei Bizottságának lapja - Főszerkesztő: dr. Bényei József - Főszerkesztő-helyettes: Debrecen, Tóthfalusi tér 10. 4024 - Telefon: 12-144. Nyomdai ügyelet: 15-688 - Kiadja a Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen. Tóthfalusi tér 10. Postacím: Debrecen. Postafiók 72. 4001 - Telefon: 12-144 - Feljelölés: dr. Szabó Jániné - Terjesztés: Magyar Posta - Előfizethető a hírlapkiadó postai útvonalon és kézbesítőknél - Előfizetési díj egy hónapra 34 forint, negyedévre 102 forint, egy évre 400 forint - ISSN 0239-1061 - AKÖLDI Nyomda, Debrecen - Felelős vezető: Benkő István

RITKA VIRÁG DEBRECENBEN. Másodszor virágzik a Debreceni Agrártudományi Egyetem pallagi kertészeti kísérleti telepén a musaeofolia, köznapin nevé: a banánlevelű Canná. A nálunk csupán levéldíszként használt, hosszú tenyészidejű Canná-fajta hazánk éghajlati viszonyai között nem tudja kifejleszteni virágait.

Lottónyeremények. A Sportfogadási és Lottóigazgatóság közlése szerint a 44. játékhetén áttalálatos szelvény nem volt. A lottónyeremények a nyereményilleték levonása után a következők: 4 találatos szelvénye 56 fogadónak volt, nyereményük egyenként 139 944 forint.

Ki tud róla? Borsit 1981. június 6-án látták utoljára a bagaméri szőlőkertben, ahonnan ismeretlen helyre távozott. Személyleírása: körülbelül 175 centiméter magas, sovány testalkatú, haja ősz, sima, hátrafésült, elől kopaszodó, arca kerek, szemek kékeszöld, füle közepes nagyságúak, fejhez simulóak, orra egyenes, szája kicsi, vékony, kicsi bajszú visel.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV. November 2., hétfő. POZSONY (1. műsor). 15.00 Iskola-tévé. 15.20 Művelődési műsor. 16.00 Hírek. 16.05 Iskola-tévé. 16.25 Gyerekek zenés műsora. 17.05 Katonák műsora. 17.55 Orvosi tanácsok. 18.05 A szocialista országok életéből. 18.30 Szovjet zenés szórakoztató műsor. 19.10 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 A siker. Tévéjáték. 21.25 Dokumentum-műsor. 21.50 Huszonegy óra a világban. 22.05 A rendőrség nyomoz. 22.10 Az NDK Tv zenés szórakoztató műsora. 23.00 Hírek. POZSONY (2. műsor). 16.50 Hírek. 17.05 Zenés műsor. 18.15 A takarékoságról. 18.40 Dokumentumfilm. 19.20 Telesport. 19.30 Francia nyelv-tanulmány. 20.00 A tudományról. 20.30 Külföldi sportesemények. 21.20 Aktualitások. 21.50 A döntő lépés. Szovjet film 1. rész. BUKAREST. 15.00 Magyar nyelvű adás. 17.50 A legkisebeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.25 Öt éves terv. 19.00 A remény szele. Folytatásos film 10. rész. 20.15 Tudományos híradó. 21.00 Folklor-műsor. 21.20 Tv-híradó. A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA. 17.00 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. 17.10 Hétnyitó. Hétfői információs magazin. Szerkesztő: Haskó József (Közben: Hallgatóink leveleire válaszol dr. Kövér Antal, stúdióink jogásza). 18.00 Észak-tisztultul krónika. 18.15 Részlet a zenévilágnap alkalmából tartott nyíregyházi koncertből. A Zeneművészeti Főiskola debreceni tagozatának leánykara énekel. 18.25-18.30 Hírfösszefoglaló. Műsorelevezetés.

HÍREK

1981. november 1., vasárnap ÉVFORDULÓNAPTÁR

Marianna napja. A Nap két 6.28 órakor - nyugszik 16.27 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS vasárnap estig: Változóan felhős idő várható, szóróvályósan előforduló esővel, záporral. Az általában nyugati szél időnként megerősödik. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 12 és 17 fok között.

A DÉRI MŰZEUM nyitva tartása megváltozik. November elsejétől a téli nyitva tartási rend szerint naponta 10-től 16 óráig fogadja látogatóit a Déri Múzeum. Hétfőn szünnap.

ZENES KLUBEST. A Hazafias Népfrent városi bizottsága társaságot kedvelők klubja november 1-től kezdve minden hétfőn megtartja klubestjét a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ presszó-helyiségében. Minden klubtagot, a klub iránt érdeklődőket szeretettel várnak 17 órától 21 óráig.

KÖNYVRŐL KÖNYVÉRT. A Magyar Rádió népszerű vetélkedőműsorát november 3-án, kedden 15 óra 20-kor Debrecenben, az idegen nyelvű könyvesboltban rendezik meg.

AZ ORSZÁGOS Filharmónia tájékoztatja a bérleteseit, hogy a Korunk zenéje bérleti sorozatban Mihály András november 2-i szerzői estje elmarad, s egy későbbi időpontban rendezik meg.

REMEKMŰVEK VALLATÁSA. A sorozatban kedden 19 óráig Rembrandt Ejjeli Örjárd című művét elemzi Pap Gábor művészettörténész az Orvostudományi Egyetem elméleti tőmbjében.

A ROKKANTAK nemzetközi éve alkalmából a Kossuth Lajos Tudományegyetem dolgozói pénzüdmányformájában vagy az Üfjehértői Állami Gazdaságban végzett társadalmi munkából származó keresetükből közel 100 ezer forintot ajánlottak fel a mozgássérültek megsegítésére, melyből támogatást kapnak a rászoruló egyetemi rokkantak is.

PIAF-EST. Pódium '81 címmel négy előadást álló bérletssorozatot indít a berrtyóújfalui művelődési központ. A sorozat november 2-án este fél nyolckor Petrozsényi Eszter Píaf-estjével kezdődik. A műsorban Cocoteau- és Appolinaire-versek is hallhatók Medgyessy Pál tolmácsolásában. Bérletek és jegyek a helyszínen kaphatók.

RADNÓTI-HÉT. A hajdú-nánási 6. sz. Általános Iskola Radnóti Miklós Úttörőcsapata november 2-től 6-ig tartó rendezvénysorozat-al emlékezik névadójára. Ezen belül többek között városi szavalóversenyt, plakátkészítő versenyt és sport-rendezvényeket bonyolítanak le.

KOMMUNISTA MŰSZAK. Teljes létszámmal dolgoztak szombaton, október 31-én a munkások építési támogatására szervezett műszakban a Szék- és Kárpitosipari Vállalat debreceni hajlítottbútor-gyárának dolgozói. Velük dolgoztak ezúttal a Szőnyi Márton MHSZ Szocialista Brigád által támogatott kismacsi óvoda óvónői is.

IDŐSEK HÓNAPJA. A III. kerületi Vöröskereszt-szervezetben jól sikerült idősek napi rendezvényeket tartottak október hónapban. A rendezvényeken a helyi Vöröskereszt, valamint az orvosi körzetek képviselői köszöntötték az idős embereket, több rendezvényen szerepelt a csapokerti pávakör is.

ÉGHAJLATI VILÁG-PROGRAM. Az ENSZ meteorológiai világszervezetének tízéves éghajlati programja keretében az Országos Meteorológiai Intézet központjában megkezdődött az adatok számítástechnikai feldolgozása.

Kádár János a hím felvétele

Kádár János Szocialista Párti Bizottságának és a Politikai Tanácsnak, a Népi Tanácsok hívasára a baráti látog érkezett a Mohamed, lista Párt Jemeni Népköztársaság Tanácsa elre, miniszter-párt-és áll.

A magas fogadására pilótáren János és Lavid, szivély a népi Jemkísérete a társaságába szállt és dí

Sze

táro

AZ EN

Fejlődő teljesítő tatják Bal-tórnokok, ca szártás KI-tornyol sági Agrár-disk, de Csillag Te Epülő ü menek rész Ts is FUL-láshoz, és len kezdő sággal val nyolc toro körülbelül majd táro kü. A torri fejzeve a lenes meg pacitás g költségtől gazdaságot a kukorica kevesebb, volt,